

Mwanduso Ulongozi

Chitabu chino chotangigwa Mwanduso kwa viya ni chitabu cha mwanduso muna Dilagano da Umwaka. Nakala ya umwaka ya Chiebulania ya chitabu chino yokwandusa na mbuli “Baho mwanduso.” Chitabu chino cholagusa kuwa vinhu vose vilawa kulihi na viya Mulungu viyatendile na wanhu haumwanduso. Wasomi wengi siku zino wana magesa mengi kusionhela munhu hebu wanhu wowandike chitabu cha Mwanduso, na lusita lulihi chitabu chino vichandikigwe. Wauko wowogesa kuwa chitabu chino chiduganyigwa kwa kulawa senga mbasakanyo za umwaka muna ikaline ya 5 mbaka 6 KK (Ing’hali Chilisito). Wamwenga wotogola na mahokelo yoyotogoligwa mwa iwanhu weli wengi kuwa Musa kandika chitabu cha Mwanduso, iviya na vitabu vimwenga vya Kulawa na Mbuli za Walawi na Peta na Kumbukumbu da Malagilizo muna imiyaka ya 1,300 hebu 1,400, ing’hali Chilisito hana kwelekigwa.

Chitabu cha Mwanduso chimema mbuli zili muhimu ng’hani zowataza Wachilisito kuvimanya hanhu hose hamwenga ha Bibilia, ziwe za Lagano da Umwaka hebu Lagano da Sambi. Chitabu cha Mwanduso cholagusa viya uhasanyi vouwingile muna iisi, na viya wanhu wose vowomulonda mkombola. Iviya chitabu chino chofunula lungilo da Mulungu

da kuwakombola wanhu. Ino yowoneka muna uulotezi wa mwanduso woulotela kumsonhela Yesu, Mwanduso 3:15, iviya ahadi ya Mulungu kwa Abulahamu ya kuzitemela mate nyelesi zose zili mwiisi, Mwanduso 12:3.

Mbuli zilimuno

1. Mulungu kalumba isi na iviya kawaumba Adamu na Hawa fana viisimuliligwa muna isula ya 1 na 2.
2. Sula ya 3 mbaka 5 yomulonganya Adamu na Hawa na uhasanyi wao na welesi wao.
3. Sula ya 6 mbaka 9 yomulonganya Nuhu na mbuli za digombo dikulu.
4. Viimalile baho chitabu cha Mwanduso cholonga chiya chochilawile muna ulusita lwa Nuhu na uja ulusita wa Abulahabu na kongeza mbuli za lingo da Babeli muna isula ya 10 mbaka 11.
5. Sula ya 12 mbaka 50 zomsohnela Abulahamu na welesi wake na mwanduso wa Isilaili. Ugima wa Abulahamu na muke wake Sala yosimuliligwa kulawa muna isula ya 12 mbaka 25. Ugima wa Isaka na muke wake Labeka yosimuliligwa kulawa muna isula ya 21 mbaka 28 na udanganiko wake wosimuliligwa muna isula ya 35. Ugima wa Yakobo na wanage na viwasegele kulawa Kanaani kuhita Misili wosimuliligwa muna isula ya 25 mbaka 50. Sula 37 mbaka 50 imema mbuli za Yosefu, mwana nyachende wa Yakobo na iviya viyezile kutendigwa mtawala wa isi ya Misili.

Mbuli ya Ulumbaji

¹ Baho mwanduso, Mulungu kalumba ulanga na isi yose na chila chinhu chili umo, ² nayo isi ikala yabule umbo hebu yabule chinhu chochose. Na ziza dikala digubika mchanyha ya mazi, Muhe wa Mulungu kakala katanda uchany'ha ya mazi. ³ Maabaho Mulungu kalonga, “Dilawilile bung'hulo” na bung'hulo dilawilila. ⁴ Mulungu kawona kuwa bung'hulo dinoga, na kavigola bung'hulo na ziza. ⁵ Bung'hulo kaditanga “Misi” na ziza kaditanga “Chilo.” Iwa imitondo iwa ichigulogulo siku ya mwanduso.

⁶ Maabaho Mulungu kalonga, “Hanhu hagati ya mazi hayagole yamazi banzi mbili.” ⁷ Ivo Mulungu kausa hanhu na kayagola yamazi yeli mchanyha na yaja yeli hasi. Ilawilila ivo. ⁸ Mulungu khatanga hanhu baho “Langa.” Iwa imitondo iwa ichigulogulo, siku yekaidi.

⁹ Maabaho Mulungu kalonga, “Mazi yeli hasi ya ulanga yaiduganye hanhu hamwe, idahe kulawilila hanhu hanyalile.” Ilawilila ivo. ¹⁰ Mulungu khatanga hanhu hanyalile “Isi” na hanhu hayaiduganye yamazi hamwe khatanga “Bahali.” Mulungu kawona kuwa vinoga. ¹¹ Maabaho Mulungu kalonga, “Isi yoteze chila modeli ya mimeya yoikwima mbeyu zake na chila modeli ya mibiki yoikwima matunda yeli na mbeyu zozigendelela koteza mimeya imwenga ya modeli yake.” Ilawilila ivo. ¹² Ivo isi yoteza chila modeli ya mimeya yoikwima mbeyu na chila modeli ya mibiki yoikwima matunda yeli na mbeyu. Mulungu kawona kuwa vinoga. ¹³ Iwa

imitondo iwa ichigulogulo, siku yetatu.

¹⁴ Maabaho Mulungu kalonga, “Mabung'hulo yalawilile kuulanga, yagole imisi na ichilo, yalaguse lusita Iwa dugila na siku na miyaka, ¹⁵ yamwemwese kuulanga muladi isi iwe na bung'hulo.” Ilawilila ivo. ¹⁶ Maabaho Mulungu katenda mabung'hulo mairi makulu, zua dimwemwese imisi na mwezi umwemwese ichilo, iviya kausa nhondo. ¹⁷ Mulungu keka mabung'hulo yayo kuulanga muladi yamwemwese isi. ¹⁸ Yatawale imisi na ichilo na kuvigola bung'hulo na ziza. Na Mulungu kawona kuwa vinoga. ¹⁹ Iwa imitondo iwa ichigulogulo siku yekane.

²⁰ Maabaho Mulungu kalonga, “Mazi yamemezwe vilumbe vili na ugima na langa dimemezwe ndege woguluka.” ²¹ Mulungu kalumba wanyama wakulu ng'hani mwiibahali na chila modeli mbasakanyo ya vilumbe vili na ugima vovigenda mwiibahali, na chila modeli ya ndege. Mulungu kawona kuwa vinoga. ²² Kavitemela mate na kavilongela vilumbe va muna yamazi, “Yongezekeni na yelekeni na muimemeze bahali,” na kawalongela ndege wongezeke muiisi. ²³ Iwa imitondo iwa ichigulogulo, siku yetano.

²⁴ Maabaho Mulungu kalonga, “Leka isi ilave chila modeli mbasakanyo ya vilumbe vili na ugima, wanyama wowofugigwa na wang'onzo wotambala na wanyama wa kumbago,” ilawilila ivo. ²⁵ Mulungu kausa chila modeli mbasakanyo ya wanyama wa kumbago na chila modeli ya

wanyama wowofugigwa na chila modeli ya wang'onyo wotambala. Mulungu kawona vinoga.

²⁶ Maabaho Mulungu kalonga, “Lelo chimulumbe munhu yalingile fana cheye. Yatawale somba wa mwiibahali na ndege woguluka na wanyama wowofugigwa na isi yose na wang'onyo wose wowotambala.” ²⁷ Ivo Mulungu kalumba munhu, yalingile fana yeye mwenyewo. Kawalumba mulume na muke. ²⁸ Kawatemela mate na kalonga, “Yelekeni wana wengi, welesi wenu ukale na kuimemeza isi yose na kuitawala. Muwatawale somba weli mwiibahali, ndege woguluka na chila chiumbe chili na ugima chochigenda mwiisi.” ²⁹ Maabaho Mulungu kalonga, “Lola, nomwing'hani chila modeli ya mimeya ili na mbeyu na chila modeli ya mibiki yoikwima matunda yeli na mbeyu muje. ³⁰ Na wanyama wose na ndege wose woguluka na wang'onyo wose wotambala mwiisi na viumbe weli na ugima, ndiya yawo izakuwa mayani ya mimeya.” Ilawilila ivo. ³¹ Mulungu kalola chila chinhu chiyatendile, kawona kweli vinoga ng'hani. Iwa imitondo iwa ichigulogulo, siku yesita.

2

¹ Ivo isi na ulanga na vose vili umo vikomelezeka. ² Muna isiku yesaba Mulungu kakomeleza sang'hano yake yose, na siku iyo yesaba Mulungu kahumula. ³ Mulungu kaitemela mate siku yesaba na kaitenda iwe kwa ichimu chake, kwaviya siku iyo Mulungu kakomeleza sang'hano yake yose ya ulumbaji na kahumula.

⁴ Vino niivo Mndewa Mulungu viyalumbile ulanga na isi yose.

Mgunda wa Edeni

Lusita ulo Mndewa Mulungu viyalumbile ulanga na isi, ⁵ hakukalile na masavu bule muna iisi na mimeya haisukile kwaviya Mndewa Mulungu haitonyele mvula iisi na iviya kwabule munhu wa kulima. ⁶ Nzasa ilawa hasi ya ulongo na itapagiza isi yose.

⁷ Maabaho Mndewa Mulungu kasola ulongo wa isi na kamuusa mulume, kamuhvila mhumuzi ya ugima muimhula, na mulume iyo kawa mgima.

⁸ Maabaho Mndewa Mulungu kahanda mgunda hatangigwe Edeni, ubanzi wa ulawilo wa zuwa, umo kamwika mulume iyo yoyamuusile. ⁹ Mndewa Mulungu koteza mibiki kulawa muna iisi, chila modeli ya mibiki yoinogeza na yoikwima matunda yofaya kwa ndiya. Hana uludonho lwa mgunda uwo kukala na mbiki woulava ugima na mbiki wa kuwatendeza wanhu wayamanye yanogile na yehile.

¹⁰ Lwanda lokuluma kulawa muna mgunda wa Edeni na mazi yakulumila muna ichizi, kulawa uko wiigola nyanda nne. ¹¹ Zina da lwanda lwa mwanduso ni Pishoni, ulo loizunguluka isi ya Havila ili na zahabu. ¹² Zahabu ya isi iyo inoga. Uko iviya kuna mvumbavumba wounung'hila goya wotangigwa bedola na mabwe ya bei ng'hulu yotangigwa oneki. ¹³ Zina da lwanda lwekaidi ni Gihoni, ulo loizunguluka isi yose ya Kushi.

¹⁴ Zina da lwanda lweketatu ni Tigili, ulo lokulumila banzi ya ulawilo wa zua wa isi ya Ashulu. Zina da lwanda lwekane ni Efulati.

¹⁵ Maabaho Mndewa Mulungu kamsola mulume iyo na kamwika muna mgunda wa Edeni yachilime na yachilolese. ¹⁶ Mndewa Mulungu kamulongela, “Kodaha kuja matunda ya mbiki wowose muna umgunda, ¹⁷ mbali sekeuje matunda ya mbiki wa kuyamanya yanogile na yehile, mana siku dondauje matunda ya mbiki uwo, kweli kwizadanganika.”

¹⁸ Maabaho Mndewa Mulungu kalonga, “Havinogile bule munhu kukala yaidumwe. Nizamuusila mtazi yomfaya.” ¹⁹ Ivo Mndewa Mulungu kasola ulongo wa isi na kausa chila modeli ya mnyama na ndege woguluka. Maabaho kamgalila mulume iyo muladi yaweng'he mazina, nayo kaweng'ha chila chiumbe yeli na ugima zina jake. ²⁰ Ivo mulume iyo kaweng'ha mazina wanyama wofugigwa na ndege woguluka na wanyama wa kumbago, mbali habule hata imwe yoyofaya kumtaza.

²¹ Maabaho Mndewa Mulungu kamgalila mulume iyo vuwevuwe da nhongo na viyakalile muna zinhongo, kasola lubavu lwake lumwe na kahagubika hanhu baho kwa nyama. ²² Mndewa Mulungu kamulava muke muna ulubavu lolu-soligwe kulawa kwa mulume iyo, na kamgala kwa mulume iyo. ²³ Maabaho mulume kalonga, “Dino niijo divuha da mivuha yangu, nyama ya nyama zangu, kezatangigwa muke kwaviya kalavigwa mwa mulume.”

²⁴ Lekamana mulume kowaleka tati yake na mami yake na koilumba na muke wake, nawo wokuwa lukuli lumwe. ²⁵ Mulume na muke wose waidi wakala ukengele, mbali hawawonile chinyala bule.

3

Wanhu woleka kumtegeleza Mndewa Mulungu

¹ Lelo zoka dikala vwizi kufosa wanyama wose wa kumbago wowalumbigwe na Mndewa Mulungu. Zoka dimuuza imuke, “Vino Mulungu kawalongela kuwa sekemuje tunda da mbiki wowose muna umgunda?”

² Muke ija kamwidika, “Chodaha kuja tunda da mbiki wowose muna umgunda, ³ mbali Mulungu kachilongela sekechije matunda ya mbiki uli haludonho hebu kuudalisa. One chahatenda ivo chizadanganika.”

⁴ Zoka dimwidika muke iyo, “Siyo kweli, hamwizadanganika.” ⁵ Mana Mulungu kavimanya kuwa muhaja matunda yayo meso yenu yezagubuligwa na mwizakuwa fana yeye na mwizamanya yanogile na yehile.

⁶ Kawona uja mbiki wounogeza ng'hani na matunda yake yodaha kudika, na kagesa unoga ng'hani uhadahile kuwa na ubala, ivo kaha tunda na kaja. Maabaho kamwing'ha mulumake, nayo iviya kaja. ⁷ Bahobaho viwakomeleze kuja, meso yawo yagubuligwa na wavimanya kuwa waukengele, ivo wasola mayani wayawala.

⁸ Ichigulogulo mbeho viziholile, mulume na muke wake wamuhulika Mndewa Mulungu kogenda muna umgunda, ivo waifisa hagati ya

mibiki muladi sekeyawawone. ⁹ Mbali Mndewa Mulungu kamtanga mulume na kamuuza, “Kwa kulihi?”

¹⁰ Nayo kamwidika, “Nikuhulika muna ungunda, nidumba kwaviya naukengele. Ivo ni ifisa.”

¹¹ Mndewa Mulungu kamuuza, “Yelihi yoyakulongele weye kwa ukengele? Vino weye kuja tunda da mbiki unikulongele sekeuje?”

¹² Mulume kamwidika, “Mwanamke youmwikile hano na niye, youning'hile, iyo yaning'hile tunda da mbiki uwo. Na niye nidija.”

¹³ Mndewa Mulungu kamuuza mwanamke, “Weye kutenda choni?”

Mwanamke kamwidika, “Zoka dinivwizila, na niye nija ditunda.”

Mulungu kowatagusa

¹⁴ Mndewa Mulungu kadilongela dizoka, “Kwaviya kuyatenda yano, weye kuduwiligwa kufosa wanyama wose. Kwizatambala na kwizakuja timbwisi siku zose za ugima wako.

¹⁵ Nizatenda weye wiihile na muke ija, ulelo wake wiihile na ulelo wako. Yeye kezakuhonda ditwi jako, Na weye kwizamuluma chisiginho chake.”

¹⁶ Na kamulongela mwanamke, “Nizakongezela usungu vondauwe na wimo na usungu vondawiibasule. Kwizakuwa na hamu ya kumtawala mulumako, nayo kezakutawala.”

¹⁷ Na kamulongela imulume, “Kumtegeleza muke wako

na kuja tunda dinikulongele sekeuje.
Kwa chiya chiutendile, isi iduwiligwa.
Kwizatenda sang'hano ndala
siku zose za ugima wako
muladi kupata ndiya ifaya.

¹⁸ Isi izakwima miwa na mbigili,
na weye kwizakuja mimeya ya isi.

¹⁹ Kwizatenda sang'hano ndala za kulava vuke
kuitenda isi ilave ndiya,
mbaka vondaubwele muna ulongo moulawile.
Weye ni ulongo,
na kwizabwela kuwa ulongo kaidi.”

²⁰ Mulume kamtanga muke wake Hawa,
kwaviya niiyo mama wa wanhu wose weli na
ugima. ²¹ Mndewa Mulungu kawatendela viwalo
va mbende za wanyama Adamu na muke wake,
na kawayawaza.

Adamu na Hawa wowingigwa muna umgunda

²² Maabaho Mndewa Mulungu kalonga, “Lelo
munhu iyo kawa fana imwe wetu, kayamanya
yanogile na yehile. Mbali yolondeka kumgomesa
kuja diya ditunda da mbiki wa ugima, mana
yahadija kezakala siku zose.” ²³ Ivo Mndewa
Mulungu kamuwinga Adamu muna umgunda
wa Edeni na kamtendeza yalime muna ulongo
uyalawile. ²⁴ Kamuwinga Adamu, na keka
wasenga wakalizi wa kuulanga ubanzi wa
ulawilo wa zuwa wa mgunda wa Edeni, wakala
na panga da moto dodikalile dohinduka kuno na
kuno muladi waukalize umbiki wa ugima.

4

Kaini na Abeli

¹ Adamu kambandama Hawa muke wake, na kapata wimo. Kamweleka mwana wa chilume yatangigwe Kaini, nayo kalonga, “Kwa kutazigwa na Mndewa Mulungu nipata mwana wa chilume.” ² Hamwande kamweleka mwana imwenga zina jake Abeli. Abeli kakala mdimi wa ng'hondolo na Kaini kakala mulimi wa isi. ³ Maabaho Kaini kagala mavuno yake yamwenga na kayalava kuwa nhosa kwa Mndewa Mulungu. ⁴ Abeli nayo kagala nyama inogile na mavuta ya ng'hondolo wake wa mwanduso kwelekigwa kuwa nhosa. Mndewa Mulungu kanogelwa na Abeli na nhosa yake. ⁵ Mbali Kaini hatogoligwe na Mndewa Mulungu na nhosa yake, ivo Kaini kengilwa na ludoko ng'hani, na kakwesa ng'hombali. ⁶ Maabaho Mndewa Mulungu kamuuza Kaini, “Habali kuna ludoko fana ivo? Habali kukwesa ng'hombali?” ⁷ Vino uhatenda yanogile hutogoligwa bule? One uhatenda yehile, uhasanyi wokusepasepa muna ulwivi lwako, wokulonda kukutawala mbali kolondeka uuhume.”

⁸ Maabaho Kaini kamulongela mdodo wake Abeli, “Chihite kumgunda.” Viwakalile kumgunda, Kaini kamzumhila mdodo wake na kamkoma.

⁹ Maabaho Mndewa Mulungu kamuuza Kaini, “Kakulihi mdodo wako Abeli?”

Kamwidika, “Niye sivimanyile bule. Vino niye ndolezi wa mdodo wangu?”

¹⁰ Maabaho Mndewa Mulungu kauza, “Kutenda choni? Damu ya mdodo wako ilinga fana dizi donililila kulawa muna uulongo. ¹¹ Kwaviya kumkoma mdodo wako na damu yake itika muna isi, weye koduwiligwa kulawa iisi youkala. ¹² One uhageza kulima ndiya, ulongo hawizakupatila chinhu chochose. Kwizawegela na kwizakuwa kwabule ukazi muna iisi.”

¹³ Kaini kamulongela Mndewa Mulungu, “Nh-aguso yangu iwa ndala na ibasanya siidaha hata kuipapa. ¹⁴ Lola diyelo kuniwanga muna iisi inogile na kunisegeza haulongozi hako. Nizakuwa nabule ukazi na nowegela muna iisi yose, na munhu yoyose yodayaniwone kezanikoma.”

¹⁵ Mbali Mndewa Mulungu kamwidika, “Aka. Munhu yoyose yodayamkome Kaini, kezalihilizigwa miyanza saba.” Maabaho Mndewa Mulungu kamwika nhale kumzuma yoyose yodayaiting’hane nayo, sekeyamkome.

¹⁶ Kaini kahasegela ha Mndewa Mulungu na kakala isi itangigwa “Nodi”, niiyo ili ubanzi wa ulawilo wa zua wa Edeni.

Welesi wa Kaini

¹⁷ Kaini kambandama muke wake, nayo kapata wimo na kamweleka Henoko. Maabaho Kaini kazenga bululu na kaditanga Henoko, zina da mwanage. ¹⁸ Henoko kapata mwana na kamtanga zina jake Iladi; Iladi nayo kamweleka Mehuyaeli; Mehuyaeli kamweleka Mesusayeli, Mesusayeli kamweleka Lameki. ¹⁹ Lameki kakala na wake waidi, imwe katangigwa Ada na imwenga katangigwa Zila. ²⁰ Ada kamweleka Yabali, yakalile tata wa wafugaji

wokala muna yamahema. ²¹ Ndugu yake kakala Yubali, iyo kakala tata wa wose wavina wila na wotowa vimbeta na vingodongodo. ²² Zila nayo kamweleka Tubalikaini, yoyakalile muhunzi wa via vose va shaba na mazuma. Lumbu wa Tubalikaini katangigwa Nama.

²³ Lameki kawalongela wake zake,
 “Ada na Zila nitegelezeni,
 Mweye wake wa Lameki tegelezeni yonimulonge-
 lani
 Niye nimkoma munhu kwaviya kaning’ha banha
 Nimkoma imbwanga kwaviya kanilumiza.
²⁴ Ihawa Kaini kolihigwa miyanza saba,
 Lameki kezalihigwa miyanza malongo saba na
 saba.”

Seti na Enosi

²⁵ Adamu kambandama kaidi muke wake, nayo keleka mwana wa chilume. Kalonga, “Mulungu kaning’ha mwana wa chilume badala ya Abeli, yoyakomigwe na Kaini.” Ivo kamtanga Seti. ²⁶ Seti nayo kapata mwana wa chilume, kamtanga Enosi. Baho wanhu wandusa kumtambikila Mndewa Mulungu.

5

Welesi wa Adamu

¹ Uno uwo ludongo lwa welesi wa Adamu. Kwandusila Mulungu viyamulumbile munhu, kamulumba fana yeye mwenyewo, ² Mulungu kawalumba mulume na muke, maabaho kawatemela mate na kaweng’ha zina “Munhu.”
³ Adamu viyakalile na miyaka gana na malongo matatu, kapata mwana yoyalingile yeye, yeli na

chihanga fana chake mwenyewo na kamtanga zina jake Seti. ⁴ Viyakomeleze kumweleka Seti, Adamu kakala miyaka magana manane na keleka wana wamwenga wa chilume na wa chike. ⁵ Adamu kadanganika na miyaka magana kenda na malongo matatu.

⁶ Seti viyakalile na miyaka gana na tano, kamweleka mwana zina jake Enosi. ⁷ Seti viyamweleke Enosi, kakala miyaka magana manane na saba na keleka wana wamwenga wa chilume na wa chike. ⁸ Seti kadanganika na miyaka magana kenda na longo na midi.

⁹ Enosi viyawile na miyaka malongo kenda, kamweleka mwana zina jake Kenani. ¹⁰ Enosi viyamalile kumweleka Kenani, kakala miyaka magana manane na longo na tano na kaweleka wana wamwenga wa chilume na wa chike. ¹¹ Enosi kadanganika na miyaka magana kenda na mitano.

¹² Kenani viyakalile na miyaka malongo saba, kamweleka mwana zina jake Mahalaleli, ¹³ maabaho viyamalile kumweleka Mahalaleli kakala na miyaka magana manane na malongo mane na kaweleka wana wamwenga wa chilume na wa chike. ¹⁴ Kenani kadanganika na miyaka magana kenda na longo.

¹⁵ Mahalaleli viyakalile na miyaka malongo sita na tano, kamweleka mwana zina jake Yaledi. ¹⁶ Mahalaleli viyamweleke Yaledi, kakala na miyaka magana manane na malongo matatu, kaweleka wana wamwenga wa chilume na chike, ¹⁷ Mahalaleli kadanganika na miyaka magana manane na malongo kenda na tano.

¹⁸ Yaledi viyakalile na miyaka gana na malongo sita na midi, kamweleka mwana zina jake Henoko. ¹⁹ Maabaho Yaledi viyamalile kumweleka Henoko kakala na miyaka magana manane. Kaweleka wana wamwenga wa chilume na wa chike. ²⁰ Na kadanganika na miyaka magana kenda na malongo sita na midi.

²¹ Henoko viyakalile na miyaka malongo sita na mitano, kamweleka mwana zina jake Mesusela. ²² Henoko viyamweleke Mesusela kakala kwa kumnogeza Mulungu kwa miyaka magana matatu na kaweleka wana wamwenga wa chilume na wa chike. ²³ Henoko kakala miyaka magana matatu na malongo sita na mitano. ²⁴ Henoko kakala kwa kumnogeza Mulungu maabaho kasegela, kwaviya Mulungu kamsola.

²⁵ Mesusela viyakalile na miyaka gana na malongo manane na saba, kamweleka mwana zina jake Lameki. ²⁶ Maabaho viyamalile kumweleka Lameki, Mesusela kakala na miyaka magana saba na malongo manane na midi, kaweleka wana wamwenga wa chilume na wa chike. ²⁷ Mesusela kadanganika na miyaka magana kenda na malongo sita na kenda.

²⁸ Lameki viyakalile na miyaka gana na malongo manane na midi, kamweleka mwana wa chilume. ²⁹ Lameki kamtanga mwana iyo zina jake Nuhu, na kalonga, “Mwana ino niyo yondayachigele moyo kwa kulawa muna isang'hano yetu ndala, yochiitenda kwa makono yetu muna iisi yoyaiduwile Mndewa Mulungu.” ³⁰ Lameki viyamalile kumweleka Nuhu, kakala na miyaka

magana matano na malongo kenda na mitano na kaweleka wana wamwenga wa chilume na wa chike. ³¹ Lameki kadanganika na miyaka magana saba na malongo saba na saba.

³² Nuhu viyawile na miyaka magana matano, kaweleka wana watatu, Shemu na Hamu na Yafesi.

6

Wihi wa Munhu

¹ Wanhu viwanduse kongezeka muna iisi yose, na wana wa chike welekigwa kumwawo, ² wasenga wa Mulungu* wawawona wandlele wa wanhu kuwa lumondo, na wawasola kuwa wake zawo fana viwalondile. ³ Maabaho Mndewa Mulungu kalonga, “Muhe wangu hawizakala kwa wanhu siku zose, kwaviya wawo ni lukuli. Kwandusila sambu na kugendelelela, hawezakala miyaka kufosa miyaka gana na malongo mairi.” ⁴ Lusita ulu na kugendelelela, kukala na Wanefili † mwiisi, wawo wakala welesi wa wana wa Mulungu na wandlele wa wanhu. Wawo niyo wanhu wakalile magalu, wamanyike ng’hani baho umwaka. ⁵ Mndewa Mulungu kawona wihi mkulu wa wanhu muna iisi na magesa yawo yehile chila siku, ⁶ Ivo Mndewa Mulungu kengilwa usungu ng’hani kwa kumulumba munhu na kumwika muna iisi, na kawona usungu ng’hani muna umoyo wake. ⁷ Mndewa Mulungu kalonga, “Nizamsegeza munhu yonimulumbile

* **6:2** Kwa Chiebulaniya cholongwa, “Wana wa Mulungu,” lusita mwingi ina fambulo da viumbe wa chimuhe siyo wanhu. † **6:4** “Wanefili” fambulo jake “mizihu mitali inenehe.”

muna isi, na iviya nizawasegeza wang'onyo, waja wotambala na ndege wa kuulanga. Nojuta kwaviya niwalumba.”⁸ Mbali Mndewa Mulungu kanogelwa na Nuhu.

Nuhu

⁹ Zino ni mbuli za ugima wa Nuhu yoyakalile yotenda yanogile haulongozi wa Mulungu, mkamilifu muna uwelesi wake. Nuhu kakala kwa kumnogeza Mulungu. ¹⁰ Nuhu kaweleka wana watatu wa chilume, wowatangigwe Shemu na Hamu na Yafesi. ¹¹ Chila munhu kakala mwihi haulongozi wa Mulungu, na tibwilitibwili jenela chila hanhu. ¹² Mulungu kawona isi yose imema wihi, kwaviya wanhu watenda ihe.

¹³ Mulungu kamulongela Nuhu, “Nilamula kuwadanganiza wanhu wose kwaviya waimemeza iisi tibwilitibwili. Kweli nizawadanganiza ng'hani hamwe na isi. ¹⁴ Zenga safina kwa mabanzi ya mibiki midala. Gola viheleto na uhake tulasi kunze na mgati. ¹⁵ Vino niivo vondauizenge, utali wake iwe makono magana matatu na ugalamu wake makono malongo matano na chimo chake makono malongo matatu. ¹⁶ Utende chisuwili na chiwe mkono umwe hagati wa digulu maabaho ika lwivi ubanzi umwe, safina iwe na golofa nhatu. ¹⁷ Na niye nizagala gombo muna iisi muladi kudanganiza chila chiumbe chili na ugima. Chila chinhu muna iisi chizadanganika. ¹⁸ Mbali nizatenda lagano na weye. Kwizakwingila muna isafina na muke wako, wanago na wake zawo. ¹⁹ Wagale mwiisafina chila modeli ya viumbe vili na ugima vidi, va chilume na va chike, na

uvilolese vikale. ²⁰ Wingize chila ndege wa kuulanga, chila wang'onoyo wotambala na chila wanyama, waidi waidi muladi wawe wagima. ²¹ Usole chila modeli ya ndiya wiike goya kwa ichimu chenu na kwa ichimu chawo.” ²² Nuhu kasang'hana chila chinhu fana viyalagilizigwe na Mulungu.

7

Gombo

¹ Maabaho Mndewa Mulungu kamulongela Nuhu, “Ingila mwiisafina weye na wanago wose, kwaviya nikuwona weye muhala kunoga haulongozi wangu mwa iwanhu wa isi yose. ² Iviya muna iwanyama wodigwa usole malume saba na mazike saba, mbali wanyama hawadigwa sola lume dimwe na zike dimwe. ³ Iviya sola ndege wa kuulanga malume saba na mazike saba, muladi uwakalize ugima wawo mwiisi. ⁴ Zihafosa siku saba kwandusila sambu nizagala mvula yondaitonye kwa siku malongo mane, imisi na ichilo, muladi kuvibanaga viumbe vigima vose vonivilumbile.” ⁵ Nuhu katenda chila chinhu choyalagilizigwe na Mndewa Mulungu.

⁶ Gombo vidizile muna iisi, Nuhu kakala na miyaka magana sita. ⁷ Nuhu na muke wake na wanage wa chilume na wake zawo, wengila muna isafina muladi kugomboka na digombo. ⁸ Wose wanyama iwe wambule mwiko hebu hawambule mwiko na wang'onoyo na ndege, ⁹ wengila mwiisafina waidi waidi, muke na mulume hamwe na Nuhu, fana Nuhu viyalagilizigwe na Mulungu. ¹⁰ Vizifosile siku saba gombo diza.

¹¹ Nuhu viyawile na miyaka magana sita, muna isiku ya longo na saba mwezi wekaidi, siku iyo nzasa zose hasi ng'hani ya isi zilava mazi ng'hani na mazonzo ya kuulanga yavuguka. ¹² Mvula itonya mwiisi siku malongo mane, imisi na ichilo.

¹³ Siku iyo iyo Nuhu na muke wake wengila muna isafina hamwe na wanawe watatu, Shemu na Hamu na Yafesi na wake zawo. ¹⁴ Wahita hamwe na chila modeli ya wanyama wa kumbago na chila modeli ya wanyama wofugigwa na chila modeli ya wang'onyo wotambala na chila modeli ya ndege na chila chiumbe chili na mabawa. ¹⁵ Chila viumbe waidi waidi walume na wake, chila chilumbe chili na ugima chingila muna isafina hamwe na Nuhu, ¹⁶ fana Mulungu viyamulagilize. Maabaho Mndewa Mulungu kahinda ulwivi hachisogo cha Nuhu.

¹⁷ Gombo digendelela kwa siku malongo mane, na yamazi yamema mbaka safina iyengeluka uchanyha ya mazi. ¹⁸ Mazi yawa na china chitali na safina iyengeluka muna yamazi. ¹⁹ Mazi yakala mengi ng'hani muna iisi, yaigubika milima mitali chila hanhu. ²⁰ Mazi yamema mbaka yaigubika milima utali wa makono longo na mitano. ²¹ Vilumbe vose vili na ugima muna iisi vidanganika, ndege wose na wanyama wose wofugigwa na wanyama wose wa kumbago na wang'onyo wose wotambala na wanhu wose. ²² Chila chilumbe chikala muna iisi inyalile chidanganika. ²³ Mndewa Mulungu kavinanga viumbe vose vigima mwiisi, wanhu na wanyama wang'onyo wotambala na ndege woguluka. Kasi-gala Nuhu muhala na waja wowakalile hamwe

nayo muna isafina. ²⁴ Mazi yakala muna iisi siku gana na malongo matano.

8

Uhelelo wa Gombo

¹ Mbali Mulungu kamkumbuka Nuhu na wanyama wose wa kumbago na wanyama wose wofugigwa wowakalile hamwe nayo muna isafina. Ivo Mulungu kahembelula beho muna iisi na mazi yandusa kuhunguka. ² Nzasa zose za mazi hasi ng'hani ya isi na mazonzo ya kuulanga vihindigwa, na mvula ileka kutonya. ³ Mazi yagendelela kuhunguka ugalugagaluga muna iisi. Viifikile siku gana na malongo matano, mazi yahunguka ng'hani. ⁴ Muna isiku ya longo na saba ya mwezi wa saba, safina ifika muna imilima ya Alalati na ikala baho. ⁵ Mazi yagendelela kuhunguka ugalugagaluga, na siku ya mwanduso ya mwezi wa longo, vidonho va milima viwoneka.

⁶ Vizimalile siku malongo mane, Nuhu kavugula zonzo da isafina yoyaitendile, ⁷ na kamtuma howe kunze, na kaguluka kuno na kuja, mbaka mazi viyanyalile mwiisi. ⁸ Maabaho Nuhu kamtuma nziwa yawone one mazi yahunguka muna iisi. ⁹ Mbali kwaviya mazi yakala yang'hali yaigubika isi yose, nziwa hapatile hanhu ha kwima bule. Kabwela kwa Nuhu kuna isafina, Nuhu kaugolosa mkono wake kamsola na kumbweleza muna isafina. ¹⁰ Nuhu kagozela siku zimwenga saba, maabaho kamtuma kaidi nziwa. ¹¹ Nziwa kabwela kwa Nuhu ichigulogulo kuno kana tamba bisi da mzaituni muna umulomo wake. Ivo Nuhu kavimanya kuwa mazi yakala

yahunguka muna iisi. ¹² Maabaho kagozela siku zimwenga saba, kamtuma kaidi nziwa, mwanza uno nziwa habwelile bule.

¹³ Nuhu viyakalile na miyaka magana sita na umwe, siku ya mwanduso ya mwezi mosi, kawona mazi yakala yanyala muna iisi. Nuhu kagubula chigubiko cha safina, kalola na kuwona isi ikala inyala. ¹⁴ Siku ya malongo maida na saba ya mwezi wekaidi, isi ikala inyala ng'hani.

¹⁵ Maabaho Mulungu kamulongela Nuhu, ¹⁶ “Lawa mwiisafina weye na muke wako na wanago na wake zawo. ¹⁷ Sola chila chiumbe chili na ugima chili na weye, ndege na wanyama wose na wang'onyo ulawe nawo kunze muladi weleke na kwenela muna iisi yose.” ¹⁸ Nuhu kalawa kunze muna isafina hamwe na muke wake na wanage na wake zawo. ¹⁹ Wanyama wose na vilumbe weli na ugima viya vitambala muiisi na chila modeli wa ndege walawa muna isafina, kwa kusondelela modeli wawo.

Nuhu kolava nhosa za kutimbula

²⁰ Nuhu kamzengela Mndewa Mulungu lupango, kalava nhambiko wanyama wamwenga wodigwa na ndege wodigwa, kamtimbulila Mulungu mchanya ya ulupango. ²¹ Mnung'ho unogile wa nhosa iyo umnogeza Mndewa Mulungu, nayo kalonga muna umoyo wake, “Sizaiduwila kaidi isi kwa ichimu cha wanhu. Kwaviya magesa ya wanhu yeha kwandusila kuudodo wawo. Ivo sizainanga kaidi isi fana vinitendile. ²² Chipindi isi viikalile, msimu wa kuhanda na kugobola, lusita lwa chihuhe na vuke na masika na zua, chilo na misi, havizamala.”

9

Mulungu kokwika lagano na Nuhu

¹ Mulungu kamtemela mate Nuhu na wanage na kawalongela, “Yelegeneni na mongezeke na muimemeze isi yose. ² Wanyama wose muna iisi na ndege woguluka na wang'onyo wotambala na somba wose muna ibahali wezawadumbani. Wawo wose mwizawatawala. ³ Chila chinhu chili na ugima na chitambala molondeka kuchija. Fana vinimwing'hileni mibiki isuka, sambi nomwing'hani chila chinhu. ⁴ Mbali seke-muje nyama ili na damu, kwaviya ugima wake waumo muna idamu. ⁵ One munhu yoyose hebu mnyama yahamkomani, nizamtagusa. Na one munhu yahamkoma miyage, kezatagusigwa.

⁶ “Munhu yoyose yodayamkome miyage, iviya nayo kezakomigwa na munhu, Mana munhu kalumbigwa yalingile fana Mulungu mwenyewo.

⁷ Yelegeneni na kwenela isi yose.”

⁸ Maabaho Mulungu kamulongela Nuhu na wanage, ⁹ “Lelo nokwika lagano jangu na mweye na welesi wenu, ¹⁰ na vilumbe vili na ugima vose vili na weye, ndege na wanyama wofugigwa na chila mnyama wa kumbago yoyalawile muna isafina hamwe na weye. ¹¹ Nodikanhamiza lagano jangu na mweye, vilumbe vose vili na ugima havizanangigwa na gombo, hebu gombo hadizalawilila kaidi kuinanga isi.” ¹² Mulungu kalonga, “Chino niicho chilaguso cha lagano dinikwika hagati ya niye na mweye na chila chilumbe chili na ugima chikala hamwe na mweye kwa

welesi wose mbaka welesi ukwiza, ¹³ nokwika pinde da Mulungu kuna yamawingu. Chiza-kuwa chilaguso cha lagano jangu na isi yose. ¹⁴ Chila nahayatanda mawingu muna uulanga na pinde da Mulungu dizalawilila muna yamawingu, ¹⁵ Nizadikumbuka lagano jangu na mweye na vilumbe vose vili na ugima. Mazi hayezagaluka kaidi kuwa gombo kuvinanga vilumbe vose vili na ugima. ¹⁶ Baho pinde da Mulungu vondadiwoneke kuna yamawingu, nizadiwona na kudikumbuka lagano jangu na vilumbe vili na ugima mwiisi.” ¹⁷ Mulungu kamulongela Nuhu, “Chino ni chilaguso cha lagano donitendile na vilumbe vose vili na ugima muna iisi.”

Nuhu na Wanage

¹⁸ Wanage Nuhu wowalawile muna isafina wakala Shemu na Hamu na Yafesi. Hamu kakala niiyo tata wa Kanani. ¹⁹ Kufosela wanhu wawo watatu wa Nuhu, wanhu wenela muiisi yose.

²⁰ Nuhu kakala wa mwanduso kuhanda mgunda wa mizabibu. ²¹ Kang'wa divai na kakoligwa, maabaho kagona ukulunge muna dihema jake. ²² Hamu tata wa Kanani kauwona ukengele wa tati yake, kalawa kunze na kuwalongela ndugu zake waidi. ²³ Maabaho Shemu na Yafesi wasola walo na waigeleka mmayega yawo na wahita chisengelenyuma na kuugubika ukengele wa tati yawo. Walola mumgwazo na hawauwonile bule ukengele wa tati yawo. ²⁴ Nuhu upele viukunguzuke kavimanya viyatendiligwe na mwanage imdodo, ²⁵ kalonga,

“Nayaduwiligwe Kanani.
Kezakuwa mtumwa kwa ndugu zake.”

²⁶ Iviya kalonga, “Yatunhizigwe Mndewa Mulungu, Mulungu wa Shemu.

Kanani yawe mtumwa wa Shemu.

²⁷ Mulungu yamwing'he wana wengi Yafesi, yakale hamwe na Shemu na Kanani yawe mtumwa wake.”

²⁸ Vidimalile gombo, Nuhu kakala miyaka magana matatu na malongo matano ²⁹ Nuhu kadanika na miyaka magana kenda na malongo matano.

10

Welesi wa Nuhu

¹ Uno niuwo welesi wa wana wa Nuhu, Shemu na Hamu na Yafesi. Wano watatu weleka wana vidimalile digombo.

² Wana wa Yafesi wakala Gomeli na Magogu na Madayi na Yavani na Tubali na Mesheki na Tilasi.

³ Wana wa Gomeli wakala Ashikenazi na Lifazi na Togoma. ⁴ Wana wa Yavani wakala Elisha na Talishishi na Kitimu na Dodanimu. ⁵ Kufosela wawo wanhu wa mhwani wapwililika muna izisi zawo hamwe na ulonzi wawo na ng'holo zawo na makabila yawo.

⁶ Wana wa Hamu wakala Kushi na Misili na Puti na Kanani. ⁷ Wana wa Kushi wakala Seba na Havila na Sabita na Lama na Sabuteka. Wana wa chilume wa Lama wakala Sheba na Dedani. ⁸ Kushi kamweleka Nimulodi, yoyakalile galu wa mwanduso mwiisi yose. ⁹ Kakala galu wa kusaka wanyama haulongozi ha Mndewa Mulungu, lekamana wanhu wolonga, “Uwe fana

Nimulodi yakalile galu wa kusaka haulongozi ha Mndewa Mulungu.” ¹⁰ Mwanduso wa ufalume wake ukala Babeli na Eleki na Akadi na Kalinehi muna iisi ya Shinali. ¹¹ Nimulodi viyalawile uko, kahita Ashulu kazenga mabululu ya Ninawi na Lehobosi na Kala, ¹² na Leseni ili hagati ya Ninawi na Kala, bululu dikulu.

¹³ Welesi wa Misili ukala Waludima na Wanami na Walehabi na Wanafutuhima ¹⁴ na Wapatilusi na Wakashuhi na Wakafitoli, Wafilisiti niyo mwanduso wa Wakashuhi.

¹⁵ Kanani kakala tata wa Sidoni, mwanage chaudele, na imwenga katangigwa Hiti, ¹⁶ na Kanani iviya ni tata wa Wayebusi na Waamoli na Wagiligashi, ¹⁷ na Wahivi na Waaliki na Wasini, ¹⁸ na Waavadi na Wazemali na Wahamati. Hamwande wanhu wa welesi wa Wakanaani waimwaga. ¹⁹ Hanhu ha Wakanaani handusila Sidoni kuhita Gelali mbaka kufika Gaza na nzila ya kuhita Sodoma na Gomola na Adima na Seboimu mbaka Lasha. ²⁰ Uno niuwo welesi wa Hamu muna yamakabila yawo na ulonzi wawo na hanhu howokala na ng'holo zawo.

²¹ Nayo Shemu niyo sekulu wa Yafesi, na kakala wasaho wa wana wose wa Ebeli. ²² Wana wa Shemu wakala Elamu na Ashulu na Alifakisadi na Ludi na Alamu. ²³ Wana wa Alamu wakala Usi na Huli na Geteli na Mashi. ²⁴ Alifakisadi kamweleka Shela, na Shela kamweleka Ebeli. ²⁵ Ebeli keleka wana waidi wa chilume, zina da wa mwanduso ni Pelegi, kwaviya muna ulusita lwake isi iigola, na imwenga zina jake Yokitani. ²⁶ Yokitani kakala tata wa Alimodadi na Shelefu na Hasalimaweti na Yela, ²⁷ na Hadolamu na Uzali na Dikila, ²⁸ na Obeli na Abimayeli na Sheba ²⁹ na Ofili na Havila na

Yobabu. Wawo wose wakala welesi wa Yokitani.
³⁰ Isi yowakalile yenela kulawa Mesha mbaka Sifali kuna mulima wa isi ya ulawilo wa zua.
³¹ Uno niuwo welesi wa Shemu muna izisi zawo na ulonzi wawo na makabila yawo na ng'holo zawo.

³² Zino ni ng'holo za wana wa Nuhu, kusondelela ludongo lwa welesi wawo hamwe na zisi zawo. Wanhu wano wapwililika mwiizisi zose vidimalile digombo.

11

Lingo da Babeli

¹ Umwaka wanhu wa zisi zose wakala na ulonzi umwe muhala na walonga mbuli zimwe muhala. ² Wanhu viwagendile kulawa ulawilo wa zua, wafika bawe da Shinali, wakala. ³ Wailongela, "Izoni! Chitende matafali chiya-some moto vinogile." Wakala na matafali badala ya mabwe, na tulasi badala ya ulongo. ⁴ Maabaho walonga, "Lelo chiizengele bululu jetu na lingo dizafika mbaka kuulanga, muladi zina jetu dimanyike ng'hani na sekechiimwage muna iisi."

⁵ Mbali Mndewa Mulungu kahumuluka na kudiwona bululu na lingo dodikalile dizengigwa na wanhu. ⁶ Na Mndewa Mulungu kalonga, "Lola wanhu wano wose ni wamwe na wolonga ulonzi umwe, uno ni mwanduso wa sang'hano yawo. Lelo wezadaha kutenda chinhu chochose chiwoilungila. ⁷ Leka chihumuluke na kutibula ulonzi wawo muladi sekewaitegeleze." ⁸ Ivo Mndewa Mulungu kawapwililisa muna iisi yose,

nawo waleka kuzenga dibululu. ⁹ Lekamana bululu ijo ditangigwa Babeli, kwaviya Mndewa Mulungu katibula ulonzi wa isi yose, na kulawa uko Mndewa Mulungu kawapwililisa wanhu mwiisi yose.

Welesi wa Shemu

¹⁰ Uno uwo ludongo lwa welesi wa Shemu. Shemu viyakalile na miyaka gana kamweleka Alifakisadi, iyo ikala miyaka midi vidimalile digombo. ¹¹ Shemu viyamweleke Alifakisadi kakala miyaka magana matano, na keleka wana wamwenga wa chilume na wa chike.

¹² Alifakisadi viyakalile na miyaka malongo matatu na mitano, kamweleka Shela. ¹³ Alifakisadi viyamweleke Shela, kakala miyaka magana mane na mitatu, na keleka wana wamwenga wa chilume na wa chike.

¹⁴ Shela viyakalile na miyaka malongo matatu, kamweleka Ebeli. ¹⁵ Shela viyamweleke Ebeli kakala miyaka magana mane na mitatu, na keleka wana wamwenga wa chilume na wa chike.

¹⁶ Ebeli viyakalile na miyaka malongo matatu na mine kamweleka Pelegi. ¹⁷ Ebeli viyamweleke Pelegi kakala miyaka magana mane na malongo matatu, na keleka wana wamwenga wa chilume na wa chike.

¹⁸ Pelegi viyakalile na miyaka malongo matatu, kamweleka Lewu. ¹⁹ Pelegi viyamweleke Lewu kakala miyaka magana maida na kenda, na keleka wana wamwenga wa chilume na wa chike.

²⁰ Lewu viyakalile na miyaka malongo matatu na midi kamweleka Selugi. ²¹ Lewu viyamweleke

Selugi kakala miyaka magana maida na saba, na keleka wana wamwenga wa chilume na wa chike.

²² Selugi viyakalile na miyaka malongo matatu, kamweleka Naholi. ²³ Selugi viyamweleke Naholi kakala miyaka magana maida, na keleka wana wamwenga wa chilume na wa chike.

²⁴ Naholi viyakalile na miyaka malongo maida na kenda kamweleka Tela. ²⁵ Naholi viyamweleke Tela kakala miyaka gana na longo na kenda, na keleka wana wamwenga wa chilume na wa chike.

²⁶ Tela viyakalile na miyaka malongo saba kaweleka Abulamu na Naholi na Halani.

Welesi wa Tela

²⁷ Uno niuwo welesi wa Tela. Tela kaweleka Abulamu na Naholi na Halani. Nayo Halani kamweleka Lutu. ²⁸ Halani kadanganika Ulu kuna iisi ya Wakalidayo kuyavumbukile chipindi Tela tati yake yang'hali kokala uko. ²⁹ Abulamu na Naholi wasola wake. Muke wa Abulamu katangigwa Salayi na muke wa Naholi katangigwa Milika, mndele wa Halani. Halani iviya niiyo tati yawo Milika na Isika. ³⁰ Mbali Salayi kakala kabule wana kwaviya kakala mgumba.

³¹ Tela kamsola Abulamu mwanage, na Lutu mzukulu wake yoyelekigwe mwanage Halani, na Salayi muke wake Abulamu, na wasegela wose hamwe kulawa Ulu, bululu da Wakalidayo, kuhita kuna iisi ya Kanaani. Viwafikile Halani wakala uko. ³² Tela viyakalile na miyaka magana maida na mitano, kadanganika uko Halani.

12

Mulungu komtanga Abulamu

¹ Mndewa Mulungu kamulongela Abulamu, “Segela muna iisi yako, leka ndugu zako na kaye ya tati yako na uhite kuna iisi yondanikulagusile.

² Nizakutenda uwe kabila kulu na nizakutemela mate na nizaditenda zina jako dimanyike ng'hani, na kwizawatemela mate wamwenga.

³ Nizawatemela mate wose wowokutemela mate weye,

Mbali yoyose yokuduwila, nizamduwila, na ng'holo zose muna iisi zizatemeligwa mate kufosela weye.”

⁴ Abulamu viyasegele Halani kakala na miyaka malongo saba na tano, fana Mndewa Mulungu viyamulonge kutenda. Na Lutu kahita hamwe nayo. ⁵ Abulamu kamsola Salayi muke wake, na mwihwage Lutu na vinhu vake vose na wanhu wose wowawapatile uko Halani. Wasegela kuhita isi ya Kanaani.

Viwafikile muna iisi ya Kanani, ⁶ Abulamu kafosa muna iisi ya Shekemu, hanhu heli na mbiki mkulu uko Mole. Lusita ulo Wakanaani wakala wokala muna iisi iyo. ⁷ Mndewa Mulungu kamulawilila Abulamu na kamulongela, “Ino iyo iisi yondaniweng'he welesi wako.” Maabaho Abulamu kamzengela lupango Mndewa Mulungu, yoyamulawilile. ⁸ Viyafosile yayo, kasegela mbaka kuna mulima uli ubanzi wa ulawilo wa zua wa Beseli, kasimika hema jake hagati ya Beseli ubanzi wa uswelo wa zua na bululu da Ayi ubanzi wa ulawilo wa zua. Baho

iviya kamzengela Mndewa Mulungu lupango na kamtambikila. ⁹ Maabaho Abulamu kagendelela kulawa hanhu mbaka hanhu ubanzi wa Negebu.

Abulamu uko Misili

¹⁰ Kuna iisi ya Kanani kukala na nzala. Ivo Abulamu kahita Misili kukala uko fana mgeni, kwaviya nzala ikala ng'hulu muna iisi.

¹¹ Viyakalile habehi kufika Misili, kamulongela Salayi muke wake, “Novimanya kuwa weye kwa muke lumondo. ¹² Lusita Wamisili vondawakuwone, wezalonga kuwa weye muke wangu, ivo wezanikoma na kukuleka.

¹³ Uwalongele kuwa weye kwa lumbu jangu, muladi kwa ichimu icho wezanitendela yanogile na kunileka mgima kwa ichimu chako.”

¹⁴ Abulamu viyengile Misili, Wamisili wamuwona muke wake kakala lumondo. ¹⁵ Wakulu womtaza mfalume viwamuwone Salayi, wamtogoza kwa mfalume na kagaligwa muna imhongono ya mfalume. ¹⁶ Kwa ichimu cha Salayi, mfalume kamtendela yanogile Abulamu na kahokela ng'hondolo na ng'ombe na vihongwe wa chilume na wa chike na watumwa wa chilume na wa chike na ngamiya.

¹⁷ Mbali Mndewa Mulungu kamgaza mfalume na wanhu wose weli muimhongono yake kwa matamu makulu kwa ichimu cha Salayi muke wa Abulamu. ¹⁸ Maabaho mfalume kamtanga Abulamu na kamuuza, “Chino choni chounitendele? Habali hunilongele kuwa kakala muke wako? ¹⁹ Habali kulonga kuwa ino mwali wako na niye nimsola kuwa muke wangu? Lelo ayo muke wako, msole na msegele hano.” ²⁰ Maabaho mfalume

kawalongela wanhu wake wamuleke Abulamu yasegele hamwe na muke wake na vinhu vake vose.

13

Abulamu na Lutu woigola

¹ Abulamu kabwela kulawa Misili kengila ubanzi wa Negebu. Kakala na muke wake na vinhu vake vose hamwe na Lutu. ² Abulamu kakala tajili ng'hani. Kakala na fugo na hela na zahabu. ³ Kagendelela kugenda kulawa hanhu ha Negebu mbaka Beseli, kafika hanhu hoyakalile kasimika hema baho haichanduso hagati ya Beseli na Ayi, ⁴ hanhu hoyakalile yazengile lupango. Baho Abulamu kamtambikila Mndewa Mulungu.

⁵ Iviya Lutu yoyagendile na Abulamu, kakala na ng'ombe na ng'hondolo na mahema. ⁶ Isi haiwafaiye wose waidi kukala hamwe kwaviya wakala na fugo nyingi. ⁷ Kwa ivo kulawilila ndwagi hagati ya wadimaji wanyama wa Abulamu na wadimaji wa Lutu. Chipindi icho Wakanaani na Wapelizi wakala wokala muna iisi ija.

⁸ Maabaho Abulamu kamulongela Lutu, “Ch-eye cha ndugu, sekechigombe, hebu wadimaji wako sekewagombe na wadimaji wangu. ⁹ Lola isi ino yose haulongozi wako, chiigole. Uhahita ukumoso niye nizahita ukulume, hebu uhahita ukulume niye nizahita ukumoso.”

¹⁰ Lutu kenula meso yake na kadiwona bawe da lwanda lwa Yoludani, kawona dina mazi ya kufaya chila hanhu, fana viya mgunda wa Mndewa Mulungu na iviya fana isi ya Misili ubanzi

wa Soali. Mndewa Mulungu kakala hanayananga mabululu ya Sodoma na Gomola. ¹¹ Kwa ivo Lutu kasagula bawe jose da lwanda lwa Yoludani, na kahita ubanzi wa ulawilo wa zua. Ivo waigola. ¹² Abulamu kakala muna iisi ya Kanaani, mbali Lutu kakala muna yamabululu yaja ya dibawe na kahamila Sodoma. ¹³ Wanhu wa Sodoma wakala weha na wamahasanya Mndewa Mulungu.

Abulamu kohamila Hebuloni

¹⁴ Abulamu viyakomeleze kwiigola na Lutu, Mndewa Mulungu kamulongela, “Inula chihanga chako ulole banzi zose. ¹⁵ Isi ino yose yowii-wona, nizakwing’ha weye na welesi wako siku zose. ¹⁶ Welesi wako wizakuwa fana msanga, habule munhu yondayadahe kuupeta. ¹⁷ Lelo hita na ukaizunguluke isi ija, kwaviya nizakwing’ha.” ¹⁸ Ivo Abulamu kahamiza hema jake, kahita kukala habehi na mibiki mikulu ya Mamule kuja Hebuloni, na uko kamzengela lupango Mndewa Mulungu.

14

Abulamu komkombola Lutu

¹ Siku izo mfalume Amilafeli wa Shinali na Aliyoki wa Elasali na Kedolilaoma wa Elamu na Tidali wa Goimu, ² wahita kwiitowa ng’hondo na wafalume wano. Wafalume wawo ni Belo wa Sodoma na Bilisha wa Gomola na Shinabu wa Adima na Shebeli wa Seboimu na mfalume wa Bela iviya yotangigwa Soali. ³ Wafalume wawo wayahanganya majeshi yawo yose hana dibawe da Sidimu, vino sambu ni Bahali ya Munyu. ⁴ Kwa

lusita lwa miyaka longo na midi, wakala wolangulizigwa na mfalume Kedolilaoma, mbali vifikile mwaka wa longo na tatu, wamuhinduka.

⁵ Muna umwaka wa longo na nne, mfalume Kedolilaoma na wafalume wayage weza na kuwahuma Walefai wa uko Ashiteloshi Kiliyasaimu na Wazuzi uko Hamu na Waemi uko Shawe Kiliyasaimu.

⁶ Iviya wawahuma Waholi uko kuna mulima wa Seili, wawawinga kutali mbaka Elipalani habehi na dibwilingu. ⁷ Maabaho wabwela kuchisogo mbaka Enimishipati iviya yotangigwa Kadeshi, waihuma isi yose ya Waamaleki na kuwahuma Waamoli wowakalile Hasasoni Tamali.

⁸ Maabaho wafalume wa Sodoma na Gomola na Adima na Seboimu na Bela iviya yotangigwa Soali, watenda ng'hondo na wehi wawo kuna dibawe da Sidimu ⁹ waitoa na mfalume Kedolilaoma wa Elamu na Tidali wa Goimu na Amilafeli wa Shinali na Aliyoki wa Elasali, wafalume wane waitowa na wafalume watano.

¹⁰ Bawe da Sidimu dikala dimemile makombo ya lami, na baho wafalume wa Sodoma na Gomola viwagezile kukimbila ng'hondo, watumbukiya umo na wamwenga waibangila muna ivigongo.

¹¹ Wafalume wawo wane wahumile wasola chila chinhu cha Sodoma na Gomola na ndiya zawo zose, maabaho wasegela. ¹² Wamgwila Lutu, mwihwa wa Abulamu, yoyakalile yokala Sodoma, wasola na vinhu vake vose, maabaho wasegela.

¹³ Munhu imwe yoyasulupuke kahita kumulongela ija Muebulaniya Abulamu yoyakalile kokala habehi na mibiki mikulu ya Mamule Muamoli, yoyakalile ndugu yake Eshikoli na Aneli. Wose wakala wailumba na Abulamu. ¹⁴ Abulamu

vyahulike ndugu yake kagwiligwa, kawatanga wanhu wose wa muna ikaye yake wadahile kwi-itowa, wakala magana matatu na longo na nane. Wawasondelela wafalume waja mbaka bululu da Dani. ¹⁵ Ichilo Abulamu kawagola wanhu wake kuna yamabumbila waitowe na wafalume waja, nayo kawatowa na kuwawinga mbaka Hoba, ili ubanzi wa kasikazi wa Damasiki. ¹⁶ Kavibweleza vinhu vose visoligwe na wafalume waja, na kambweleza Lutu mwihwage, vinhu vake hamwe na wanaake na wanhu wamwenga.

Abulamu kotemiligwa mate na Melikizedeki

¹⁷ Abulamu viyabwelile kulawa kuwahuma Kedolilaoma na wafalume wamwenga, mfalume wa Sodoma kahita kuiting'hana nayo hana dibawe da Shawe, iviya ditangigwa Bawe da mfalume. ¹⁸ Melikizedeki yoyakale mfalume wa Salemu yoyakalile mkulu wa nhambiko wa Mulungu Yeli Uchanyha, kamgalila Abulamu gate na divai. ¹⁹ Kamtemela mate Abulamu na kalonga,

“Abulamu yatemeligwe mate na Mulungu Yeli Uchanyha,
yalumbile ulanga na isi.

²⁰ Yatunhizigwe Mulungu Yeli Uchanyha,
yoyakutendile uwahume wehi wako.”

Abulamu kamwing'ha Melikizedeki chinhu chimwe muna ichila vinhu longo viyapatile kuna ing'hondo.

²¹ Na mfalume wa Sodoma kamulongela Abulamu, “Niye ning'he wanhu, mbali vinhu ivo sola weye.”

²² Abulamu kamwidika mfalume wa Sodoma, “Noilaha haulongozi wa Mndewa Mulungu Yeli Uchanyha, yalumbile ulanga na isi yose, ²³ sizasola lusingija hebu luzabi lwa chilatu, hebu chinhu chako chochose, muladi sekeulonge kuwa kunitendeza niwe tajili. ²⁴ Ivo sizasola chochose, ila ndiya ziya muhala ziwadile wanike na vinhu viwapatile kuna ing'hondo. Wowolondeka waja wowakalile hamwe na niye, Aneli na Eshikoli na Mamule uwaleke wawe na vinhu vawo.”

15

Mulungu kokwika Lagano na Abulamu

¹ Maabaho mbuli ya Mndewa Mulungu imwezila Abulamu kwa malaguso, ilonga, “Sekeudumbe. Niye ni ngawo yako na nizakugweka.”

² Mbali Abulamu kamwidika, “Weye Mndewa Mulungu, kwizaning'ha choni na kuno nogen-delela kukala bila mwana na muhazi wangu ni Eliyazali wa Damasiki?” ³ Abulamu kalonga, “Lola huning'hile mwana, mtumwa yavumbuke muna ikaye yangu kezakuwa muhazi wangu.”

⁴ Maabaho kahulika mbuli ya Mndewa Mulungu imwizila kaidi: “Ino mtumwa wako Eliyazali hezakuwa muhazi wako, mbali mwanago yondaumweleke mwenyewo niiyo yondayawe muhazi wako.” ⁵ Mndewa Mulungu kamulava kunze na kumulongela “Lola kuulanga na geza kuzipeta nhondo, kwizakuwa na welesi mwingi fana nhondo izo.”

⁶ Abulamu kamuhuwila Mndewa Mulungu, na kwa ichimu icho Mndewa Mulungu kanogezigwa nayo na kamtogola kanoga haulongozi hake.

⁷ Maabaho Mndewa Mulungu kamulongela Abulamu, “Niye niiyo Mndewa Mulungu yonikulavile kulawa Ulu bululu da Wakalidayo, muladi nikwing’he isi ino iwe yako.”

⁸ Mbali Abulamu kalonga, “Weye Mndewa Mulungu nizavimanyaze kuwa isi ija izakuwa yangu?”

⁹ Mndewa Mulungu kamulongela Abulamu, “Nigalile ng’ombe muke wa miyaka mitatu na mwana luti muke wa miyaka mitatu na bebelu da ng’hondolo da miyaka mitatu na huwa na kinda da nziwa.” ¹⁰ Abulamu kamgalila Mndewa Mulungu wanyama wawo wose, kabalula chila mnyama vihande vidi, keka chila chihande kwa kusonhela miyage, mbali ndege hawakanhile. ¹¹ Vilele weza na wema muna imitufi, mbali Abulamu kawawinga.

¹² Zuwa vidikalile doswa, Abulamu kakala na vuwevuwe da nhongo, ziza totolo dimgubika.

¹³ Mndewa Mulungu kamulongela Abulamu, “Uvimanye kuwa welesi wako wezakuwa nyambenyambe muna iisi siyo yawo na wezakuwa watumwa na wezagazigwa kwa miyaka magana mane. ¹⁴ Mbali nizawatagusa wanhu wondawawasang’hanile fana watumwa na hamwande wezasola vinhu vingi. ¹⁵ Weye mwenyewo kwizakala miyaka mingi, maabaho kwizadanganika kwa tindiwalo na kuwandigwa.

¹⁶ Welesi wako wizabwela hano muna uwelesi

wekane, kwaviya uhasanyi wa Waamoli haunakuwa mwingi muladi niwataguse.”

¹⁷ Zuwa vidiswile na ziza disonga, tanuli difuka yosi na wenge diwoneka na difosa hagati ya maunde ya nyama. ¹⁸ Maabaho Mndewa Mulungu katenda chilagano na Abulamu, kalonga, “Nolagana kuweng’ha ino welesi wako wose kusongela lwanda lwa Misili mbaka lwanda lukulu lwa Efulati, ¹⁹ isi ya Wakeni na Wakenizi na Wakadimoni ²⁰ na Wahiti na Wapelizi na Walefai ²¹ na Waamoli na Wakanaani na Wagiligashi na Wayebusi.”

16

Salayi na Hajili

¹ Salayi muke wake Abulamu kakala hanakweleka mwana. Kakala na mtumwa wa chike Mmisili yoyatangigwe Hajili. ² Salayi kamulongela Abulamu, “Kuvimanya Mndewa Mulungu haninogele kupata wana. Lelo kambandame mtumwa wangu muladi niwapate wana kufosela yeye.” Abulamu katogola chiya choyalongile Salayi. ³ Maabaho Salayi kamsola Hajili mtumwa wake kulawa Misili kamwing’ha Abulamu yawe fana muke wake. Yano yalawilila lusita Abulamu viyakalile kuna isi ya Kanaani miyaka longo. ⁴ Abulamu kambandama Hajili nayo kapata wimo. Hajili viyawonile kapata wimo, kandusa kumwehula Salayi.

⁵ Salayi kamulongela Abulamu, “Wihi uno unitendiligwa kwizahusika nawo. Niye nikugolela mtumwa wangu wa chike, mbali viyawile na

wimo kanyehula. Mndewa Mulungu nayahumize hagati ya niye na weye.”

⁶ Abulamu kamulongela Salayi, “Mtumwa wako kahasi yako weye, mtendele choulonda.” Maabaho Salayi kamgaza Hajili mbaka kaibanga.

⁷ Msenga wa Mndewa Mulungu kamvika Hajili kudibwilingu kuna inzasa ya mazi, nzila ya kuhita Shuli. ⁸ Na kalonga, “Hajili msang’hani wa Salayi, kulawa kulihi na kohita kulihi?”

Kamwidika, “Nomkimbila Salayi yonimsang’hanila.”

⁹ Msenga ija wa Mndewa Mulungu kamulongela, “Bwela kwa youmsang’hanila ukamtegeleza.” ¹⁰ Maabaho msenga wa Mndewa Mulungu kamulongela, “Nizakwing’ha welesi mwingi habule munhu yodayadahe kuwapeta.”

¹¹ Msenga wa Mndewa Mulungu kamulongela, “Weye kuna wimo na kwizakweleka mwana wa chilume

na zina jake kwizamtanga Ishumaili*,
kwaviya Mndewa Mulungu kohulika manhesa yako.

¹² Ishumaili kezakala fana mhunda mbago, kezakuwa mwihi wa chila munhu, na chila munhu kezakuwa mwihi wake. Kezaigola na ndugu zake.”

¹³ Hajili kamwing’ha zina Mndewa Mulungu yoyalongile nayo, “Weye ni Mulungu yoniwona.” Na kalonga, “Kweli niye nimuwona yeye yoniwona.” ¹⁴ Lekamana nzasa ija yotangigwa Beeli

* **16:11** Ishumaili fambulo jake Mulungu kohulika.

Laha Iloi†. Nzasa iyo yahagati ya Kadeshi na Beledi.

¹⁵ Hajili kamwelekela Abulamu mwana wa chilume. Abulamu kamtanga zina jake Ishumaili.

¹⁶ Hajili viyamweleke Ishumaili, Abulamu kakala na miyaka malongo manane na sita.

17

Lagano na Ulungwana

¹ Abulamu viyakalile na miyaka malongo kenda na kenda, Mndewa Mulungu kamulawilila na kamulongela, “Niye ni Mulungu mwene Udaho. Nitegeleze siku zose na ukale bila ya kutenda yehile. ² Nizatenda lagano jangu na weye na kukwing’ha welesi mwingi.” ³ Abulamu katumbala mavindi mbaka chihanga chidalisa hasi. Mulungu kamulongela, ⁴ “Notenda lagano dino na weye. Nokulongela kwizakuwa tata wa makabila mengi. ⁵ Kwandusila sambi, hwizatangigwa Abulamu kaidi, mbali kwizatangigwa Bulahimu, kwaviya nikutenda uwe tata wa makabila mengi. ⁶ Nizakwing’ha welesi mwingii na makabila mengi na wafalume wezalawa kumwako.

⁷ “Lagano jangu na weye na welesi wako dabule uhelelo. Ivo nizakuwa Mulungu wako na Mulungu wa welesi wako. ⁸ Nizakwing’ha weye na welesi wako isi ino imuli nyambenyambe sambi. Isi yose ya Kanaani izakuwa yenu siku zose, na niye nizakuwa Mulungu wawo.”

† **16:14** Beeli Laha Iloi fambulo jake nzasa ya Mulungu yolola na yeli mgima.

⁹ Maabaho Mulungu kamulongela Bulahimu, “Weye iviya kolondeka wamhe lagano jangu, weye na welesi wako wose. ¹⁰ Vino niivo vimulondeka kutenda weye na welesi wako, chila mulume kolondeka yengizigwe ulungwana. ¹¹ Mwizakwingizigwa ulungwana, na ino izakuwa chilaguso cha lagano da mweye na niye. ¹² Chila mwana wa chilume wa siku nane vimuli kolondeka yengizigwe ulungwana na chila mulume wa welesi wenu, yawe mtumwa yelekigwe muna ikaye yenu hebu yoyaguligwe kwa hela zenu kulawa kwa manyambenyambe ¹³ na chila mwana wa chilume yelekigwe muna ikaye yako hebu yaguligwe kwa hela kolondeka yengizigwe ulungwana. Chino chizakuwa chilaguso muna ulukuli kulagusa kuwa lagano donikile na weye ni da siku zose. ¹⁴ Mulume yoyose hengizigwe ulungwana kezabaguligwa na wanhu wake, kwaviya hadikile lagano jangu bule.”

¹⁵ Maabaho Mulungu kamulongela Bulahimu, “Mke wako hwizamtanga kaidi Salayi, kwan-dusila sambu zina jake Sala. ¹⁶ Nizamtemela mate, nayo kezakwelekela mwana wa chilume. Nizamtemela mate Sala, nayo kezakuwa mama wa makabila mengi na wafalume wa zisi nyingi wezalawa kumwake.”

¹⁷ Bulahimu katumbala mavindi mbaka chihanga chake chidalisa hasi, kaseka na kalonga muna umoyo wake, “Vino mulume yeli na miyaka gana kodaha kupata mwana? Vino Sala kodaha kupata mwana na miyaka malongo kenda?” ¹⁸ Bulahimu kamuuza Mulungu,

“Habali humuleka Ishumaili yahazi chiya chounilaganile?”

¹⁹ Mulungu kedika, “Siyo. Muke wako Sala keza-kwelekela mwana wa chilume, nayo kwizam-tanga Isaka. Nizakwika lagano jangu kumwake na welesi wake. Ijo ni lagano da siku zose.

²⁰ Nihulika pulo jako kusonhela Ishumaili, ivo nizamtemela mate na kumwing’ha wana wengi na welesi mwingii. Kezakuwa tata wa wafalume longo na waidi, na nizakutenda uwe kabila kulu.

²¹ Mbali nizakwika lagano jangu kwa mwanago Isaka, yondayelekigwe na Sala lusita fana luno mwaka ukwiza.” ²² Mulungu viyakomeleze kulonga na Bulahimu, kahita kuchanyha kuulanga.

²³ Bulahimu kawasola Ishumaili mwanage na walume wamwenga wose, wowelekigwe mwiikaye yake na wowaguligwe kwa hela zake, kawengiza ulungwana fana Mulungu viyamulagilize.

²⁴ Bulahimu viyengizigwe ulungwana kakala na miyaka malongo kenda na kenda, ²⁵ na Ishumaili mwanage viyengizigwe ulungwana kakala na miyaka longo na mitatu.

²⁶ Bulahimu na Ishumaili mwanage wengizigwa ulungwana siku iyo. ²⁷ Walume wose weli muna ikaye ya Bulahimu, wowelekigwe muna ikaye yake na wowaguligwe kwa hela, wengizigwa ulungwana hamwe nayo.

18

Mulungu kolagusa chilagano chake

¹ Mndewa Mulungu kamulawila Bulahimu heli na mibiki mikulu ya Mamule. Bulahimu kakala

yakalile hana ulwivi lwa dihena jake lusita lwa vuke da imisi. ² Kalola uchanya na kawawona wanhu watatu wema habehi nayo. Kawakimbilila hima hima kuwahokela, kadulisa ditwi jake mbaka chihanga chidalisa hasi, ³ na kalonga, “Wenevale, one munogelwa na niye sekemuifose kaye yangu bila kwima, nahano muladi nidahe kuwasang’hanila. ⁴ Niwagalileni mazi muladi mudahe kuguma nhende na kuhumula hasi hana umbiki uno. ⁵ Kuno mohumula niifunganye ndiya chidogo muladi muje mpate nguvu ya kugendelela na mwanza wenu, kwaviya munizila niye mtumwa wenu.”

Nawo wamwidika “Vinoga, sang’hana fana viulongile.” ⁶ Bulahimu kabwela hima kuna ihema kamulongela Sala, “Lopola, sola mhishi tano za usage unogile na uhonde magate.” ⁷ Maabaho Bulahimu kakimbila kuna dibumbila da zing’ombe kasagula dang’ang’a dimwe ng’ombe dinenehe, kamwing’ha msang’hani, yoyadisasale hima hima. ⁸ Maabaho Bulahimu kasola matombo, matombo yagandile na ija inyama ifunganyigwe, kawasasalila ndiya manyambenyambe na kawekila, nayo kema habehi viwakalile woja haja hasi hana umbiki.

⁹ Maabaho wamuuzza, “Kakulihi muke wako Sala?”

Kawedika, “Kakuja kugati kuna ihema.”

¹⁰ Imwe wa nyambenyambe waja kamulongela Bulahimu, “Lusita fana luno mwaka ukwiza nizakubwelela, na muke wako Sala kezakuwa na mwana wa chilume.”

Sala kakala hachisogo chake hana ulwivi lwa ihema kotegeleza. ¹¹ Bulahimu na Sala wakala walala ng'hani, na Sala kafosa lusita lwa kweleka. ¹² Kwa ivo Sala kaseka chimoyomoyo na kalonga, “Sambi niye namulala. Lelo nodahaze kudeng'helela kupata wimo kwa mulumangu yeli mulala?”

¹³ Baho Mndewa Mulungu kamuuza Bulahimu, “Habali Sala kaseka na kalonga, ‘Kweli izadahika nyeleke mwana na niye mulala?’ ¹⁴ Vino kuna jojose hadidahika kwa Mndewa Mulungu? Lusita fana luno mwaka ukwiza nizabwela, na Sala keza kuwa na mwana wa chilume.”

¹⁵ Ivo Sala kadumba, kabela na kalonga, “Sisekile bule.”

Mndewa Mulungu kamulongela, “Ona, kuseka.”

Bulahimu kowapulila wanhu wa Sodoma

¹⁶ Maabaho wanhu wawo wasegela wahita hanhu howadahile kudiwona bululu da Sodoma, na Bulahimu kawasindikiza. ¹⁷ Mndewa Mulungu kalonga, “Nimfise Bulahimu mbuli zondantende? ¹⁸ Bulahimu kezakuwa tata wa kabila kulu, kufosela yeye wanhu wa zisi zose weza temeligwa mate. ¹⁹ Nimsagula yeye muladi yawafundize wanage na waja wokala muna ikaye yake kusondelela nzila ya Mndewa Mulungu kwa kutenda yanogile haulongozi wangu. Na niye nizamtendela Bulahimu chiya chonimulaganile.”

²⁰ Maabaho Mndewa Mulungu kalonga, “Nihulika kuna mbuli zihile nyingi kwa wanhu wa Sodoma na Gomola, na uhasanyi wawo ubasanya.

21 Nihumuluke nihite uko nikalole mwenyewo fana yoniyahulike ni kweli.”

22 Maabaho wanhu waja wasegela na wahita kusonhela Sodoma mbali Mndewa Mulungu kasigala na Bulahimu. 23 Bulahimu kamkwenhukila Mndewa Mulungu kamuuzwa, “Vino weye kwizawananga wanhu wanogile hamwe na wehile? 24 Yahawa muna dibululu muna wanhu wanogile haulongozi wa Mulungu, vino kwizadinanga bululu ijo jose? Vino kwizadinanga bululu jose badala ya kudileka kwa ichimu cha wanhu wanogile malongo matano weli umo? 25 Sigesa kuwa kwizatenda ivo, kuwakoma wanhu wanogile hamwe na wehile, kuwatendelela wanhu wanogile na wehile. Vino msemi wa isi yose hatenda yanogile?”

26 Mndewa Mulungu kamwidika, “Nahawafika wanhu wanogile malongo matano kuja kudibululu da Sodoma nizadileka bululu jose kwa ichimu chawo.”

27 Bulahimu kamulongela kaidi, “Nolamba unilekelele nilonge na Mndewa, niye nili matimbwisi na maivu. Niye ni munhu muhala na sifaya kulonga chinhu chochose. 28 Mbali huwenda wopatika wanhu wanogile malongo mane na tano. Ivo kwizadinanga bululu jose kwaviya waswela wanhu watano?”

Mndewa Mulungu kedika, “Sizadinanga bule bululu one nahawafika wanhu wanogile malongo mane na tano.”

29 Bulahimu kalonga kaidi, “Huwenda kwiza-kuwa na wanhu wanogile malongo mane?”

Kamwidika, “Sizadinanga bule one kuna wanhu malongo mane.”

³⁰ Bulahimu kalonga, “Nokulamba Mndewa, sekeuwe na ludoko mbali leka nilonge kaidi. One wahawafika wanhu malongo matatu?”

Kamwidika, “Sizatenda ivo bule one nahawafika wanhu malongo matatu.”

³¹ Bulahimu kalonga, “Kwaviya nikulamba bila ya ludumbo, nokulamba kaidi Mndewa. One wahawafika wanhu malongo maida muhala?”

Kamwidika, “Sizadinanga bule one nahawafika wanhu malongo maida.”

³² Bulahimu kalonga, “Nokulamba Mndewa sekeuwe na ludoko, mbali nolamba nilonge kaidi mwanza umwe muhala. Yokuwaze wahawafika wanhu longo muhala?”

Mndewa Mulungu kalonga, “Sizadinanga bule dibululu ijo one nahawafika wanhu longo.”

³³ Mndewa Mulungu viyakomeleze kulonga na Bulahimu, kasegela, Bulahimu kabwela ukaye.

19

Wihi wa Sodoma

¹ Wasenga wa kuulanga waidi wafika Sodoma ichigulogulo, Lutu kakala yakalile hana ulwivi lwa dibululu. Viyawawone, kahita kuwahohela na kuwatumbalila mavindi mbaka chihanga chidalisa hasi. ² Kalonga, “Wenevale wangu, ingileni muna ikaye yangu niye msang'hani wenu. Modaha kunawa nhende na kugona chilo cha diyelo, igolo imitondo modaha kusegela na kugendelela na mwanza wenu.”

Mbali wawo wamwidika, “Bule, chizakala chilo chose hano hana ulubuga.”

³ Lutu kawabembeleza ng'hani mbaka watogola, wahinduka na kwingila muna ikaye yake. Lutu kawasasalila magate hayagumigwe lusu na kasasalila dugila kwa manyambenyambe. Manyambenyambe waja zindiya zisasaligwe.

⁴ Nyambenyambe wang'hali hawanagona, walume wa Sodoma waizunguluka kaye ya Lutu. Walume wose wa bululu diya, wakulu na wadodo wakala baho. ⁵ Wamtanga Lutu kunze na wamuza, “Wakulihi walume waja wezile kumwako? Chilavile kunze muladi chiwabandame.”

⁶ Lutu kalawa kunze na kahinda ulwivi. ⁷ Kawalongela, “Mbwiya zangu, nowalamba sekemutende wihi uno. ⁸ Mbali ninawo wali waidi wang'hali mhambe. Lekenimwing'heni wawo na mweye mwizawatenda chochose chimulonda kuwatenda. Mbali wanhu wano sekemuwatende chochose, kwaviya wano ni nyambenyambe wangu, nolondeka niwakalize.”

⁹ Mbali wawo walonga, “Teng'hu segela hano! Weye kwa nyambenyambe, na weye kwa yelihi kochilongela cha kutenda? Koitenda weye kwa msemi wetu? Ivo chokutenda yehile kufosa wawo wafosanzila wako.” Wamsung'ha Lutu kuchisogo wamsegeza mbaka walonda kulubena ulwivi lwake. ¹⁰ Mbali waja iwanhu waidi wowakalile mgati, wagolosa makono yawo, wamkwesa Lutu mgati mwa ikaye na kuluhinda ulwivi. ¹¹ Maabaho kawatenda wanhu wose wowakalile haulwivi watulike yameso, wakulu kwa wadodo, mbaka hawadahile bule kulupata ulwivi.

Lutu kosegela Sodoma

¹² Wanhu waja iwaidi wamulongela Lutu, “One kuna munhu yoyose yokala hano, wanago wa chilume na wandele zako na wakoyi hebu ndugu imwenga yokala muna dibululu, uwalave hanhu hano himahima. ¹³ Chizahananga hanhu hano, kwaviya kuiyalala kwa wanhu wa hano kumfikila Mndewa Mulungu, nayo kachituma chidinange bululu da Sodoma.”

¹⁴ Maabaho Lutu kawagendela wakoyi zake wowolonda kuwasola wandele zake na kawalongela, “Segeleni hano himahima, Mndewa Mulungu kohananga hanhu hano.” Mbali wawo wamuwona fana viya kehuka.

¹⁵ Vikuchile wasenga waja wa kuulanga wamulongela Lutu, “Lopola na umsole muke wako na wano wandele zako waidi muladi sekemwize kunangigwa lusita bululu dino vondaditagusigwe.” ¹⁶ Mbali Lutu kakalama. Kwaviya Mndewa Mulungu kamuwonela ubazi, waja iwasenga wa kuulanga wawamha Lutu na muke wake na wandele zake waidi, wawalava mudibululu. ¹⁷ Viwakomeleze kuwalava, imwe wa wasenga waja wa kuulanga kalonga, “Kimbileni muladi muhonyeke. Sekemulole kuchisogo na sekemwime muna dibawe, kimbilileni muna imilima muladi sekemukomigwe.”

¹⁸ Mbali Lutu kamwidika, “Siyo, wenevale wangu. ¹⁹ Muninogela na kunihonya ugima wangu kwa kunilagusa ulondo. Mbali milima yakutali, ivo kunangigwa kuno kwizanifika ning’hali sinafika uko na nizadanganika. ²⁰ Loleni

kuja kuna bululu dodo nodaha kudikimbilila kwaviya dahabehi. Lelo nilekelele nikimbilile uko. Diya ni bululu dodo muhala na uko nizahonyeka.”

²¹ Nayo kamwidika, “Vinoga, nitogola chiupulile, sizadinanga bululu diya. ²² Kimbila! Himahima! Sizadaha kutenda chochose mbaka vondaufike uko.”

Lutu kaditanga bululu ijo “Soali” fambulo jake “Dodo.”

Kunangigwa kwa Sodoma na Gomola

²³ Zuwa dikala dilawile lusita Lutu viyafikile Soali. ²⁴ Maabaho Mndewa Mulungu kagala makala ya moto kulawa kuulanga muna yamabululu ya Sodoma na Gomola. ²⁵ Kayananga mabululu yayo na bawe jose na wanhu wose wowakalile uko na mimeya yose yoikalile muna isi. ²⁶ Mbali muke wake Lutu kalola kuchisogo na kagaluka mhanda ya munyu.

²⁷ Igolo yake imitondo, Bulahimu kahita himahima hoyakalile kema haulongozi ha Mndewa Mulungu. ²⁸ Viyakalile baho, kalola Sodoma na Gomola na banzi zose za dibawe, kalola na kawona yosi dofuka kulawa muna isi, yosi fana viya da tanuli kulu. ²⁹ Baho Mulungu viyanangile mabululu ya dibawe Lutu hoyakalile kokala, kamkumbuka Bulahimu kwa kumulava Lutu muna yamabululu yano, muladi Lutu sekeyanangigwe.

Mwanduso wa Wamowabu na Waamoni

³⁰ Kwaviya Lutu kakala kodumba kukala Soali, yeye na wandele zake waidi wasegela kuna

na wahita kukala kuna dituka kuna imilima. ³¹ Imndeke imkulu kamulongela mdodo wake, “Sambi tati yetu mulala na muna iisi habule mulume wa kuchisola chipate wana fana viili muna isi. ³² Lelo chimng'wize upele tati yetu muladi chidahe kwiibandama nayo chimwelekele wana.” ³³ Ichilo icho wamng'wiza upele tati yawo, na imndeke imkulu kahita kaibandama nayo. Mbali tati yake havimanyile bule lusita imndeke wake vyaibandame nayo, kwaviya kakala yakoligwe.

³⁴ Igolo yake imndeke imkulu kamulongela imdodo, “Niibandama na tata ichilo, Lelo leka chimng'wize upele kaidi maabaho weye wiibandame nayo, ivo chose chizakweleka nayo wana.”

³⁵ Ivo ichilo icho wamng'wiza upele tati yawo, maabaho ija imndeke imdodo, kahita kaibandama nayo. Mbali tati yake havimanyile bule lusita imndeke wake vyaibandame nayo, kwaviya kakala yakoligwe. ³⁶ Kwa nzila ino wandeke wose wa Lutu weng'higwa wimo na tati yawo. ³⁷ Imndeke imkulu keleka mwana na zina jake kamtanga Moabu, iyo niiyo wasaho yawo Wamoabu mbaka diyelo. ³⁸ Imndeke imdodo iviya keleka mwana na zina jake kamtanga Benami. Iyo niiyo wasaho yawo Waamoni mbaka diyelo.

20

Bulahimu na Abimeleki

¹ Bulahimu kasegela kahita ubanzi wa Negebu, kakala Gelali hagati ya Kadeshi na Shuli kwa lusita. ² Bulahimu kalonga kuwa Sala kakala lumbu jake. Ivo mfalume Abimeleki wa Gelali

kamsola Sala. ³ Mbali ichilo Mulungu kamulawilila Abimeleki muna zinzozzi na kamulongela, “Kwizadanganika kwaviya kumsola muke ino, yoyamalile kusoligwe.”

⁴ Mbali Abimeleki hambandame Sala na kalonga, “Mndewa, niye ninoga haulongozi wako! Vino kwizandinanga niye na kabila jangu?”

⁵ Bulahimu mwenyewo kalonga kuwa kakala lumbu jake, Sala iviya kalonga ivo ivo. Nitenda voilondeka na sisang’hane wihi.”

⁶ Mulungu kamwidika Abimeleki muna zinzozzi, “Vinoga, novimanya kuwa yayo youtendile yanoga muumoyo, ivo nikugomesa sekeunitendele uhasanyi na sikulekile umdalise muke iyo.

⁷ Mbali lelo mbweleze muke iyo kwa mulumake, Bulahimu ni mulotezi wa Mulungu nayo kezakutosela, hwizadanganika bule. Mbali one humbweleze, nokuzuma uvimanye kwizadanganika weye na wanhu wako wose.”

⁸ Imitondo ng’hani Abimeleki kawatanga wasang’hani wake wose na kawalongela mbuli zose zozilawilile, nawo wadumba ng’hani.

⁹ Maabaho Abimeleki kamtanga Bulahimu na kamuuza, “Kuchitendela choni? Nikubananga choni mbaka kunitenda niwe habehi na kutenda uhasanyi niye na ufalume wangu? Kunitendela mbuli za mdukula hazifaya bule kusang’hanigwa.”

¹⁰ Abimeleki kamuuza Bulahimu, “Habali kusang’hana ivo?”

¹¹ Bulahimu kamwidika, “Nitenda ivo kwaviya nigesha hanhu hano habule munhu yomdumba Mulungu, iviya mwahadahile kunikoma muladi mumsole muke wangu. ¹² Iyo kweli ni lumbu

jangu. Yeye ni mwana wa tati yangu, mbali siyo mwana wa mami yangu, na nimsola. ¹³ Lusita Mulungu viyanisegeze muna ikaye ya tati yangu na kunigala kuna iisi imwenga, nimulongela muke wangu, ‘One uhanilonda, hohose hondachihite umulongele chila munhu kuwa weye ni lumbu jangu.’ ”

¹⁴ Maabaho Abimeleki kambweleza Sala kwa Bulahimu, iviya kamwing’ha ng’hondolo na ng’ombe na watumwa wa chilume na watumwa wa chike. ¹⁵ Maabaho Abimeleki kamulongela Bulahimu, “Lola isi ino yose yangu, kala hohose houlonda.” ¹⁶ Maabaho Abimeleki kamulongela Sala, “Nomwing’ha lumbu jako vihande magana longo va hela, kuwalagusa wose weli hamwe na weye kuwa kunoga haulongozi wa Mulungu. Chila munhu yavimanye kuwa kwabule wihi.”

¹⁷ Maabaho Bulahimu kampula Mulungu, na Mulungu kawahonya Abimeleki na muke wake na watumwa wake wa chike, ivo weleka wana. ¹⁸ Mana Mndewa Mulungu kawatenda wanhu wa kaye ya Abimeleki sekewekeleke wana, kwa ichimu cha Sala muke wa Bulahimu.

21

Kwelekigwa kwa Isaka

¹ Mndewa Mulungu kamtemela mate Sala fana viyamulongele. ² Sala kapata wimo na kamwelekela Bulahimu mwana viyakalile mulala. Imwana kelekigwa lusita luja Mulungu loyalongile kezakwelekigwa. ³ Bulahimu kamtanga zina jake Isaka, ⁴ Isaka viyakalile na siku nane, Bulahimu kamwingiza ulungwana

fana Mulungu viyamulagilize. ⁵ Bulahimu kamweleka Isaka viyakalile na miyaka gana. ⁶ Sala kalonga, “Mndewa Mulungu kanigalila deng’ho na seko. Chila yondayahulike mbuli ino kezaseka na niye.” ⁷ Maabaho Sala kongezela kulonga, “Yelihi yahadahile kumulongela Bulahimu kuwa niye Sala nizakong’heza wana? Mbali nimwelekela mwana wa chilume muna ulala wake.”

⁸ Imwana kakula, na siku viyalekezigwe kong’ha, Bulahimu katenda dugila kulu.

Hajili na Ishumaili wowingigwa

⁹ Siku dimwe Sala kamuwona Ishumaili mwana wa Bulahimu yoyelekigwe na Hajili Mmisili, koseka. ¹⁰ Sala kawawona na kamulongela Bulahimu, “Msegeze mtumwa ino na mwanage. Mwana wa mwanamke mtumwa hadaha kuhazi hamwe na mwanangu Isaka.” ¹¹ Mbuli ino imguma luholoji ng’hani Bulahimu, kwaviya Ishumaili nayo iviya kakala mwanage. ¹² Mbali Mulungu kamulongela Bulahimu, “Sekeuwe na luholoji kwa ichimu cha mwana ino na Hajili mami yake. Mbuli yoyose yondayakulonge Sala uitende, kwaviya kufosela Isaka kwizakuwa na welesi wonikulaganile. ¹³ Iviya nizampatila wana wengi, mwana wa mtumwa wako wa chike, nizamwing’ha makabila mengi kwaviya iyo nayo mwanago.”

¹⁴ Igolo yake imitondo Bulahimu kamwing’ha Hajili ndiya na nongo imemile mazi. Kamtwika mwanage mdiyega na kumuwinga hamwe na mami yake. Wasegela na wengila muna dib-wilingu da Belisheba. ¹⁵ Mazi viyamalile yose

muna inongo, kamuleka imwana hasi ya mbiki mguhi. ¹⁶ Nayo kahita kumgwazo utali wa magulu gana. Kuno kolongelela kuna umoyo wake, “Sidaha bule kumuwona mwanangu viyodanganika.” Hajili viyakalile kumgwazo kandusa kulila kwa dizi kulu.

¹⁷ Mulungu kamuhulika imwana kolila, msenga wa Mulungu kulawa kuulanga kamulongela Hajili, “Kuna uzidilwa waki Hajili? Sekeudumbe kwa viya Mulungu kahulika imbwanga viyolila. ¹⁸ Ima na umwinule imwana vinogile, mana nizamtenda yawe wasaho wa makabila mengi.” ¹⁹ Maabaho Mulungu kamgubula yameso Hajili, nayo kawona sima da mazi. Kahita na kaimemeza mazi inongo na kamwing’ha mwanage. ²⁰ Mulungu kawa hamwe na imwana, nayo kakula, kakala muna dibwilingu da Palani, iviya kakala galu wa kutowa misale. ²¹ Kakala kuna dibwilingu da Palani, mami yake kamsolela muke kulawa isi ya Misili.

Lagano da Bulahimu na Abimeleki

²² Chipindi icho Abimeleki hamwe na Fikoli mkulu wa wakalizi wake, kamulongela Bulahimu, “Mulungu kahamwe na weye kwa chila chinhu chiutenda. ²³ Ivo ilahile kwa zina da Mulungu kuwa hwizanivwizila niye na wanangu na welesi wangu. Fana niye viniwile mwaminika kumwako, ivo na weye uwe mwaminika kumwangu na kwa isi yuukala.”

²⁴ Bulahimu kalonga, “Noilaha.”

²⁵ Maabaho Bulahimu kamulongela Abimeleki kwa ichimu cha sima diya dowamuhokile watumwa wa Abimeleki. ²⁶ Mbali Abimeleki kamulongela, “Niye sivimanyile bule yelihi yoyatendile

vino. Na weye hunilongele bule mbuli zino, hebu sinahulika mbuli zino mbaka diyelo.”²⁷ Maabaho Bulahimu kasola ng'hondolo na ng'ombe lume na kamgolela Abimeleki, nawo waidi weka lagano.²⁸ Bulahimu kawabagula wanang'hondolo wa chike saba,²⁹ Abimeleki kamuuza Bulahimu, “Habali kutenda ivo?”

³⁰ Bulahimu kamwidika, “Wanang'hondolo wano wa chike saba, nokwing'ha kwa mkono wangu mwenyewo muladi iwe ukalangama kuwa niye iyo nihimbile sima dino.”³¹ Hanhu baho hatangigwa Belisheba, fambulo jake, “Sima da kuilahila.”

³² Viwakomeleze kutenda lagano uko Belisheba, Abimeleki na Fikoli yakalile mkulu wake wa wakalizi wasegela kubwela kuna iisi ya Wafilisiti.³³ Bulahimu kahanda mbiki woutangigwa tamalisiki uko Belisheba na katambika kwa zina da Mndewa Mulungu, Mulungu wa siku zose.³⁴ Bulahimu kakala muna iisi ya Wafilisiti kwa siku nyingi.

22

Mulungu komgeza Bulahimu

¹ Viyafosile yayo Mulungu kangeza Bulahimu. Kamulongela, “Bulahimu!” Nayo Bulahimu kamwidika, “Nabaha!”

² Mulungu kamulongela, “Umsole Isaka mwanago nyachende youmulonda na uhite mbaka isi ya Moliya na umulave nhosa ya kutimbuligwa muna mulima uja wondanikulongele.”

³ Imitondo ng'hani Bulahimu kalamka na kampapiza mbahasha chihongwe wake na kawasola wasang'hani wake waidi na Isaka mwanage, kahita kukanha ngodi kwa ichimu cha nhambiko ya kutimbula. Maabaho wahita hanhu hoyalongeligwe na Mulungu. ⁴ Siku yetatu Bulahimu kenula yameso yake na kahawona hanhu baho kwa kutali. ⁵ Maabaho Bulahimu kawalongela wasang'hani wake, “Kaleni hano hamwe na ichihongwe, niye na ino imbwanga chohita kuja mchanyha kutosa maabaho chizawabwelela mweye.”

⁶ Bulahimu kasola zingodi kamtwika Isaka mwanage kwa ichimu cha nhosa ya kutimbuligwa na Bulahimu kasola moto na mwele, wose waidi wahita hamwe. ⁷ Isaka kamulongela tati yake, “Tata!”

Bulahimu kamwidika, “Aino mwanangu, kolongaze?”

Isaka kamuuza, “Moto na ngodi ivo vino, mbali ng'hondolo wa nhambiko ya kutimbula kakulihi?”

⁸ Bulahimu kamwidika, “Mulungu mwenyewo kezaning'ha ng'hondolo wa nhambiko ya kutimbula.” Wawo waidi wagendelela na umwanza.

⁹ Viwafikile hanhu baho Mulungu hoyamulongele, Bulahimu kazenga lupango na kwika ngodi uchanyha yake. Maabaho kamfunga Isaka mwanage na kamtambalisa uchanyha ya zingodi muulupango. ¹⁰ Bulahimu kawinula mwele wake kumchinja mwanage. ¹¹ Mbali msenga wa Mndewa Mulungu kamtanga kulawa kuulanga, “Bulahimu, Bulahimu!”

Bulahimu kamwidika, “Nabaha.”

¹² Msenga wa Mndewa Mulungu kamulongela, “Sekeumulumize imwana, hebu sekeumtendele chinhu chochose,” Lelo nivimanya weye komtegeleza Mulungu, kwaviya hunimile bule mwanago nyachende.

¹³ Bulahimu kenula meso na kawona bebelu da ng’hondolo dinamata mhembe zake kuna ichisolo, Bulahimu kahita na kamsola, kamulava nhambiko ya kutimbula badala ya mwanage.

¹⁴ Bulahimu kahatanga hanhu baho, “Mndewa Mulungu kaning’ha.” Mbaka diyelo wanhu wolonga, “Muna mulima wa Mndewa Mulungu wanhu wokwing’higwa.”

¹⁵ Msenga wa Mndewa Mulungu kulawa kuulanga kamtanga Bulahimu mwanza wekaidi,

¹⁶ kamulongela, “Mndewa Mulungu kolonga vino, ‘Niilaha kwa zina jangu mwenyewo kuwa kwaviya kutenda vino, hebu hunimile mwanago yaidumwe, ¹⁷ ivo nizakutemela mate na nizawongezela welesi wako fana viya nhondo za kuulanga na fana viya msanga uli mumgwazo ya bahali. Welesi wako wezayasola mabululu ya wehi wawo. ¹⁸ Kufosela welesi wako makabila yose yezatemeligwa mate, kwaviya kuntegeleza.’”

¹⁹ Bulahimu kawabwelela wasang’hani wake, na wabwela wose hamwe mbaka Belisheba, hanhu hoyakalile Bulahimu.

Wana wa Naholi

²⁰ Viyafosile yayo Bulahimu kalongiligwa kuwa Milika kamwelekela wana Naholi sekulu wake, ²¹ mwanage chaudele katangigwa Usi na wamwenga Busi na Kemueli tati yake Alamu,

22 Kesedi na Hazo na Pilidashi na Yidilafu na Besueli. 23 Besueli kamweleka Lebeka, Milika kamweleka Naholi, ndugu yake Bulahimu, wana wawo wanane. 24 Na Leuma mtumwa wa chike wa Naholi yoyamtendile fana muke wake, iviya kamwelekela wana, Teba na Galamu na Tahalashi na Maaka.

23

Ifaya Sala

1 Sala kakala miyaka gana na malongo maida na saba. 2 Sala kadanganika uko Kiliasi Aliba, iviya yotangigwa Hebuloni, muna iisi ya Kanaani, na Bulahimu kamtendela tanga na kamulilila.

3 Bulahimu kasegela hanhu hautambalisigwe ulukuli lwa muke wake, kahita kwa Wahiti na kawalongela, 4 “Niye nyambenyambe, yonikala hano hamwe na mweye, nichuuzileni hanhu ha kuwandila muladi nidahe kumuwanda muke wangu na wanhu wa kabila jangu.”

5 Wahiti wamwidika Bulahimu, 6 “Mwenevale chitegeleze, weye ni mulangulizi mkulu yousag- uligwe na Mulungu kumwetu. Muwande muke wako muna dileme jojose dondaudisagule. Hab- ule munhu yoyose yondayakwime leme jake, hebu kukugomesa sekeumuwande muke wako.”

7 Maabaho Bulahimu kema na kainama haulon- gozi ha Wahiti, wanhu wa isi ija 8 kawalongela, “Yahawa munitogolela niwawande wanhu wa kabila jangu, nolamba mpuleni Efiloni mwana wa Sohali 9 yanichuuzile tuka da Makipela dili habehi na imhaka ya mgunda wake. Mulonge- leni yanichuuzile nitende maleme yanichuuzile kwa beyi yoilondeka hano hano kuno molola.”

¹⁰ Efiloni mwenyewo kakala imwe wa Wahiti wawo wowakalile waiting'hana hana ulwivi lwa dibululu. Ivo Efiloni Muhiti kamwidika Bulahimu haulongozi ha wanhu wose wowakalile baho, ¹¹ “Unitegeleze, mwenevale, nokwing'ha mgunda wose na tuka dili umo, ivo nokugolela kuno wakaya wayangu wolola, udahe kuwawanda wanhu wa kabila jako.”

¹² Bulahimu kainama haulongozi ha wanhu wa isi ija ¹³ na kamulongela Efiloni kuno wanhu wose wohulika, “Unihulike nokulamba, nizagula mgunda wako, nokulamba uhokele maliho yano, nidahe kuwawanda wanhu wa kabila jangu.”

¹⁴ Efiloni kamwidika Bulahimu, ¹⁵ “Mwenevale nitegeleze, mgunda wa magana shekeli* magana mane ya hela. Ni choni hagati yako na niye? Wawande wanhu wa kabila jako umo.”

¹⁶ Bulahimu waitogolela na Efiloni, kamulingila chibugulu cha hela chiyalondile kuno Wahiti wose wolola, shekeli magana mane ya hela, chiyasi cha wachuluzi wa chipindi icho.

¹⁷ Ivo mgunda wa Efiloni uli uko Makipela habehi na Mamule, tuka dodikalile umo muungunda na mibiki yose ikalile hamwe na mwela wose diwa jake ¹⁸ Bulahimu haulongozi wa Wahiti wose wowaiting'hane hana ulwivi wa dibululu.

¹⁹ Maabaho Bulahimu kamuwanda Sala muke wake muna dituka ijo dili Makipela habehi na isi ya Mamule, niyo Hebuloni, muna iisi ya Kanaani.

²⁰ Mgunda na tuka dodikalile umo, itogoleka na Wahiti ni hanhu ha Bulahimu ha kuwandila.

* **23:15** Shekeli imwe sawa na gilamu longo na imwe na nusu.

24

Isaka kosola muke

¹ Bulahimu kakala mulala ng'hani, na Mndewa Mulungu kamtemela mate kwa chila chinhu choyatendile. ² Bulahimu kamulongela msang'hani wake yoyakalile mulala, iviya ndolezi wa vinhu vake vose, “Nokulamba wike mkono wako hasi ya mawambo yangu*^{*}, nikulahize. ³ Nolonda kukulahiza kwa Mndewa Mulungu, Mulungu wa ulanga na isi, kuwa hwizamsolela mwanangu muke kulawa kwa Wakanaani wonikala nawo. ⁴ Kolondeka uhite kuna isi ija yonyelekiligwe na umsolele muke mwanangu Isaka kulawa mwa ndugu zangu.”

⁵ Ija imsang'hani kamuuza, “Fana imndele hezatogola bule kwiileka kaye na kunisondelela kwiza kuno kwiisi ino, lelo nimgale mwanago kuna isi youlawile?”

⁶ Bulahimu kamwidika, “Uteganye, sekeumbweleze mwanagu uko! ⁷ Mndewa Mulungu, Mulungu wa ulanga kanigala kulawa kaye ya tati yangu na kulawa isi ya ndugu zangu, kanilongela na kanilahila kuwa kezaweng'ha isi ino wesi wangu. Kezamtuma msenga wake wa kuulanga kuulongozi wako, ivo kwizampatila muke mwanangu kulawa kuna iisi iyo. ⁸ One imndele halonda kwiisondelela na weye, basi kwizalekeleligwa chilaho icho. Mbali kwa vovose mwanangu sekeumbweleze uko.” ⁹ Msang'hani keka mkono wake hasi ya diwambo da Bulahimu mwenevale wake, na kumulahila kwa mbuli iyo.

* **24:2** Vino niivo viwatendaga wanhu wa umwaka wahaikila chilaho.

¹⁰ Maabaho msang'hani kasola wanyama wotangigwa ngamiya longo wa Bulahimu, na ndolendole zinogile mbasakanyo, na kahita kuna dibululu da Mesopotamiya mbaka buluu da Naholi. ¹¹ Viyafikile, kawatumbaliza mavindi iwangamiya habehi na disima kunze ya dibululu, ikala ichigulogulo, chipindi wanaake wohita kuna disima kudeha mazi. ¹² Kampula Mulungu, “Weye Mndewa Mulungu, Mulungu wa mwenevale wangu Bulahimu, diyelo nolonda ufanikiwe na ulaguse ulondo wa kufunya umoyo kwa mwenevale wangu. ¹³ Nahano hamgwazo ha inzasa ya mazi hanhu wandle wakaya wa bululu howokwiza kudeha mazi. ¹⁴ Ija imndeke yondanimulongele yanenule nongo yake ya mazi na kuning'ha ning'we, nayo yahaning'ha ning'we niye na ngamiya wangu, iyo niyo youmsagulile msang'hani wako Isaka. One ihawa ivo, nizavimanya kulagusa ulondo wako wa kufunya umoyo kwa mwenevale wangu.”

¹⁵ Yang'hali hanakomeleza kulonga, Lebeka kafika na kuno kaitwika nongo ya mazi muna diyega jake. Mwana wa chike wa Besueli mwana wa Milika, muke wa Naholi, Naholi ni ndugu wa Bulahimu. ¹⁶ Mndeke iyo kakala lumondo na kakala mhambe yang'ali hanaibandama na mulume yoyose. Ivo kagidimila muna disima, kadeha nongo yake na kalawa. ¹⁷ Msang'hani kakimbila himahima kuiting'hana nayo na kalonga, “Nokulamba uning'he mazi ning'we kulawa muna inongo yako.”

¹⁸ Imndeke kamwidika, “Haya, ing'wa

mwenevale,” bahobaho kanenula nongo yake, kayamhilila na kumng'wiza. ¹⁹ Viyakomeleze kumwing'ha yamazi, kamulongela, “Iviya nizawadehela mazi ngamiya wako wang'we mbaka ng'hilu imale.” ²⁰ Chahimahima kayaguma yamazi ya inongo yake muna diziga da kung'wila zingamiya, na kakimbila kuna inzasa kudeha mazi yamwenga na kaweng'ha ngamiya wake wose. ²¹ Msang'hani ija wa Bulahimu halongile mbuli yoyose, mbali kakala yomulola yawone fana Mndewa Mulungu kautemela mate mwanza wake.

²² Viyakomeleze kuweng'ha ngamiya mazi, msang'hani wa Mndewa Mulungu kasola mhete ya zahabu iguligwe hela ng'hulu na kamwing'ha Lebeka, na makung'u maida ya zahabu yazamile ng'hani, kamvaza muna yamakono yake. ²³ Kalonga, “Nokulamba unilongele, vino weye tati yako yelihi? Vino muna ikaye ya tati yako muna chiheleto cha kugona?”

²⁴ Lebeka kamwidika, “Tati yangu ni Besueli mwana wa Milika muke wa Naholi. ²⁵ Iviya kumwetu kuna mgina na hanhu ha kuchungila na chiheleto cha kugona.”

²⁶ Maabaho msang'hani wa Bulahimu kainama na katambikila kwa Mndewa Mulungu. ²⁷ Kalonga, “Yatunhizigwe Mndewa Mulungu, Mulungu wa mwenevale wangu Bulahimu niyo yang'hali hanazimiza ulondo wake wa kufunya umoyo na kwaminika kwake kwa mwenevale wangu. Mndewa Mulungu kanilanguliza mbaka kwa ndugu wa mwenevale wangu.”

²⁸ Mndele ija kakimbila kuhita kuna ikaye ya mami yake na kumulongela mbuli zose. ²⁹ Lebeka kakala na lumbu jake yatangigwe Labani, Labani kakimbila kuhita kuna inzasa kuja kuyakalile msang'hani wa Bulahimu. ³⁰ Labani viyaiwonile ija imhete na dikung'hu muna yamakono ya mwali wake, na kuzihulika mbuli Lebeka zिया-longiligwe na munhu iyo. Labani kamfika munhu iyo kema habehi na ngamiya wake hamgwazo wa inzasa. ³¹ Labani kamulongela, “Izo. Weye munhu utemeligwe mate na Mndewa Mulungu. Habali kokwima hano hanze? Nisasala chiheleto na hanhu ha kukala ngamiya wako.”

³² Msang'hani iyo wa Bulahimu kengila muikaye, nayo Labani kawafungula iwangamiya wake na kaweng'ha mgina na hanhu ha kugona. Maabaho kamwing'ha mazi ya kuguma nhende yeye na wanhu wake. ³³ Viwamgalile ndiya, msang'hani ija kalonga, “Sizakuja bule mbaka nilonge mbuli yangu.”

Labani kamwidika, “Haya longa.”

³⁴ Ivo kalonga, “Niye namsang'hani wa Bulahimu. ³⁵ Mndewa Mulungu kamtemela mate mwenevale wangu, na kamtenda munhu tajili ng'hani. Kamwing'ha mabumbila ya ng'hondolo na luti na ng'ombe na hela na zahabu, wanaake na walume na watumwa na ngamiya na vihongwe. ³⁶ Sala, muke wa mwenevale wangu, viyakalile mulala kamwelekelwa mwana mwenevale wangu, kamwing'ha mwana iyo vinhu vake vose. ³⁷ Mwenevale wangu kanilahiliza kwamha lagilizo jake. Kalonga, ‘Sekeumssolele muke mwanangu kulawa muna iisi ya Kanaani

yonikalala. ³⁸ Mbali hita kwa wanhu wa tati yangu na kwa ndugu zangu umsolele muke mwanangu.’ ³⁹ Na nimuuza mwenevale wangu, ‘One yahalema kwiza na niye?’ ⁴⁰ Kedika, ‘Mndewa Mulungu, yonimtegeleza siku zose, kezakugalila msenga wa kuulanga na kukutenda ufanikiwe. Kwizamsolela muke mwanangu kulawa muna ikaye ya tati yangu na ndugu zangu. ⁴¹ Kuna nzila imwe muhala ya kukutenda uilegehe na chilaho chako, one uhahita kwa ndugu zangu na wahakulema, kwizakuwa kuilegeha.’

⁴² “Diyelo vinifikile hana inzasa, nitosa, ‘Mndewa Mulungu, Mulungu wa mwenevale wangu Bulahimu, unitende nipate choniwinzile muna umwanza wangu. ⁴³ Hano nahana inzasa. One mndele yaheza kudeha mazi, nizampula mazi ya kung’wa kulawa muna inongo yake. ⁴⁴ Nayo one yahaning’ha na kuwadehela mazi ngamiya wangu, iyo niiyo yasaguligwe na Mndewa Mulungu kuwa muke wa mwana wa mwenevale wangu.’ ⁴⁵ Ning’hali sinakomeleza kutosa muna umoyo wangu, lola! Lebeka kalawilila na nongo yake ya mazi muna diyega, kagidimila muna inzasa na kudeha mazi. Na niye nimpula, ‘Nolamba uning’he mazi ning’we.’ ⁴⁶ Nayo kandenula nongo yake himahima na kalonga, ‘Haya ing’wa na nizawang’wiza mazi iviya ngamiya wako.’ Ivo niye ning’wa na ngamiya wangu iviya wang’wizigwa. ⁴⁷ Ivo nimuuza mndele iyo, ‘Vino weye tati yako yelihi?’ Nayo kanidika, ‘Tati yangu ni Besueli mwana wa Milika muke

wa Naholi.' Maabaho nimwing'ha mmete ndodo ya kwika muna imhula na kumvaza kung'hu muna yamakono. ⁴⁸ Niidulika mbaka chihanga chidalisa hasi na kumwing'ha hewela Mndewa Mulungu na Mndewa Mulungu kamtemela mate, Mulungu wa mwenevale wangu Bulahimu, yoy-anilongoze vinogile muinzila kumsola mndele ino kwa ichimu cha mwana wa mwenevale wangu. ⁴⁹ Lelo nilongeleni one mutogola kumtendela mwenevale wangu kwa uwaminika na voilon-deka na one siivo longeni, na niye nizavimanya cha kutenda."

⁵⁰ Maabaho Labani na Besueli wamwidika, "Mbuli ino ilawa kwa Mndewa Mulungu, cheye chabule cha kukulongela chihile hebu chinogile.

⁵¹ Lebeka iyo baho, umsole uhite nayo. Yakawe muke wa mwana wa mwenevale wako, fana viya Mndewa Mulungu viyalongile." ⁵² Msang'hani wa Bulahimu viyahulike mbuli izo, kainama na kamtambikila Mndewa Mulungu. ⁵³ Msang'hani iyo wa Bulahimu kalava viwalo na via va hela na mahambo ya zahabu na kamgolela Lebeka. Iviya kamgolela ndolendole za hela ng'hulu lumbu jake na mami yake Lebeka.

⁵⁴ Maabaho msang'hani wa Bulahimu na wanhu wowezele nayo waja wang'wa na wakala na kugona ichilo chose. Viwalamuke imitondo, msang'hani kalonga, "Nilekeni nibwele kwa mwenevale wangu."

⁵⁵ Mbali lumbu jake Lebeka na mami yake walonga, "Muleke imndele yakale na cheye kwa juma dimwe hebu siku longo, maabaho kodaha kuhita."

⁵⁶ Mbali msang'hani kawalongela, “Nolamba sekemunikalamize, kwaviya Mndewa Mulungu kautemela mate mwanza wangu kamala, lekeni nibwele kwa mwenevale wangu.” ⁵⁷ Wawo walonga, “Leka chimtange mndele mwenyewo chimuuze.” ⁵⁸ Ivo wamtanga Lebeka na wamuza, “Kolonda kuhita na munhu ino?”

Nayo kedika, “Ona nizahita.” ⁵⁹ Ivo wamuleka Lebeka yahite na msang'hani wa Bulahimu na wanhu wake. Iviya waisondelela na yaya wa Lebeka. ⁶⁰ Wamtemela mate Lebeka kwa mbuli ino, “Weye mwali wetu uwe mama wa wanhu wengi ng'hani! Welesi wako wasole mabululu ya wehi wawo!”

⁶¹ Maabaho Lebeka na wasang'hani wake wa chike waisasala na wakwela ngamiya na kumsondelela iyo msang'hani wa Bulahimu, nawo wose wasegela.

⁶² Lusita ulo Isaka kakala kasegela uko Beeli laha iloi, kakala kokala ubanzi wa Negebu.

⁶³ Ichigulogulo Isaka kasegela na kahita kumgunda kugesha na kawona ngamiya wokwiza.

⁶⁴ Lebeka viyamuwone Isaka, kahumuluka muna ingamiya wake ⁶⁵ na kamuza msang'hani wa Bulahimu, “Munhu ija yelihi yogenda mumgunda yokwiza kuchihowela?”

Msang'hani kamwidika, “Ni mwenevale wangu.” Maabaho Lebeka kasola chitambala kaigubika ichihanga.

⁶⁶ Msang'hani wa Bulahimu kamulongela Isaka chila chinhu choyatendile. ⁶⁷ Maabaho Isaka kamsola Lebeka mbaka muna ihema da Sala

mami yake, na kawa muke wake. Isaka kamulonda Lebeke yoyamsangalaze viyadanganike mami yake.

25

Welesi umwenga wa Bulahimu

¹ Bulahimu kasola muke imwenga, zina jake Ketula. ² Muke iyo kamwelekela Bulahimu Zimulani na Yakishani na Medani na Midiani na Ishibaki na Shuwa. ³ Yakishani kamweleka Sheba na Dedani, wana wa Dedani ni Waashulu na Waletusi na Waleumi. ⁴ Wana wa Midiani wakala Efa na Efeli na Henoki na Abida na Elidawa. Wose wawo wakala welesi wa Ketula.

⁵ Bulahimu kamwing'ha Isaka vinhu vake vose, ⁶ mbali wana wa watumwa wake wakalile fana wanaake zake wowamwelekele wana kawagolela ndolendole viyakalile yang'hali hanadanganika, kawagala kuna iisi ya ulawilo wa zuwa, kutali na mwanage Isaka.

Ifa ya Bulahimu

⁷ Bulahimu viyadanganike kakala na miyaka gana na malongo saba na tano. ⁸ Bulahimu kadan-ganika mulala ng'hani na kakala na deng'ho, kahita kuilumba na wasaho zake. ⁹ Wanage, Isaka na Ishumaili wamuwanda umo muna dituka da Makipela ulawilo wa zuwa wa Mamule mumgunda woukale wa Efiloni, mwana wa So-hali Muhiti. ¹⁰ Bulahimu na Sala muke wake wawandigwa kuna umgunda uja Bulahimu uyagulile kwa Wahiti. ¹¹ Viifosile ifa ya Bulahimu,

Mulungu kamtemela mate Isaka mwana wa Bulahimu, yoyokalile kakala habehi na disima da Beeli laha iloi.

Wana wa Ishumaili

¹² Uno uwo ludongo lwa welesi wa Ishumaili mwana wa Bulahimu yoyelekigwe na Hajili Mmisili, yoyokalile msang'hani wa chike wa Sala. ¹³ Yano yayo yamazina ya wana wa Ishumaili kwa kusondelela kwelekigwa kwawo, chaudele wa Ishumaili ni Nebayoti na wamwenga ni Kedali na Abideli na Mibisamu ¹⁴ na Mishima na Duma na Masa ¹⁵ na Hadadi na Tema na Yetuli na Nafishi na Kedema. ¹⁶ Wano ni wana wa Ishumaili, wowakalile walangulizi wa makabila longo na waidi. Ukazi na vibululu vawo vimanyika kwa mazina yawo. ¹⁷ Ishumaili viyadanganike kakala na miyaka gana na malongo matatu na saba, kahita kuiting'hana na wasaho zake. ¹⁸ Welesi wa Ishumaili wakala hagati ya Havila na Shuli, habehi na Misili mwiinzila ya kuhita Ashulu. Wakala kwa kuigola na welesi umwenga za Bulahimu.

Kweleka kwa Esau na Yakobo

¹⁹ Uno ulo ludongo lwa welesi wa Isaka mwana wa Bulahimu. Bulahimu kamweleka Isaka ²⁰ Isaka kakala na miyaka malongo mane viyamsolile Lebeka mwana wa Besueli, Mwalimu wa Padani Alamu. Lebeka kakala lumbu wa Labani. ²¹ Lebeka kakala halela, ivo Isaka kampula Mndewa Mulungu, nayo Mndewa Mulungu kamwidika chiyapulile, ivo Lebeka kapata wimo. ²² Wimo uwo ukala na mambasa, wana wawo waihuma muinda ya Lebeka. Nayo

kalonga, “Chino choni chochinilawilila?” Ivo kahita kumuza Mndewa Mulungu.

²³ Mndewa Mulungu kamulongela Lebeka, “Muinda yako muna makabila maidi, Makabila maidi yondayelekigwe na weye yezaigola.

Dimwe dizakuwa na nguvu kufosa dimwenga; Imkulu kezamsang’hanila imdodo.”

²⁴ Lusita lwake lwa kuvumbula vilufikile, kavumbula mambasa. ²⁵ Chaudede kelekigwa na mbende ndung’hu na lukuli lwake lose lukala fana walo dili na mazoya, ivo zina jake kamtanga Esau. ²⁶ Wekaidi kavumbuka kuno kamhilila chisiginho cha Esau, ivo zina jake katangigwa Yakobo. Esau na Yakobo yiwavumbuke Isaka kakala na miyaka malongo sita.

Esau kochuza haki ya uchaudele wake

²⁷ Wana wawo wakula. Esau kakala mkala, yoyolonda kukala muna ivyuwala, na Yakobo kakala yaholile yolonda kukala hakaye. ²⁸ Mbali Isaka kamulonda Esau, kwaviya kanogelwa kuja wanyama woyawakomile Esau, mbali Lebeka kamulonda Yakobo.

²⁹ Siku dimwe Yakobo kakala yokwambika ndiya, Esau keza kulawa kuukala kuno kana nzala, ³⁰ ivo kamulongela Yakobo, “Nina nzala ng’hani, nokulamba uning’he ndiya iyo indung’hu.” Lekamana Esau katangigwa Edomu fambulo jake ndung’hu.

³¹ Yakobo kamwidika, “Nizakwing’ha one uhanichuuzila haki ya uchaudele wako.”

³² Esau kamulongela, “Vinoga! Nahabehi kudanganika. Haki yonifaya choni?”

³³ Yakobo kamwidika, “Teng’hu ilahile kuwa kwizanichuluzila haki yako.”

Esau kailaha na kamwing’ha Yakobo haki yake.
³⁴ Maabaho Yakobo kamwing’ha gate na nzugu. Kaja na kang’wa na maabaho kenuka na kasegela. Ivo niivo Esau vyaizehile haki yake ya uchaudele.

26

Isaka kokala Gelali

¹ Maabaho kulawilila nzala muna iisi, nzala iyo haikalile ija yoikalile lusita lwa Bulahimu. Isaka kahita kwa Abimeleki mfalume wa Wafilisiti, uko Gelali. ² Mndewa Mulungu kamulawilila Isaka na kamulongela, “Sekeuhite Misili, mbali kala muna iisi iyo mbaka vondanikulongele. ³ Kala hano, na niye nizakuwa na weye na nizakutemela mate. Nizakwing’ha zisi zino zose kuwa zako na welesi wako. Nizakwika goya chilagano chonilahile na tati yako Bulahimu. ⁴ Nizakwing’ha welesi mwingi fana viya nhondo zili kuulanga na kuweng’ha zisi zino zose. Kufosela welesi wako wanhu wa makabila yose wezatemeligwa mate. ⁵ Nizakutemela mate kwaviya Bulahimu kanitegeleza na kamha malagilizo yangu na ndagilizi zangu.”

⁶ Ivo Isaka kakala uko Gelali. ⁷ Wanhu wa uko viwamuuzile mbuli za muke wake, Isaka kawedika kuwa iyo ni lumbu jake. Kwaviya kadumba kulonga iyo ni muke wake mana kadumba wanhu wa uko sekewamkome kwa ichimu cha Lebeke, yoyakalile lumondo. ⁸ Isaka viyakalile uko kwa

lusita lutali, Abimeleki mfalume wa Wafilisiti kausungulila muna dizongo na kamuwona Isaka kamuhagatila Lebeke. ⁹ Abimeleki katuma usenga kwa Isaka na kalonga, “Humbe iyo ni muke wako! Habali kulonga ni lumbu jako?”

Isaka kedika, “Nigesa one nilongile kuwa ni muke wangu, nihakomigwe.”

¹⁰ Abimeleki kalonga, “Kuchitendela choni?” “Imwe wa wanhu wangu one yambandame muke wako, weye uhachitendile chihanye.”

¹¹ Abimeleki kawazuma wanhu wose, “Munhu yoyose yondayamdalise munhu ino hebu muke wake kolondeka yakomigwe.”

¹² Isaka kahanda mbeyu muna iisi ija, na mwaka uwo kagobola ng'hani kwaviya Mndewa Mulungu kamtemela mate. ¹³ Isaka kawa tajili na utajili wake ugendelela kongezeka mbaka kawa tajili ng'hani. ¹⁴ Isaka kawa na mabumbila ya ng'hondolo na ng'ombe na wasang'hani wengi mbaka Wafilisiti wamuwonela migongo. ¹⁵ Wafilisiti wazisiliza nzasa zose zozihimbigwe na wasang'hani wa Bulahimu tati yake, lusita Bulahimu viyakalile yang'hali mgima.

¹⁶ Abimeleki kamulongela Isaka, “Segela muna iisi yetu, mana weye kuna nguvu ng'hani kufosa cheye.” ¹⁷ Ivo Isaka kasegela uko na kazenga lago jake muna dizanda da Gelali, na kakala uko. ¹⁸ Isaka kahimba kaidi masima yaja yahimbigwe na Bulahimu tati yake viyakalile mgima. Masima yaja yasilizigwa na Wafilisiti lusita Bulahimu viyadanganike. Isaka kayagolela mazina yaja yaja yoyayatangile tati yake.

¹⁹ Wasang'hani wa Isaka wahimba chisima muna dizanda na wafika sima da mazi ya ugima. ²⁰ Wadimi wa kuja Gelali wagomba na wadimi wa Isaka na walonga, “Mazi yano yetu.” Ivo Isaka kachitanga chisima icho “Eseki,” fambulo jake “Ndwagi” ²¹ Wasang'hani wa Isaka wahimba chisima chimwenga, icho nacho wachigombela, ivo Isaka kachitanga chisima icho “Sitina,” fambulo jake “Kulema”. ²² Maabaho kasegela hanhu baho na kahimba chisima chimwenga. Baho hahakalile na ndwagi, ivo kachitanga zina “Lehobosi”. Kalonga, “Lelo Mndewa Mulungu kaching'ha ulegeho wa kukala muna isi, na chizakala hano na kongezeka.”

²³ Isaka kasegela na kahita Belisheba. ²⁴ Chilo icho Mndewa Mulungu kamulawila na kamulongela, “Niye ni Mulungu wa tati yako Bulahimu. Nahamwe na weye, sekeudumbe. Nizakutemela mate na kukongeza welesi mwingi kwa ichimu cha msang'hani wangu Bulahimu.” ²⁵ Isaka kazenga lupango uko na kamtambikila Mndewa Mulungu. Uko kasimika hema na wasang'hani wake wahimba sima uko.

Isaka na Abimeleki woilumba

²⁶ Abimeleki keza kulawa Gelali hamwe na Ahuzati, mbwiyake ng'hani, na Fikoli mkulu wa wakalizi wake, kumulola Isaka. ²⁷ Ivo Isaka kawauza, “Habali mwiza kumwangu kunilola, na kuno munihila na muniwinga muna iisi yenu?”

²⁸ Wawo wamwidika, “Lelo chovimanya Mndewa Mulungu kahamwe na weye. Ivo chitogolela yofaya chiilahile na kutenda lagano

na weye, ²⁹ kuwa weye hwizachilumiza na ch-eye iviya hachizakulumiza weye. Chikutendela yanogile na chikuleka usegele kwa tindiwalo na sambi weye kutemeligwa mate na Mndewa Mulungu.” ³⁰ Isaka kawasasalila ndiya ya dugila, nawo waja na wang'wa. ³¹ Igolo yake imitondo ng'hani, chila munhu keka lagano jake kwa kwi-ilaha. Maabaho Isaka kawalaga mbwiya zake na waileka kwa tindiwalo.

³² Siku ija wasang'hani wa Isaka wamwizila na wamulongela mbuli ya chisima chowachihimbile. Wamulongela, “Chiyafika mazi.” ³³ Isaka kachitanga chisima icho “Siba,” fambulo jake “Chilaho.” Ivo bululu ijo dotangigwa Belisheba mbaka diyelo.

Waanake wa Esau

³⁴ Esau viyawile na miyaka malongo mane, kasola wanaake waidi Wahiti, Yudisi mwana wa Beeli na Basemati mwana wa Eloni. ³⁵ Wanaake wawo wawatenda Isaka na Lebeke wakale kwa usungu.

27

Isaka komtemela mate Yakobo

¹ Isaka viyakalile mulala meso yake yawa hayalola bule. Ivo kamtanga Esau mwanage chaudele na kamulongela, “Mwanangu!”

Nayo kamwidika, “Aino hano.”

² Isaka kalonga, “Lola niye namulala, na siku yangu ya kudanganika siimanyile bule. ³ Sola msale na upinde wako na uhite kumbago na ukanisakile mnyama wa mwiimbago kwa ichimu changu. ⁴ Nyambikile ndiya inogile ija yoniilonda,

na unigalile. Nahamala kuja, niye mwenyewo nizakutemelela mate ning'hali sinadanganika.”

⁵ Humbe Isaka viyakalile kolonga na Esau, Lebeka kakala yotegeleza. Ivo Esau viyahitile kusaka kwiimbago, ⁶ Lebeka kamulongela Yakobo, “Nimuhulika tati yako viyamulonge sekulu wako Esau, ⁷ ‘Nigalile mnyama na unyambikile ndiya inogile. Nahakomeleza kuja nizakutemela mate haulongozi wa Mndewa Mulungu ning'hali sinadanganika.’ ” ⁸ Lebeka kagendelela kulonga, “Lelo mwanangu, nitegeleze na utende chinikulongela. ⁹ Hita kuna dibumbila da iwaluti unigalile wanaluti waidi wanogile muladi nimwambikile tati yako ndiya inogile yoyailondaga ng'hani. ¹⁰ Na kwizamgalila tati yako yaje muladi yakutemele mate yang'hali hanadanganika.”

¹¹ Mbali Yakobo kamulongela Lebeka mami yake, “Kuvimanya kuwa sekulu wangu Esau ni munhu mwene upipi, mbali niye nabule. ¹² Yodahika tati yangu kezalonda kunibabasa, na niye nizawoneka fana viya nomvwizila, kwa ivo nizaigalila duwilo badala ya kutemeligwa mate.”

¹³ Mami yake kamulongela, “Duwilo jako dimhate niye, mbali weye mwanangu tenda fana viya vinikulagiliza, na hita ukanigalile wanaluti.” ¹⁴ Ivo Yakobo kahita na kawasola iwanaluti waidi na kamgalila mami yake, nayo kasasala ndiya inogile yoyailondile tati yake. ¹⁵ Maabaho Lebeka kalava viwalo vinogile va Esau mwanage imkulu, voyavikile muna ikaye, na kamuyawaliza Yakobo mwanage imdodo. ¹⁶ Iviya kamuyawaliza mbende za iwanaluti waja

mmakono na muna ulukuli lutelebuke ulibule upipi muna isingo yake. ¹⁷ Lebeka kamwing'ha Yakobo indiya inogile, hamwe na diya digate doyadisasale.

¹⁸ Maabaho Yakobo kahita kwa tati yake na kamtanga, “Tata!”

Nayo kedika, “Aino.” Tati yake kamuuzza, “Weye mwanangu yelihi?”

¹⁹ Yakobo kamwidika, “Niye Esau chaudele wako. Nisang'hana fana viunilagilize. Nolamba tata ukale uje nyama yonikugalile, muladi udahe kunitemela mate.”

²⁰ Isaka kamuuzza, “Mwanangu iwaze kupata himahima fanile ivo?”

Yakobo kamwidika, “Mndewa Mulungu, Mulungu wako kanitaza kupata ivo.”

²¹ Isaka kamulongela Yakobo, “Mwanangu kwenhuka haguhi nidahe kukubabasa muladi nivimanye fana kweli weye kwa Esau mwanangu hebu siyo.” ²² Yakobo kamkwenhukila tati yake, nayo kambabasa na kalonga, “Dizi jako dohulikika fana viya dizi da Yakobo, mbali makono yalinga fana makono ya Esau.”

²³ Isaka hammanyile Yakobo kwaviya makono yake yakala na upipi fana Esau. Ivo kakala kokwandusa kumtemela mate. ²⁴ Mbali kamuuzza kaidi, “Weye kweli mwanangu Esau?”

Yakobo kamwidika, “Iyo niye.”

²⁵ Isaka kalonga, “Nigalile nyama muladi nije na kukutemela mate.” Yakobo kamgalila na kaja, nayo iviya kamgalila divai kang'wa.

²⁶ Maabaho Isaka tati yake kamulongela, “Mwanangu, nikwenhukile uninonele.” ²⁷ Yakobo

kamkwenhukila na kamnonela, Isaka viyahulike
mning'ho wa viwalo vake, kamtemela mate na
kalonga,

“Lola mning'ho wa mwanangu
ulinga fana mning'ho wa mgunda woutemeligwe
mate na Mndewa Mulungu.

²⁸ Mulungu yakwing'he mvula kulawa kuulanga
na yakwing'he ulongo unogile ulava nafaka na
divai nyingi.

²⁹ Makabila yose wezakusang'hanila,
na wezakupumbalila mavindi,
kwizakuwa mulangulizi wa wandugu zako wose
na welesi wa mami yako wakutumbalile mavindi,
wanhu wokuduwila weye waduwiligwe na
wokutemela mate wezatemeligwa mate.”

³⁰ Isaka viyakomeleze kumtemela mate Yakobo,
lusita Yakobo viyasegele, Esau sekulu wake kab-
wela kulawa kuukala. ³¹ Iviya Esau kambika
ndiya inogile na kamgalila tati yake. Kamulon-
gela, “Haya tata, kala uje nyama yonikugalile,
muladi udahe kunitemela mate.”

³² Isaka kamuuzza, “Weye kwa yelihi?”

Nayo kamwidika, “Niye niyo Esau mwanago
chaudele.”

³³ Isaka kagudemeka ng'hani na kalonga,
“Humbe yelihi yoyalawile kuukala na kanigalila
nyama, na niye nija yose nimala ung'hali
hunakwiza? Iviya nitemela mate nimala, ivo
katemeligwa mate kamala!”

³⁴ Esau viyahulike ivo kalila kwa dizi kulu na
giyogiyo ng'hani na kalonga, “Tata, na niye iviya
nitemele mate!”

³⁵ Mbali Isaka kamwidika, “Mdodo wako kanizila na kunivwizila. Na kasola kutemeligwa mate kwako.”

³⁶ Esau kalonga, “Lekamana kotangigwa Yakobo kwaviya kanivwizila miyanza midi. Mosi kasola haki yangu ya uchaudele, maabaho kasola kutemeligwa mate kwangu.” Esau kalonga, “Hunisigazile kutemeligwa mate kwangu?”

³⁷ Isaka kamwidika Esau, “Nimala kumtenda Yakobo kuwa mulangulizi wako na nimwing’ha ndugu zake wose kuwa wasang’hani wake. Nimpatila nafaka na divai. Lelo nikutendele choni weye mwanagu?”

³⁸ Esau kamulongela tati yake, “Kodaha kutemela mate mwanza umwe muhala tati yangu? Tati yangu na niye iviya nhemele mate!” Kandusa kulandula dizi na kalila.

³⁹ Maabaho Isaka tati yake kamwidika, “Kwizakala kutali na mgunda unogile ulava nafaka na divai nyingi na kutali na mvula ya kuulanga.

⁴⁰ Kwizakala kwa kuwakoma wanhu kwa sengo, Kwizamsang’hanila ndugu yako. Mbali uhalema, kwizatenda voulonda mwenyewo.”

⁴¹ Esau kamwihila Yakobo kwa ichimu cha kutemeligwa mate koyatemeligwe na tati yake. Kagesa, “Siku za matanga ya tata zaabehi, zihamala nizamkoma mdodo wangu Yakobo.”

⁴² Mbali Lebeke viyavimanyile chiyailungile Esau, kamtumila usenga kumtanga Yakobo na kalonga, “Wiiteganye, sekulu wako Esau koiguma moyo kwa kulonda kukukoma. ⁴³ Lelo mwanangu

tegeleza chonikulongela na uchitende. Hima kimbilila kwa lumbu jangu Labani uko Halani, ⁴⁴ kala nayo kwa lusita, mbaka ludoko lwa sekulu wako luhunguke. ⁴⁵ Ludoko lwa sekulu wako vondaluhunguke na vondayazimize youmtendele, nizamtuma munhu yakubweleze. Habali nidanganikiligwe na mweye wose waidi siku dimwe?”

Isaka komtuma Yakobo kwa Labani

⁴⁶ Lebeka kamulongela Isaka, “Niye ndegezigwa na wanaake wano Wahiti wa Esau. One Yakobo iviya yahasola muke kulawa mwa wanaake wano Wahiti, muhavu nidanganike.”

28

¹ Isaka kamtanga Yakobo, kamtemela mate na kamulongela, “Sekeusole mwanamke yoyose Mkanaani. ² Hita kuna iisi ya Padani Alamu, muna ikaye ya wasaho yako Besueli, na ukasole imwe wa wana wa mtumba wako Labani. ³ Mulungu mwene Udaho yaitemele mate sola yako na yakwing'he wana wengi, ivo kwizakuwa tata wa makabila mengi. ⁴ Yakutemele mate weye na welesi wako fana viya viyamtemele mate Bulahimu muladi udahe kuhazi isi ino youkala fana nyambenyambe, Mulungu yoyamwing'hile Bulahimu!” ⁵ Isaka kamtuma Yakobo yahite kwiisi ya Padani Alamu kwa Labani, yoyelekigwe na Besueli, Mwalamu, Labani lumbu jake Lebeka yeli mami yawo Yakobo na Esau.

Esau kosola muke weketatu

⁶ Esau kavimanya kuwa Isaka kamala kumtemela mate Yakobo na kumtuma yahite

Padani Alamu yakasole muke. Iviya kavimanya kuwa Isaka viyamtemele mate, kamulongela sekeyasole muke Mkanaani. ⁷ Kavimanya kuwa Yakobo kawategeleza tati yake na mami yake na kahita Padani Alamu. ⁸ Esau kavimanya kuwa Isaka tati yake hanogeligwa bule na wanaake wa Kanaani. ⁹ Esau kahita kwa Ishumaili mwana wa Bulahimu na kamsola muke imwenga yotangigwa Mahalati, lumbu jake Nebayoti.

Nzozizi ya Yakobo uko Beteli

¹⁰ Yakobo kasegela Belisheba na kuhita Halani. ¹¹ Kafika hanhu hamwe ha kugona chilo chimwe kwaviya zuwa dikala diswa. Kasola dibwe dimwe da hanhu baho kadika hasi ya iditwi jake, kagona. ¹² Kalota kuwa kawona vidando vimizigwa kulawa muna iisi mbaka kuulanga, wasenga wa kuulanga wokwela na kuhumuluka hasi kwa ividando ivo. ¹³ Mndewa Mulungu kema habehi nayo kamulongela, “Niye niiyo Mndewa Mulungu, Mulungu wa tati yako Bulahimu na Isaka,” kalonga, “Nizakwing'ha weye na welesi wako isi ino yuwiigonela. ¹⁴ Welesi wako wiza kuwa mwingi fana msanga wa isi. Wezakwenela chila hanhu, ulawilo wa zuwa na uswelo wa zuwa, kasikazi na kusi. Kufosela weye na welesi wako wanhu wose wezatemeligwa mate. ¹⁵ Niye nahamwe na weye na kukukaliza hohose houhita, na nizakubweleza muna iisi ino. Sizakuleka mbaka vondanikutendele yose yonikulaganile.”

¹⁶ Yakobo kalamka na kalonga, “Kweli Mndewa Mulungu ka hanhu hano, niye sivimanyile bule!”

¹⁷ Nayo kadumba na kalonga, “Hanhu hano hodumbiza ng'hani! Kweli ni kaye ya Mulungu na lwivi lwa kuulanga.”

¹⁸ Igolo yake imitondo ng'hani Yakobo kalamuka, kasola idibwe dodikalile hasi ya ditwi jake, kadisimika fana mhanda ya ukumbuso na kudigidila mavuta. ¹⁹ Kahatanga hanhu baho Beseli. Umwaka bululu ijo ditangigwa Luzu. ²⁰ Maabaho Yakobo kailaha kwa Mndewa Mulungu, “One wahawa hamwe na niye, na kunikaliza muna umwanza wangu na kuning'ha ndiya na viwalo, ²¹ na one nahabwela vinogile kuna ikaye ya tati yangu, ivo Mndewa Mulungu kwizakuwa Mulungu wangu. ²² Dibwe dino donidisimike hano fana mhanda ya ukumbuso, diza kuwa kaye ya Mulungu, na niye nizakwing'ha chinhu chimwe muna ichila vinhu longo vondauning'he.”

29

Yakobo kofika kuna ikaye ya Labani

¹ Yakobo kagendelela na mwanza wake na kafika muna iisi ya ulawilo wa zuwa. ² Kalola na kawona chisima mwiichuwala na mumgwazo yake mabumbila matatu ya ng'hondolo wagona. Ng'hondolo wakala wong'wizigwa muna ichisima icho chochigubikigwe na dibwe kulu. ³ Mabumbila yose ya ng'hondolo yahaiduganya, wadimaji wobimbilisa idibwe ijo kwa hamwe kulawa hana ichisima na kuwang'wiza iwang'hondolo. Maabaho wogubika kaidi ichisima kwa dibwe ijo.

⁴ Yakobo kawauza waja iwadimi, “Wambwiya zangu, mweye mulawa kulihi?”

Wamwidika, “Cholawa Halani.” ⁵ Kawauza kaidi, “Vino mummanya Labani mwana wa Naholi?”

Wamwidika, “Ona chimmanya.” ⁶ Yakobo kagendelela kuwauza, “Vino mgima?”

Nawo wamwidika, “Mgima! Lola mndeke wake Laheli iyo ija kokwiza na ng'hondolo zake.”

⁷ Yakobo kalonga, “Nowona ing'hali misi na siyo lusita lwa kuwaduganya ng'hondolo hamwe, ivo wang'wizeni mazi muhite mukawadime.”

⁸ Nawo wamwidika, “Hachidaha bule mbaka ng'hondolo wose wawe hano, na dibwe dibimbiliswe mwiichisima, maabaho chowang'wiza mazi ng'hondolo.”

⁹ Yakobo viyakalile yang'hali kolonga nawo, Laheli yakalile mdimi wa ng'hondolo, kafika na ng'hondolo wa tati yake. ¹⁰ Yakobo viyamuwone Laheli mndeke wa mtumba wake Labani hamwe na zing'hondolo, kahita hana disima na kudibimbilisa idibwe kulawa hana disima na kuwang'wiza mazi iwang'hondolo wa mtumba wake. ¹¹ Maabaho Yakobo kamnonela Laheli na kandusa kulila kwaviya kakala na deng'ho. ¹² Yakobo kamulongela Laheli, “Niye ni ndugu wa tati yako, na mwana wa Lebeka.”

Maabaho Laheli kakimbila kumulongela tati yake. ¹³ Labani viyahulike mbuli ya Yakobo mwi-hwage, kahita yokimbila kumuhowela, viyamfikile kamuhagatila na kamnonela na kamkalibisha ukaye yake. Yakobo kamulongela mbuli zose zozilawilile. ¹⁴ Labani kalonga, “Ivo weye ni lukuli

lumwe na damu imwe na niye.” Yakobo kakala na Labani mwezi umwe.

Yakobo kowasola Laheli na Leya

¹⁵ Labani kamulongela Yakobo, “Weye kwa ndugu yangu hudaha kunisang’hanila bila kukuliha. Lelo nikulihe hela nyingahi?” ¹⁶ Labani kakala na wandele waidi, inkulu zina jake Leya na imdodo Laheli. ¹⁷ Leya kakalayanogile, mbali Laheli kakala lumondo ng’hani.

¹⁸ Yakobo kamulonda Laheli, ivo kamulongela Labani, “Nizakusang’hanila miyaka saba, one uhanitogolela kumsola Laheli.”

¹⁹ Labani kamwidika, “Muhavu nikwing’he weye Laheli sembuse kumwing’ha munhu imwenga yoyose. Gendelela kukala hano na niye.” ²⁰ Yakobo kamsang’hanila Labani miyaka saba muladi yampate Laheli, mbali kumwake miyaka saba ni fana viya siku ndodo, kwaviya kamulonda Laheli.

²¹ Maabaho Yakobo kamulongela Labani, “Lusita lwangu lufika, ning’he muke wangu.”

²² Ivo Labani kasasala dugila na kawagoneka wanhu wose wa hanhu haja. ²³ Mbali viifikile ichigulogulo, Labani kamulava Leya mwanage inkulu na kumgala kwa Yakobo, nayo Yakobo kagona nayo. ²⁴ Labani kamwing’ha Zilipa mtumwa wake wa chike yawe mtumwa wa Leya mwanage. ²⁵ Igolo yake imitondo, Yakobo katola kuwa ni Leya. Kamgendela Labani na kamuuza, “Choni chino chounhendele? Nikusang’hanila muladi nimpate Laheli. Habali kunivwizila?”

²⁶ Labani kamwidika, “Chino siyo chihendo chetu kusoligwa imndele imdodo kuno imkulu yang'ali hanasoligwa. ²⁷ Gozela mbaka siku saba za dugila, maabaho nizakwing'ha Laheli kwa usang'hano wa miyaka saba imwenga.”

²⁸ Yakobo katogola, viifikile juma da dugila, Labani kamwing'ha Laheli mwanage yawe muke wake. ²⁹ Labani kamulava Biliha mtumwa wake wa chike, yawe mtumwa wa Laheli. ³⁰ Yakobo kagona na Laheli iviya, na Yakobo kamulonda kufosa Leya. Maabaho Yakobo kamsang'hanila Labani miyaka saba imwenga.

Wana wa Yakobo

³¹ Mndewa Mulungu kawona kuwa Leya halondigwa goya, ivo kamtenda yeleke, mbali Laheli heleke bule. ³² Leya kapata wimo na kaibasula mwana wa chilume na kamtanga zina jake Lubeni kwa viya kalonga, 'Mwana aino'. Leya kalonga, “Mndewa Mulungu kawona manhesa yangu na lelo mulume wangu kezanilonda.” ³³ Maabaho kapata wimo kaidi na kaibasula mwana imwenga wa chilume. Kalonga, “Mndewa Mulungu kahulika kuwa nokwihilwa.” Ivo Leya kamtanga zina jake Simeoni. ³⁴ Leya kapata wimo kaidi na kaibasula mwana imwenga wa chilume, nayo kamtanga zina jake Lawi. Leya kalonga, “Lelo mulume wangu kezailumba vinogile na niye, kwaviya nimwelekela wana wa chilume watatu.” ³⁵ Maabaho kapata wimo kaidi na kaibasula mwana imwenga wa chilume na kalonga, “Lusita luno nizamtogoza Mndewa

Mulungu.” Kamtanga zina jake Yuda, maabaho Leya kaleka kweleka.

30

¹ Mbali Laheli hamwelekele Yakobo wana wowose, na ivo kamuwonela migongo mwali wake na kamulongela Yakobo, “Ning’he wana, buleivo nizadanganika.” ² Yakobo kamuwonela ludoko Laheli na kalonga, “Sidaha kusola hanhu ha Mulungu. Yeye muhala niyo yakukimilile weye sekeupate wana.”

³ Laheli kamulongela, “Ino hano mtumwa wangu Biliha, ibandame nayo muladi yapate wana kwa ichimu changu. Ivo nizakuwa mama kufosela yeye.” ⁴ Laheli kamwing’ha mulumake Yakobo mtumwa wake Biliha yawe fana muke wake, nayo Yakobo kambandama. ⁵ Biliha kapata wimo na kamwelekela Yakobo mwana wa chilume. ⁶ Laheli kalonga, “Mulungu kanigombela, kauhulika usungu wangu na kuning’ha mwana wa chilume.” Ivo Laheli kamtanga zina jake Dani. ⁷ Biliha mtumwa wake wa chike kapata wimo kaidi na kamwelekela Yakobo mwana imwenga wa chilume. ⁸ Laheli kalonga, “Nikala na ugomvi mkulu na mwali wangu, mbali nihuma.” Ivo kamtanga mwana iyo Nafutali.

⁹ Leya viyawonile kuwa kaleka kulela, kamsola Zilipa mtumwa wake wa chike na kamwing’ha Yakobo yawe fana muke wake. ¹⁰ Maabaho Zilipa kamwelekela Yakobo mwana wa chilume. ¹¹ Leya kalonga, “Nipata sudi,” ivo kamtanga zina jake Gadi. ¹² Zilipa mtumwa wake wa

Leya kamwelekela Yakobo mwana imwenga wa chilume, ¹³ Leya kalonga, “Nodeng’helela! Lelo wanaake wezalonga kuwa kanadeng’ho” Kamtanga zina jake Asheli.

¹⁴ Lusita lwa kuhuna ngano, Lubeni kahita kuchuwala, uko kapata makalanga* na kamalanga Leya mami yake. Laheli kamulongela Leya, “Nopula uning’he makalanga yamwenga ya mwanago.”

¹⁵ Leya kamwidika, “Vino kogesa mbuli ndodo kunihoka mulumangu? Lelo kolonda kusola makalanga ya mwanangu.”

Laheli kalonga, “One wahaning’ha makalanga ya mwanago, Yakobo kezagona kumwako chilo cha diyelo.”

¹⁶ Ichigulogulo Yakobo viyakalile kobwela kulawa kuchuwala, Leya kahita kumuhokela na kamulongela, “Chilo cha diyelo uhite kugona kumwangu kwaviya nikwing’ha makalanga ya mwanangu.” Ivo chilo icho kagona nayo.

¹⁷ Mulungu kahulika nhosa ya Leya, na kapata wimo na kamwelekela Yakobo mwana wetano wa chilume. ¹⁸ Leya kalonga, “Mulungu kanning’ha yombe jangu, kwaviya nimwing’ha mulume wangu msang’hani wangu wa chike”; Ivo kamtanga zina jake Isakali. ¹⁹ Leya kapata wimo kaidi na kamwelekela Yakobo mwana wa sita wa chilume. ²⁰ Leya kalonga, “Mulungu kanning’ha chitumetume chinogile. Lelo mulumangu kezanitogola, kwaviya nimwelekela wana sita wa chilume.” Ivo kamtanga zina jake Zabuloni.

* **30:14** Wahuwila kuwa mwanamke yahaja makalanga kezalela ng’hani.

²¹ Hamwande Leya kapata mwana wa chike, na kamtanga zina jake Dina.

²² Maabaho Mulungu kamkumbuka Laheli na kahulika chiyapulile, ivo kamtenda yadahe kupata wana. ²³ Laheli kapata wimo na kaibasula mwana wa chilume na kalonga, “Mulungu kanisegezela chinyala changu.” ²⁴ Kamtanga zina jake Yosefu, kalonga, “Mndewa Mulungu uning'he mwana imwenga.”

Yakobo woitogolela na Labani

²⁵ Laheli viyamweleka Yosefu, Yakobo kamulongela Labani, “Unileke nibwele ukaye yangu. ²⁶ Uning'he wake zangu na wanangu woniwapatile kwa ichimu cha usang'hano wonikusang'hanile, nisegele nawo, kwaviya kuvimanya nikusang'hanila vinogile.”

²⁷ Labani kamulongela Yakobo, “Leka na niye nilonge. Niifunza kwa usawi wangu kuwa Mndewa Mulungu kanitemela mate kwa ichimu chako. ²⁸ Longa yombe jako na niye nizakuliha.”

²⁹ Yakobo kedika, “Weye mwenyewo kuvimanya viya vinikusang'hanile, kuvimanya viniwekile goya wanyama wako. ³⁰ Kwaviya vinizile kukala na vinhu vidodo, mbali kusongela nifike vinhu vako vongezeka ng'hani na Mndewa Mulungu kakutemela mate chila hanhu honihitile. Mbali lelo kaye yangu nizailola goya zuwaki?”

³¹ Labani kamuuza, “Nikulihe choni?”

Yakobo kamwidika, “Silonda yombe jojose. One chihaitogolela, nizagendelela kwika goya wanyama wako. ³² Nilekele nifose hagati

ya wanyama wako wose diyelo nigole muna dibumbila chila mnyama yeli na uzegenha na uzolizoli, chila mnyama mtitu na luti weli na uzegenha na uzolizoli. Ijo niijo yombe donilonda. ³³ Siku zikwiza, kwaminika kwangu kwizawoneka funhulafunhula vondawize kulola yombe jangu. One yahawoneka luti yoyose yelibule uzegenha hebu uzolizoli, hebu ng'hondolo yoyose heli na utitu muna dibumbila jangu, iyo kezakuwa kabawigwa.”

³⁴ Labani kedika, “Vinoga. Chizatenda fana viulongile.” ³⁵ Mbali siku iyo Labani kahita kayagola mabebelu yose yeli na mindilizi na uzegenha na luti wose mizike wowakalile na uzolizoli na uzegenha, chila luti wowakalile na uzelu muna ulukuli na chila ng'hondolo yeli na utitu, kaweka hasi ya ulolezi wa wanage, ³⁶ Maabaho Bumbila da Labani dikala kutali na bumbila da Yakobo kwa siku nhatu. Yakobo kadilolesa bumbila da wanyama wa Labani dodisigale.

³⁷ Yakobo kasola mango mbisi za mibiki mitatu mbasakanyo, kazigomola yamagome muladi mindilizi mizelu iwoneke muna zimango izo. ³⁸ Maabaho kazisimika zimango izo haulongozi wa iwanyama hana zimbaluti za kung'wila mazi iwanyama. Ivo wanyama wezile kung'wa mazi wapata wimo uko. ³⁹ Wapata wimo haulongozi wa mango izo, weleka wanyama weli na mindilizi hebu uzolizoli hebu uzegenha.

⁴⁰ Yakobo kawagola wanang'hondolo wawo, maabaho kawalagusila kuna iwanyama weli na uzolizoli na mindilizi na weli na utitu muna dibumbila da Labani. Kwa ichimu icho Yakobo

kapata bumbila jake mwenyewo hadihanganye na diya da Labani.

⁴¹ Wanyama wanenehe viwatizile, Yakobo keka zimango haulongozi hawo hana zimbaluti za kung'wizila mazi muladi wapate wimo habehi na mango izo. ⁴² Mbali Yakobo hekile zimango izo haulongozi wa wanyama wasokile viwapatile wimo. Ivo wanyama wasokile wawa wa Labani na wanenehe wawa wa Yakobo. ⁴³ Ivo Yakobo kawa tajili ng'hani na kawa na mabumbila makulu ya wanyama na wasang'hani wa chilume na wa chike na ngamiya na vihongwe.

31

Yakobo komkimbila Labani

¹ Yakobo kawahulika wanage Labani wolonga, “Yakobo kasola chila chinhu cha tati yetu. Utajili wake wose ulawa kwa tati yetu.” ² Yakobo kavimanya kuwa Labani hamgesile fana baho haumwaka. ³ Maabaho Mndewa Mulungu kamulongela Yakobo, “Bwela kuna iisi ya wasaho zako na kwa ndugu zako. Na niye nizakuwa hamwe na weye.”

⁴ Yakobo katuma wanhu wakawatange Laheli na Leya kwiichuwala koyakalile kowadima iwang'hondolo wake. ⁵ Yakobo kawalongela, “Nowona kuwa tati yenu hanigesha fana umwaka, mbali Mulungu wa tati yangu kahamwe na niye. ⁶ Muvimanya kuwa nimsang'hanila tati yenu kwa nguvu zangu zose. ⁷ Hata ivo kanivwizila na kasakanya yombe jangu miyanza longo. Mbali Mulungu hamulekele yanilumize. ⁸ Haja tati yenu

viyalongile, ‘Wanyama wose weli na mawolamawola wezakuwa yombe jako,’ ivo bumbila jose dilela wanyama weli na mawolamawola. Na haja viyalongile, ‘Wanyama wose weli na uzolizoli wezakuwa yombe jako,’ ivo bumbila jose dilela wanyama weli na uzolizoli. ⁹ Mulungu viyasolile wanyama wa tati yenu kaning’ha niye.

¹⁰ “Lusita lwa wanyama kupata wimo vilufikile nilota nzozi, na niwona mabebelu yose yoyakwelile mazike yakala na mindilizi na mawolamawola na uzolizoli. ¹¹ Msenga wa kuulanga kalonga na niye muna zinzozzi na kanitanga, ‘Yakobo,’ nimwidika, ‘Aino.’ ¹² Na kalonga, ‘Inula meso yako na ulole mabebelu yose yeli na miliya na mawolamawola. Mbuli iyo iwa ivo kwaviya niwona viyakutendile Labani. ¹³ Niye ni Mulungu yoyakulawilile kuja Beseli, hanhu haja houitilile mavuta imhanda ya ukumbuso, na weye kunilahila. Lelo isasale na ubwele muna iisi yako yowelekigwe.’ ”

¹⁴ Laheli na Leya wamwidika Yakobo, “Ch-eye chabule kaidi hanhu ha vinhu hebu uhazi wowose muna ikaye ya tati yetu. ¹⁵ Tati yetu kachitenda fana nyambenyambe. Kachichuuza, na lelo kasang’hanila hela zose zoyalihigwe kwa ichimu chetu. ¹⁶ Utajili uno wose Mulungu woyausolile kulawa kwa tati yetu ni wetu cheye na wanetu. Tenda vovose viyakulongele Mulungu.”

¹⁷ Yakobo kalamka na kaisasala kusegela kwa kuwakweza wanage na wake zake muna ingamiya, ¹⁸ Kasola wanyama wake wose na vinhu vake vose viyavipatile kuja Padani Alamu, kandusa mwanza kubwela kuna iisi ya Kanaani kwa Isaka tati yake. ¹⁹ Labani

vyahitile kuwakanha mazoya ng'hondolo wake, Laheli kabawa nyang'hiti za milungu ya tati yake. ²⁰ Yakobo kamwizila Labani Mwalamu, hamulongele bule kuwa kosegela. ²¹ Kasola chila chinhu chake na kasegela chahimahima. Kaloka ulwanda lwa Efulati na kahita kuna mulima wa isi ya Gileadi.

Labani komsondelela Yakobo

²² Siku nhatu hamwande Labani kalongiligwa kuwa Yakobo kakimbila. ²³ Labani kawasola ndugu zake, kamsondelela Yakobo kwa siku saba. Kamfika kuna mulima wa isi ya Gileadi. ²⁴ Muna zinzofi ichilo Mulungu kamwizila Labani Mwalamu na kamulongela, "Uiteganye, seke umtemele mate Yakobo hebu sekeumduwile." ²⁵ Labani kamfika Yakobo lusita ulo Yakobo viyekile lago jake kumulima, Labani na ndugu zake weka lago jawo muna iisi ya mulima wa Gileadi.

²⁶ Labani kamulongela Yakobo, "Habali kutenda vino, habali kunivwizila na kuwasola wandele wangu fana mateka kuna ing'hondo? ²⁷ Habali kunivwizila na kunikimbila? One uhanilongele, nahadahile kukulaga kwa deng'ho na nyila na ngoma na vilongelonge. ²⁸ Habali huning'hile nyafasi ya kuwanonela wanangu na wazukulu zangu? Yayo youtendile ya chibozi! ²⁹ Ninawo udahi wa kukulumiza, mbali chilo chifosile Mulungu wa tati yako kanizuma kalonga, 'Seke umtemele mate Yakobo hebu sekeumduwile.' ³⁰ Novimanya kukimbila kwaviya kukala na hamu ng'hulu ya kubwela

ukaye kwa tati yako. Mbali habali kubawa nyang'hiti za milungu yangu?"

³¹ Yakobo kamwidika Labani, "Nidumba kwaviya nigesu uhanihokile wandlele wako.

³² Mbali one munhu yoyose uhamfika na nyang'hiti za milungu yako, umkome. Zahila haulongozi ha wanhu wetu, one uhawona chinhu chako uchisole." Yakobo havimanyile bule fana Laheli kabawa nyang'hiti za milungu ya Labani.

³³ Ivo Labani kahita na kazahila nyang'hiti izo muna dihema da Yakobo, maabaho kengila hema da Leya na hema da wasang'hani waja waidi wa chike, mbali hawonile bule nyang'hiti za milungu yake. Maabaho kengila muna dihema da Laheli.

³⁴ Laheli kakala yasolile nyang'hiti izo za milungu na kazifisa hasi ya chigoda cha kukalila uchanyha ya ngamiya, na kakala mchanyha yake. Mbali Labani kazahila muna dihema jose, mbali hazipatile bule. ³⁵ Laheli kamulongela tati yake, "Tata, sekeuniwonele ludoko, mbali sizakwinuka bule haulongozi wako kwaviya namzisiku zangu." Labani kazizahila nyang'hiti za milungu yake, mbali hazipatile bule.

³⁶ Maabaho Yakobo kehilwa na kagomba na Labani, kalonga "Nihasanya choni mbaka unisondelele vino? ³⁷ Vino kupekula vinhu vangu vose, chinhu chako chilihi chouchipatile kumwangu? Chike haulongozi wa ndugu zako na ndugu zangu wadahe kulola muladi wadahe kulamula fana imwe wetu kagolosa. ³⁸ Nikala na weye miyaka malongo maida, ng'hondolo wako hebu luti wako hawatengule wimo, na sidile mabebelu kulawa muna dibumbila jako. ³⁹ Niye hata mwanza

umwe sikugalile mnyama wako yoyakomigwe na mnyama wa kumbago, mbali niliha ubananzi uwo niye mwenyewo. Weye kunilonda nilihe bila kugesha fana kabawigwa imisi hebu ichilo. ⁴⁰ Imisi nifunyila umoyo zuwa na ichilo nifunyila umoyo mbeho, sidahile kupata nhongo hata chidogo. ⁴¹ Miyaka malongo maida yose nikala hamwe na weye. Nikusang'hanila miyaka longo na mine kwa ichimu cha wandeke zako waidi na miyaka sita kwa ichimu cha wanyama wako, mbali weye kwasakanya yombe jangu miyanza longo. ⁴² Mulungu wa tati yangu na Mulungu wa Bulahimu na Mulungu yoyamtendile Isaka yamdumbe, one sigambeyawe hamwe na niye, wahaniwingile mikono muhala. Mbali Mulungu kayawona manhesa yangu na sang'hano yoni-itendile, na ichilo chifosile kakubwakila.”

Yakobo na Labani woitogolela

⁴³ Labani kamwidika Yakobo, “Wanaake wano ni wandeke wangu, na wana wawo ni wanangu, wanyama wano ni wangu. Chila chinhu chouwona hano ni changu. Mbali niye nodaha kutendaki diyelo kwa iwano iwandeke wangu na iwana wowaweke? ⁴⁴ Izo chitende lagano niye na weye, iwe ukalangama hagati ya weye na niye.”

⁴⁵ Yakobo kasola dibwe kulu na kudisimika fana mhanda ya ukumbuso. ⁴⁶ Yakobo kawalongela ndugu zake waduganye mabwe, nawo waduganya mabwe na weka chibugulu. Maabaho waja ndiya habehi na chibugulu chiya cha mabwe. ⁴⁷ Labani kachitanga chibugulu icho Yegasahadusa, mbali Yakobo kachitanga Galedi.

⁴⁸ Labani kamulongela Yakobo, “Chibugulu chino cha mabwe chizakuwa ukalangama kwa cheye waidi.” Kwa ivo lekamana chibugulu icho chotangigwa Galedi, ⁴⁹ na iviya hatangigwa Misipa, mana kalonga, “Mndewa Mulungu yachikalize weye na niye lusita vichiwa kutali bila kuiwona.” ⁵⁰ Labani kagendelela kulonga, “One uhawagaza wandele zangu, hebu uhasola wake wamwenga, one ihawa siimanyile mbuli ino, uvimanye kuwa Mulungu ni mkalangama wetu.” ⁵¹ Labani kamulongela Yakobo, “Chibugulu cha mabwe yano ya luwe na mhanda ya ukumbuso yoniisimike hagati ya weye na niye ni ukalangama wa dibwe.” ⁵² Chibugulu chino na mhanda ni ukalangama kuwa niye sizafosa chibugulu chino kwiza kumwako hebu weye hwizafosa chibugulu chino na mhanda ino kwiza kumwangu kwa wihi. ⁵³ Mulungu wa Bulahimu na Mulungu wa Naholi, kezachihumiza niye na weye. Maabaho Yakobo kailaha kwa zina da Mulungu yoyamtendile Isaka yamdumbe. ⁵⁴ Maabaho Yakobo kalava nhambiko ya kutimbula kuna mulima na kuwagoneka ndugu zake waje ndiya, viwakomeleze wasigala uko chilo chose. ⁵⁵ Imitondo ng'hani Labani kawanonela wazukulu zake na wanage na kawatemela mate, maabaho kawalaga, kawaleka na kabwela ukaye.

32

Yakobo koisasala kwiiting'hana na Esau

¹ Yakobo kahita na mwanza wake, wasenga wa kuulanga waiting'hana nayo. ² Yakobo viyawawone kalonga, “Dino ni lago da Mulungu.” Kahatanga hanhu haja Mahanaimu.

³ Yakobo katuma wasenga kumulongolesa kwa sekulu wake Esau uko Seili kuna iisi ya Edomu. ⁴ Kawalagiliza wakamulongolesa mwenevale wake Esau, “Msang'hani wako Yakobo kolonga vino 'Nikala kuugeni kwa Labani mbaka sambi. ⁵ Niye nina ng'ombe na vihongwe na ng'hondolo na luti na wasang'hani wa chilume na wa chike. Nogala mbuli yangu kumwako mwenevale muladi nitogoleke haulongozi wako.’ ”

⁶ Wasenga viwabwelile kwa Yakobo, walonga, “Chihita kwa sekulu wako Esau, nayo kamzila kokwiza kukuhokela. Kokwiza na walume magana mane.” ⁷ Yakobo kadumba ng'hani na kengiligwa na luholoji. Kawagola mabumbila maidi wanhu wowakalile nayo, iviya ng'hondolo zake na luti zake na ng'ombe zake na ngamiya zake. ⁸ Yakobo kagesa, “One Esau yaheza na kuditowa bumbila da mwanduso, bumbila dondadisigale dizaibanga.”

⁹ Maabaho Yakobo katosi, “Mulungu wa tati yangu Bulahimu na Mulungu wa tati yangu Isaka, nihulike niye! Mndewa Mulungu kunilongela nibwele kuna isi yangu kwa ndugu zangu, na kezanitendela chila chinhu chinogile kumwangu. ¹⁰ Niye sifaya hata chidogo sang'hano zako za ulondo wa ufunya umoyo na ubazi wounilaguse msang'hani wako. Vinilokile lwanda lwa Yoludani nikala nabule chinhu ila mhome muhala, mbali lelo ninayo mabumbila maidi.

¹¹ Nikombole kwa sekulu wangu Esau. Nodumba kwaviya kezakwiza kuchitowa na kuchinanga ch-eye chose na wanaake na wana. ¹² Kulonga kuwa kwiza nitendela yanogile na kutenda welesi wangu uwe mwingi fana msanga wa mwiibahali, haupeteka bule.”

¹³ Yakobo kagona baho chilo chose, maabaho kabagula vinhu vake vimwenga viwe chitumetume kwa Esau sekulu wake, ¹⁴ mizike ya luti magana mairi na mabebelu ya luti malongo mairi, mizike ya ng'hondolo magana mairi na mabebelu yang'ondolo malongo mairi, ¹⁵ ngamiya wokong'heza malongo matatu hamwe na madang'ang'a yawo, mang'ombe mazike malongo mane na malume longo, mhunda mazike malongo mairi na malume longo, ¹⁶ kawagola wasang'hani wake, chila munhu bumbila jake. Kawalongela, “Longoleni, kuno muleka nyafasi hagati ya bumbila dimwe na dimwenga.” ¹⁷ Kamulagiliza msang'hani yalongole, “Wahaiting'hana na sekulu wangu Esau, yahakuza, ‘Weye kwa msang'hani wa yelihi? Kohitahi? Wanyama kuulongozi wako wa yelihi?’ ¹⁸ Kolondeka umwidike, ‘Ni wa msang'hani wako Yakobo. Komgalila chitumetume mwenevale wake Esau. Yakobo mwenyewo kahachisogo chetu kokwiza.’ ” ¹⁹ Kalagiliza ivoivo kwa msang'hani wa bumbila dekaidi na deketatu na wamwenga wose kwa kulonga, “Mwizamulongela Esau mbuli izo izo vondamwiiting'hane nayo. ²⁰ Iviya mumulongele, ‘Msang'hani wako Yakobo kahachisogo chetu kokwiza.’ ” Yakobo katenda ivo kagesa,

“Huwenda nizamuhiza kwa vitumetume ivo vonimulongozela, na hamwande nodaha kuiwona nayo chihanga kwa chihanga, huwenda kezanihokela.” ²¹ Vitumetume va Yakobo vikala vimulongolela, mbali yeye chilo icho kakala mudilago.

²² Uko chilo icho Yakobo kalamuka kawasola wake zake waidi na watumwa zake wa chike waidi na wanage longo na imwe, na kawalosa lwanda lwa Yaboki. ²³ Viyakomeleze kuwalosa umwambu, iviya kalosa vinhu vose viyakalile navo, ²⁴ mbali Yakobo kakala yaidumwe.

Munhu imwe keza na wagomba mbaka imitondo. ²⁵ Munhu iyo viyawonile kuwa hadaha kumuhuma Yakobo, kamdalisa ichigudi mbaka kasiguka. ²⁶ Munhu iyo kalonga, “Nileke nihite kwaviya kokunguzuka.”

Yakobo kamwidika, “Sikuleka bule mbaka unitemele mate.” ²⁷ Munhu iyo kamuuza, “Zina jako nani?”

Nayo kamwidika, “Yakobo.”

²⁸ Munhu iyo kamulongela, “Zina jako hadizakuwa Yakobo kaidi. Mbali zina jako dizakuwa Isilaili, kwaviya kugomba na Mulungu na wanhu, na kufunya umoyo.”

²⁹ Yakobo kamuuza, “Lelo nilongele zina jako.”

Mbali yeye kamwidika, “Habali kolonda kumanya zina jangu?” Maabaho kamtemela mate Yakobo.

³⁰ Yakobo kalonga, “Nimuwona Mulungu chihanga kwa chihanga na ning'hali mgima.”. Kahatanga hanhu baho Penueli. ³¹ Yakobo viyafosile

Penueli, zuwa dikala dosomoza, kakala yonjumbila kwaviya kasiguka ichigudi. ³² Niivo ili mbaka diyelo Waisilaili hawaja bule muge wa chigudi, kwaviya imunhu ija kamdalisa Yakobo hana umuge wa ichigudi chake viwakalile wogomba.

33

Yakobo koiting'hana na Esau

¹ Yakobo kayenula meso yake na kamuwona Esau kokwiza na walume magana mane, ivo kawagola wanage kwa Leya na Laheli, na wasang'hani wake wa chike waidi. ² Kaweka kuulongozi iwasang'hani wa chike na wanawo, maabaho Leya na wanage, kuchisogo Laheli na mwanage Yosefu. ³ Yakobo mwenyewo kawalongolela kwa kuhita yotumbala mavindi mbaka chihanga chake chidalisa hasi miyanza saba mbaka viyafikile habehi na sekulu wake. ⁴ Mbali Esau kahita yomkimbilila Yakobo, na kangeleka isingo na kamnonela, na wose waidi walila. ⁵ Esau viyalolile na kuwawona iwanaake na iwana, kauza, “Wanhu wano wouli nawo welihi?”

Yakobo kamwidika, “Wano ni wana Mulungu woyaning'hile msang'hani wake kwa ubazi wake.” ⁶ Maabaho waja iwasang'hani na wana wawo wafika habehi na wainama kwa hishima, ⁷ iviya Leya na wanage weza na wainama kwa hishima, maabaho Yosefu na Laheli weza na wainama kwa hishima.

⁸ Esau kauza, “Vino habali kuyatuma mabumbila yano kumwangu?”

Yakobo kamwidika, “Nilonda nitogoleke na weye mwenevale wangu.”

⁹ Mbali Esau kalonga, “Nina vinhu va kufaya sekulu wangu, vinhu viuli navo usigale navo.”

¹⁰ Yakobo kamulongela Esau, “Haidahika bule, one kutogola kunihokela, nokulamba unihokele vitumetume vangu. Kweli nodeng'helela kukuwona weye fana viya niwona chihanga cha Mulungu, kwaviya viunihokele kwa unovu. ¹¹ Nolamba utogole vitumetume vino vonikugalile, kwaviya Mulungu kaninogela na kanipatila chila chinhu chinili nacho.” Ivo Yakobo kambembeleza Esau mbaka kahokela.

¹² Esau kalonga, “Haya chigendelele na mwanza wetu. Niye nizakulongolela.”

¹³ Yakobo kamwidika, “Mwenevale wangu kovi-manyanya kuwa wana wano ving'hele, iviya no-gesa ng'hondolo na ng'ombe wokong'heza na niye nolondeka kuwalola goya. Fana chahawagen-deza siku ngima, yodahika wezadanganika. ¹⁴ Ivo nolonda mwenevale wangu ulongolele na niye nizasondelela hachisogo ugaluga fana viya kwa ugenzi wa iwanyama na iwana, mbaka vondanifike kwa mwenevale wangu uko Seili.”

¹⁵ Esau kalonga, “Leka nikulekele wanhu wangu wamwenga.”

Mbali Yakobo kamwidika, “Sekeusang'hane ivo. Vinoga kumwangu kutogoligwa na weye mwenevale wangu.” ¹⁶ Siku iyo Esau kandusa kwamha nzila yake kubwela Seili. ¹⁷ Mbali Yakobo kahita Sukoti, uko kaizengela kaye mwenyewo na vizewe kwa ichimu cha wanyama wake. Ivo hanhu baho hatangigwa Sukoti.

¹⁸ Lusita viyabwelile kulawa Padani Alamu, Yakobo kafika goya muna dibululu da Shekemu muna iisi ya Kanaani na keka lago jake habehe na dibululu. ¹⁹ Kagula hanhu baho ha lago kulawa muna uwelesi wa Hamoli tati yake Shekemu kwa vihande gana va hela. ²⁰ Kazenga lupango hanhu baho na kuhatanga Eli Elohe Isilaili, fambulo jake Mulungu ni Mulungu wa Isilaili.

34

¹ Siku dimwe Dina yoyelekigwe na Yakobo na Leya, kahita kuwalaula wanaake wa isi iyo.

² Shekemu mwana wa Hamoli Muhivi yoyakalile mkulu wa isi iyo, viyamuwene Dina kamwamha na kagona nayo kwa shuluti na kumtenda yawone chinyala. ³ Mbali Shekemu kanogelwa ng'hani na Dina mwana wa Yakobo, ivo kandusa kumbembeleza. ⁴ Ivo Shekemu kamulongela Hamoli tati yake, “Uning'he mndeke ino yawe muke wangu.”

⁵ Yakobo kahulika kuwa Dina mwanage katendigwa yambule mwiko na Shekemu, Mbali kwaviya wanage wakala wodima wanyama, kanyamala mbaka wanage viwabwelile. ⁶ Hamoli tati yake Shekemu kahita kwa Yakobo muladi yadahe kulonga nayo. ⁷ Ivo wanage Yakobo wabwela kulawa kudima wanyama wawo, viwahulike ivo wawona usungu na wehilwa ng'hani kwa yoyatendile Shekemu, kwaviya kawaliga wanhu wa Isilaili kwa kumbandama kwa shuluti mwana wa Yakobo, kwaviya mbuli iyo mwiko. ⁸ Hamoli kalonga, “Mwanangu Shekemu kanogelwa ng'hani na mndeke wenu, ivo nolamba mumuleke yamsole. ⁹ Leka

chiisole, mweye mwizawasola wanetu na cheye chizawasola wanenu. ¹⁰ Maabaho mwizakala hano hana isi yetu hamwe na cheye, mwizakala hohose homulonda na mwizakuwa na ulegeho wa kugula na kuchuluza vinhu na kupata hanhu.”

¹¹ Maabaho Shekemu kamulongela tati yake Dina na iwalumbu zake, “Nolamba munitende nitogoligwe haulongozi wenu na niye nizawagoleleni chomulonda. ¹² Munilongele yombe jojose da zengele na chitumetume, hata yahawa ng’hulu vilihi, niye nizalava muladi nimsole yawe muke wangu.”

¹³ Wanage Yakobo wamwidika kwa kumvwizila Shekemu na tati yake Hamoli, kwaviya Shekemu kamtenda lumbu jawo Dina yambule mwiko. ¹⁴ Walonga, “Haidahika bule lumbu jetu kusoligwa na munhu hengizigwe ulungwana, kumtenda ivo ni chinyala kumwetu. ¹⁵ Chodaha kwiitogolela kwa chinhu chimwe muhala mwizakuwa fana cheye kwa kumwingiza ulungwana chila mulume mmwenu. ¹⁶ Baho niivo vondamusole wandle zetu na cheye kusola wandle zenu. Chizakala hamwe na kuwa wanhu wamwe. ¹⁷ Mbali one hachiitogolela fana bumbila na kwingizigwa ulungwana, ivo chizamsola mndele wetu na kuhita.”

¹⁸ Hamoli na Shekemu mwanage wanogelwa kwa icho chilongigwe, ¹⁹ imbwanga hakalame hata chidogo kufikiza chochilongigwe, kwaviya viyanogiligwe ng’hani na mndele wa Yakobo. Shekemu niyo yoyahishimike kufosa wanhu wose ukaye kwa tati yake.

²⁰ Hamoli na Shekemu mwanage wahita

kuna ulwivi lwa dibululu hanhu ha mting'hano kulonga na wanhu wa dibululu, ²¹ “Wanhu wano mambwiya, waleke wakale muna iisi na kugula na kuchuluza vinhu. Isi yofaya kukala cheye na wawo. Wawo wasole wandle wetu na cheye chiwasole wandle wawo. ²² Mbali wanhu wano wahatogola kukala na cheye na kuwa wanhu wamwe, kwa chilagano chino cha kumwingiza ulungwana chila mulume vichili, fana viya wawo viwengizigwe ulungwana. ²³ Vino hamuwona bule wanyama wawo na vinhu vawo vose vizakuwa vinhu vetu? Lelo chitogolele nawo muladi wadahe kukala hamwe na cheye.” ²⁴ Walume wose wa dibululu wowaiting'hane hana ulwivi lwa dibululu ijo waitogolela na Hamoli na Shekemu imwanage. Maabaho walume wose wengizigwa ulungwana.

²⁵ Siku yeketatu wengizigwe ulungwana wang'hali wana masungu ng'hani, wana waidi wa Yakobo, niiyo Simeoni na Lawi lumbu zake Dina wasola ngugulila zawo wadihitila dibululu ijo kwa kusinhukiza na kuwakoma walume wose.

²⁶ Iviya wawakoma kwa ngugulila Hamoli na Shekemu imwanage. Maabaho wamsola Dina kulawa muna ikaye ya Shekemu na wahita nayo.

²⁷ Viufosile ukomaji uwo, wana wamwenga wa Yakobo wengila muna dibululu na kusola vinhu kwaviya lumbu jawo katendigwa yambule mwiko shuluti. ²⁸ Wasola ng'hondolo na ng'ombe na vihongwe na chila chinhu muna dibululu na muna imigunda. ²⁹ Wawagwila wana wawo wose na wanaake wawo wose, na wasola utajili na chila chinhu muna zikaye zawo.

³⁰ Maabaho Yakobo kawalongela Simeoni na Lawi, “Mweye munigalila magayo kwa kunitenda nihiligwe na wanhu wa isi ino ya Wakanaani na Wapelizi. Niye nabule wanhu wengi, na one wahaiduganya hamwe, wezaninanga niye hamwe na ndugu zangu.”

³¹ Simeoni na Lawi wedika, “Vino vinoga lumbu jetu kusang’haniligwa fana viya malaya?”

35

Mulungu komtemela mate Yakobo uko Beseli

¹ Mulungu kamulongela Yakobo, “Segela hano, uhite Beseli na ukale uko. Unizengele lupango uko. Niye niiyo Mulungu yoyakulawilile vi-umkimbile sekulu wako Esau.”

² Ivo Yakobo kawalongela ndugu zake na wanhu wose woyakalile nawo, “Segezeni zinyang’hiti za milungu ya chigeni zimuli nazo, mwiisafye na mwasakanye viwalo zenu. ³ Chosegela hano na chohita Beseli, uko nizamzengela lupango Mulungu yoyanitazile siku ya uzidilwa, Mulungu yoyakalile na niye muna umwanza wangu.”

⁴ Chila munhu wamtulila nyang’hiti zose za milungu ya chigeni zowakalile nazo, hamwe na heleni zowakalile wozivala mmagutwi. Yakobo kazihimbila hasi ya mbiki wa muwaloni ukalile habehi na Shekemu.

⁵ Yakobo na wanage viwakalile wokwandusa kusegela, Mulungu kawadumbiza ng’hani wakaya wa mabululu yose ya habehi mbaka hawadahile kuwasondelela. ⁶ Yakobo na wanhu wake wafika Luzu, iviya yotangigwa Beseli, muna iisi ya Kanaani. ⁷ Yakobo kazenga

lupango baho na kahatanga hanhu baho Eli Beseli, kwaviya Mulungu kamulawilila baho viyamkimbile sekulu wake. ⁸ Debola yaya wa Lebeka kadanganika na kawandigwa hasi ya mbiki wa muwaloni ubanzi wa kusi wa Beseli. Ivo Yakobo kahatanga hanhu baho Aloni Bakusi, fambulo jake “muwaloni wa ndilo.”

⁹ Yakobo viyabwelile kulawa Padani Alamu, Mulungu kamulawilila kaidi na kamtemela mate. ¹⁰ Mulungu kamulongela, “Weye zina jako Yakobo, mbali kwandusila sambi kwizatangigwa Isilaili.” Ivo Mulungu kamtanga zina Isilaili. ¹¹ Mulungu kamulongela, “Niye Mulungu mwene Udaho, uwe na welesi mwingi na mongezeke. Wanhu wa makabila yose wezalawa kumwako, na kwizakuwa wasaho wa wafalume. ¹² Isi yoniweng'hile Bulahimu na Isaka, nizakwing'ha weye na welesi wako.” ¹³ Mulungu viyakomeleze kulonga na Yakobo, kasegela. ¹⁴ Yakobo kasimika mhanda hanhu haja Mulungu hoyalongile nayo, kaigidila divai na mavuta fana nhosa ya ching'waji. ¹⁵ Yakobo kahatanga hanhu baho Mulungu hoyalongile nayo Beseli.

Ifa ya Laheli

¹⁶ Yakobo na wanhu wake wagendelela na mwanza wasegela Beseli, viwakalile wang'hali hawanafika Efulata, Laheli kapata usungu ng'hani wa kuibasula. ¹⁷ Nayo viyakalile muna usungu ng'hani wa kuibasula, imulala kamulongela, “Sekeudumbe Laheli, kupata mwana imwenga wa chilume.” ¹⁸ Mbali Laheli viyakalile habehi na kudanganika,

kamwing'ha mwanage zina Benoni, mbali tati yake kamwing'ha mwanage zina Benjamini. ¹⁹ Laheli viyadanganike kawandigwa mumgwazo gwazo wa dikulugumbi dodihita Efulata, sambiyomanyika Betelehemu. ²⁰ Yakobo kasimika mhanda uchanya ya leme da Laheli, mbaka diyelo mhanda iyo yauko. ²¹ Isilaili kasegela baho, na keka lago jake viyafosile lingo da Edeli.

Wana wa Yakobo

²² Isilaili viyakalile isi iyo, mwanage Lubeni kagona na Biliha imwe wa watumwa wa chike wakalile fana wake wa tati yake Isilaili na Isilaili kahulika mbuli izo.

Yakobo kakala na wana longo na waidi. ²³ Wanage Leya wakala Lubeni, yeli chaudele wa Yakobo, na Simeoni na Lawi na Yuda na Isakali na Zabuloni. ²⁴ Wanage Laheli wakala Yosefu na Benjamini. ²⁵ Wana wa Biliha msang'hani wa chike wa Laheli wakala Dani na Nafutali. ²⁶ Wana wa Zilipa msang'hani wa chike wa Leya wakala Gadi na Asheli. Wana wano niwawo woyawelege Yakobo uko Padani Alamu.

Ifa ya Isaka

²⁷ Yakobo kahita Mamule kwa Isaka tati yake, habehi na Kiliasi Aliba, iviya yotangigwa Hebuloni, howakalile Bulahimu na Isaka. ²⁸ Isaka kakala na miyaka gana na malongo manane. ²⁹ Isaka kadanganika mulala ng'hani na kakala na deng'ho, kahita kuilumba na wasaho zake. Esau na Yakobo wanage wamuwanda.

36

Welesi wa Esau

¹ Uno uwo ludongo lwa welesi wa Esau, iviya kotangigwa Edomu. ² Esau kasola wanaake wa Kanaani, Ada niiyo mndeke wa Eloni Muhiti, Oholibama mndeke wa Ana na ni mzikulu wa Sibewoni Muhivi, ³ na Basemati mndeke wa Ishumaili, lumbu jake Nebayoti. ⁴ Ada kamwelekela Esau Elifazi na Basemati kamweleka Leuweli. ⁵ Oholibama kamweleka Yeushi na Yalamu na Kola. Wano wose wakala wana wa Esau, woyawelege muna iisi ya Kanaani.

⁶ Maabaho Esau kawasola wake zake na wanage wa chilume na wanage wa chike na wanhu wose muna ikaye yake, ng'ombe wake na wanyama wake wamwenga wose na vinhu vake vose viyapatile muna iisi ya Kanaani, na kahita isi imwenga kutali na Yakobo mdodo wake. ⁷ Wasegela kwaviya isi yowakalile wokala Esau na Yakobo ikala haiwafaiye bule. Wakala na mifugo mingi na wapotwa kukala hamwe muna iisi ija. ⁸ Esau kakala muna iisi ya mulima wa Seili, zina dimwenga da Esau ni Edomu.

⁹ Uno niuwo ludongo lwa welesi wa Esau, wasaho wa Waedomu muna iisi ya milima ya Seili. ¹⁰ Wana wa Esau watangigwa Elifazi, yoyelekwe na Ada muke wake, na Leuweli yoyelekwe na Basemati imuke wake imwenga. ¹¹ Wana wa Elifazi watangigwa Temani na Omali na Zefo na Gatamu na Kenazi. ¹² Elifazi kakala na muke imwenga zina jake Timino, iyo kamwelekela Esau mwana wa chilume zina jake Amaleki, wawo wakala wazukulu wa Ada muke wa Esau.

¹³ Basemati muke wa Esau kamweleka Leuweli. Wana wa Leuweli watangigwa Nahati na Zela na Shama na Miza.

¹⁴ Muke wa Esau Oholibama, mndele wa Ana wa Sibewoni kamwelekela Esau wana watatu, nawo niiyo Yeushi na Yalamu na Kola.

¹⁵ Wano ni wakulu wowalawile muna uwelesi wa Esau. Elifazi yoyakalile chaudele wa Esau kaweleka Temani na Omali na Zefo na Kenazi ¹⁶ na Kola na Gatamu na Amaleki, wano wose niuwo welesi wa Elifazi muna iisi ya Edomu, na wazukulu wa Ada muke wake Esau.

¹⁷ Leuweli mwanage Esau kaweleka Nahati na Zela na Shama na Miza. Wawo wose wakala wakulu muna yamakabila yawo. Wano wose wakala wana wa Leuweli muna iisi ya Edomu na wazukulu na Basemati muke wa Esau.

¹⁸ Wano ni wana wa Oholibama muke wa Esau, Yeushi na Yalamu na Kola. ¹⁹ Wano ni wawo wana wa chilume wa Esau yani Edomu, chila imwe wawo kawa mkulu wa kabila jake. Wawo wose wana wa Oholibama, mwana wa Ana, muke wa Esau.

Welesi wa Seyili

²⁰ Wana wa Seili Muholi wowakalile muna iisi iyo watangigwa Lotani na Shobali na Sibeyoni na Ana, ²¹ na Dishoni na Eseli na Dishani. Wawo niwawo wakulu wa Waholi wa welesi wa Seili muna iisi ya Edomu.

²² Wana wa Lotani watangigwa Holi na Hemanina, lumbu jake Lotani katangigwa Timina.

²³ Wana wa Shobali watangigwa Avani na Manahati na Ebali na Shefo na Onamu.

²⁴ Wana wa Sibeyoni watangigwa Aya na Ana. Ana niiyo yatolile nzasa za mazi ya moto

kuchuwala viyakalile kowadima mhunda wa tati yake Sibeyoni. ²⁵ Wanage Ana watangigwa Dishoni na mndele wake zina jake Oholibama. ²⁶ Wana wa Dishoni watangigwa Hemidani na Eshibani na Silani na Kelani.

²⁷ Wana wa Eseli watangigwa Bilihani na Zawani na Akani.

²⁸ Wana wa Dishani watangigwa Usi na Alani.

²⁹ Wano wakala wakulu wa Waholi, Lotani na Shobali na Sibeyoni na Ana, ³⁰ na Dishoni na Eseli na Dishani. Wano wakala wakulu wa kabila da Waholi, kwa kusondelela ng'holo zawo muna iisi ya Seili.

Wafalume wa Edomu

³¹ Wano wakala wafalume watawale mwiisi ya Edomu, yang'hali mfalume yoyose hanawatawala bule Waisilaili ³² Bela mwana wa Bewoli kakala mfalume wa Edomu. Bululu jake ditangigwa Dinihaba. ³³ Viyadanganike Bela, katawala Yobabu mwana wa Zela kulawa bululu da Bosila, ³⁴ Viyadanganike Yobabu, katawala Hushamu kulawa isi ya Watemani. ³⁵ Viyadanganike Hushamu, Hadadi mwana wa Bedadi katawala, niyo yoyawatowile na kuwahuma Wamidiani muna iisi ya Moabu, bululu jake ditangigwa Aviti. ³⁶ Viyadanganike Hadadi, katawala Samula kulawa Masileka. ³⁷ Viyadanganike Samula, katawala Shauli kulawa Lehoboti bululu dili habehi ya ulwanda lwa Efulati. ³⁸ Viyadanganike Shauli, katawala Baalihanani mwana wa Akiboli. ³⁹ Viyadanganike Baalihanani, mwana wa Akiboli, katawala Hadadi, bululu jake ditangigwa

Pawu na muke wake katangigwa Mehetabeli mndele wa Matiledi na mzungu wa Mezahabu.

⁴⁰ Yano ni mazina ya masekulu wa Esau kwa kusondelela ng'holo zawo na hanhu hawo, nawo ni Timina na Aliva na Yeteti ⁴¹ na Oholibama na Ela na Pinoni, ⁴² na Kenazi na Temani na Mibisali, ⁴³ na Magidiyeli na Ilamu. Wawo ni wakulu wa makabila yoyalawile Edomu. Edomu niyo Esau. Wamanyika kwa kusondelela ukazi wawo muna zisi zowakalile.

37

Yosefu na Ndugu zake

¹ Yakobo kagendelela kukala muna iisi ya Kanaani hanhu hoyakalile tati yake fana mgeni.

² Zino ni mbuli za ugima wa Yakobo. Yosefu viyakalile mbwanga wa miyaka longo na saba, kakala kodima ng'hondolo na luti hamwe na ndugu zake wana wa Biliha na Zilipa, wake wa tati yake. Yosefu kamulongela tati yake mbuli zihile za ndugu zake.

³ Isilaili kamulonda ng'hani Yosefu kufosa wange wose, kwaviya kamweleka lusita lwa ulala wake. Ivo kamtendela Yosefu ng'hanzu ya chiyeka yoihambigwe goya. ⁴ Baho ndugu zake viwawonile kuwa tati yawo kamnogela Yosefu kufosa wawo, wamwihila na hawalongile nayo vinogile bule.

⁵ Chilo chimwe Yosefu kalota nzozi, na viyawasimulile ndugu zake, wawo waiyoha kumwihila ng'hani. ⁶ Yosefu kawalongela, "Tegelezeni nzozi yonilotile. ⁷ Nilota kuwa cheye chikala kumgunda chofunga mikinza, na kwa

kusinhusa kinza jangu dinuka zugaga! Mikinza yenu iiduganya kudizunguluka na kwiidulikila kinza jangu.”

⁸ Ndugu zake wamuuza, “Vino weye kochi-longela kwiza chitawala?” Hebu kwizakuwa na ukulu kumwetu? Ivo waiyoha kugendelela kumwihila kwa ichimu cha nzozi na mbuli zake.

⁹ Maabaho Yosefu kalota nzozi imwenga na kawalongela ndugu zake, “Nilota nzozi imwenga, niwona zuwa na mwezi na nhondo longo na imwe zinitumbalila mavindi.”

¹⁰ Mbali viyawalongele tati yake na ndugu zake, tati yake kambwakila kulonga, “Vino nzozi yaki iyo yuulotile? Vino izatendeza mami yako na ndugu zako na niye chikutumbalile mavindi mpaka chidalise hasi kwa hishima haulongozi wako?” ¹¹ Ndugu zake wamuwonela migongo, mbali tati yake kagendelela kuigesa mbuli iyo.

Yosefu kochuuzigwa na ndugu zake

¹² Siku dimwe ndugu zake Yosefu wahita kudima mifugo ya tati yawo uko Shekemu.

¹³ Isilaili kamulongela Yosefu, “Nolonda weye uhite uko Shekemu kowadimila mifugo ndugu zako.”

Yosefu kamwidika, “Ona nitogola.”

¹⁴ Tati yake kamulongela, “Hita ukawalole ndugu zako na mifugo one wawo wagima na maabaho ubwele unilongele.” Ivo tati yake kamtuma kulawa muna zanda da Hebuloni.

Yosefu kafika Shekemu. ¹⁵ Munhu imwe kamuwona kowegela muichuwala na kamuuza, “Kozahila choni?”

¹⁶ Yosefu kamwidika, “Nozahila ndugu zangu wowodima mifugo yawo. Kodaha kunilongela haja haweli?”

¹⁷ Munhu ija kamwidika, “Wasegela wamala. Kwaviya niwahulika wolonga wohita Dosani.” Ivo Yosefu kawasondelela ndugu zake na kawafika uko Dosani.

¹⁸ Viwamuwone kwa kutali, na yang'hali kuwafikilila, wailungila kumkoma. ¹⁹ Wailongela, “Lola ija nyamiloto kokwiza. ²⁰ Leka chimkome na chimwase muna disima dimwe. Na chizalonga kadigwa na ng'onyo kali da muna imbago. Maabaho chilole kuwa izo zinzози zake zizakuwaze.”

²¹ Mbali Lubeni viyahulike mbuli izo, kamkombola Yosefu kulawa kumwawo, kwa kulonga, “Sekechimkome.” ²² Lubeni kawalongela, “Sekemwitile damu, mbali mwaseni muna disima dino hano haichuwala, mbali sekemumulumize.” Kalonga ivo muladi yamkombole Yosefu muna yamakono yawo, maabaho yambweleze kwa tati yake. ²³ Yosefu viyafikile kwa ndugu zake, wamvula ng'hanzu yake ya chiyekwa yoiyawale. ²⁴ Maabaho wamsola na kumwasa muna disima dilibule mazi.

²⁵ Viwakalile woja wawona bumbila da Waishumaili wokwiza kulawa Gileadi kuhita Misili. Ngamiya wawo wakala wapapile vilungo na ubani na mavumba. ²⁶ Yuda kawalongela ndugu zake, “Chizapata choni chihamkoma ndugu yetu, na kufisa ukomaji wake? ²⁷ Chimgule kwa Waishumaili, mbali sekechimulumize kwaviya yeye ni ndugu yetu na iviya ni damu imwe na cheye.” Ndugu zake waitogolela,

28 Wagula vinhu Wamidiani viwafikile hanhu baho, ndugu zake wamulava Yosefu muna disima na wamchuuza kwa Waishumaili kwa vihande malongo maida va hela, na Waishumaeli wamsola Yosefu mbaka Misili.

29 Lubeni viyabwelile kuna disima dilibule mazi, hamwone Yosefu bule, Lubeni kadega walo jake kwa usungu. 30 Hamala baho Lubeni kawabwelela ndugu zake na kalonga, “Mbwanga kahabule hano! Choni chondanitende?”

31 Hamala baho wachinja mwana luti na wachofeka ng'hanzu ya Yosefu muna idamu. 32 Waisola ing'hanzu mbaka kwa tati yawo na walonga, “Chiiitola ino, lola vino ino niiyo ng'hanzu ya mwanago?”

33 Yakobo kaimanya ing'hanzu kalonga, “Iyo yake! Mng'onyo wa kumbago kamgwila na kamuja. Yosefu kanyomholigwa vihande vihande!”

34 Baho Yakobo kayadega yamawalo yake kwa usungu, kaiyawaza mawalo ya maguniya muna ichigudi. Kamulilila mwanage kwa siku nyingi.

35 Wanage wa chilume na wachike wamwizila wadahe kumuliza, mbali Yakobo kalema kulizwa kwa kulonga, “Nilekeni nizagendelela kulila kwa chimu cha mwanangu, mbaka vondanihite kuzimu kuyeli.” Niivo tati yake viyagendelele kumulilila Yosefu.

36 Chipindi icho uko Misili Wamidiani wamgula Yosefu kwa Potifa imwe wa walangulizi wa mfalume yoyakalile mkulu wa chibumbila cha ukalizi.

38

Yuda na Tamali

¹ Chipindi icho Yuda kawaleka ndugu zake na kahita kukala na munhu zina jake Hila, Mwadulamu ² Uko Yuda kaiting'hana na mndele Mkanaani tati yake zina jake Shuwa. Yuda kamsola mndele iyo na kambandama, ³ Mndele wa Shuwa kapata wimo na keleka mwana wa chilume, Yuda kamtanga Eli. ⁴ Kapata wimo umwenga kaidi na keleka mwana imwenga na zina jake kamtanga Onani. ⁵ Kaidi kapata mwana imwenga wa chilume, kamtanga Shela. Shela viyelekwe, Yuda kakala uko Kezibu.

⁶ Yuda kamfungiza zengele Eli mwanage chaudele, kwa muke yatangigwe Tamali. ⁷ Mbali Eli chaudele wa Yuda kakala na mbuli za mdukula haulongozi wa Mndewa Mulungu, ivo Mndewa Mulungu kamkoma. ⁸ Ivo Yuda kamulongela Onani ndugu wa Eli, “Hita ukamwingilile muke wa sekulu wako imgane, kwaviya niivo viulondeka utende udahe kumwelekela sekulu wako wana.” ⁹ Mbali Onani kavimanya kuwa sigambe iwe wanage bule, ivo viyambandame muke wa sekulu wake, ketilila hasi zimbeyu, sekeyampatile wana sekulu wake. ¹⁰ Choyachitendile Onani iviya chiwa chiha kwa Mndewa Mulungu, iviya yeye nayo Mndewa Mulungu kamkoma. ¹¹ Yuda kamulongela Tamali imkoyi wake wa chike, “Bwela kwa tati yako ukale ugane mbaka mwanagu Shela vodayakule.” Yuda kadumba Shela sekeyadanganike fana viya ndugu zake. Ivo Tamali kabwela ukaye kwa tati yake.

12 Lusita lukulu lufosa, muke wake Yuda mwana wa Shuwa kadanganika. Yuda viyakomeleze ndilo, kasegela na mbwiyake Hila kulawa Mwadulamu wahita Timina kwa wakanha mizoya ya ng'hondolo wake. 13 Tamali kahulika kuwa mkoyi wake wa chilume kakala yohita Timina, kuwakanha mizoya ng'hondolo wake. 14 Tamali kayavula mawalo ya ukefilwa, kaigubika mtandilo maabaho kakala hana dikumba da kwingilila Enaimu, chibululu chochikalile mwiinzila kuhita Timina. Katenda ivo kwaviya kawona kuwa Shela kawa munhu mkulu mgima mbali Tamali hasoligwe bule na Shela.

15 Yuda viyamuwone Tamali kagesa kuwa kakala yochuuza lukuli lwake, kwaviya chihanga chake kakala yachigubike. 16 Baho havimanyile bule iyo kakala muke wa mwanage Yuda, kamuhitila baho hamgwazo ya inzila kamulongela, “Nolonda nikubandame.”

Tamali kalonga, “Kwizaning'ha choni wahani-bandama?”

17 Yuda kamwidika, “Nizakwing'ha mwana luti kulawa bumbila jangu.”

Tamali kamulongela, “Yose yanoga, yodahika wike wingilizi kulagusa kwizanigalila iyo iluti.”

18 Yuda kamuuzza, “Kolonda nikwing'he choni fana wingilizi?”

Tamali kamwidika, “Ning'he chinhu chili na luzabi chili na chilaguso chako na mhome.” Yuda kamwing'ha vinhu ivo vose na kambandama, nayo kapata wimo.

19 Maabaho Tamali kasegela, kahambula mtandilo woyaigubike, kayawala nyawalo zake za ugane.

20 Yuda viyamtumile ija imbwiya Mwadulamu, yamgalile ija mwanamke mwana luti muladi yambwelezele wingilizi yoyamulekele, mbali hamfikile bule. 21 Kawauza wanhu wa Enaimu, “Kakulihi muke ija malaya yoyakalile hano hana dikulugumbi yoyotenda umalaya fana nzila ya kutosela nyang'hiti za milungu?”

Iwanhu wamwidika, “Hanhu hano hakalile na muke malaya bule.”

22 Hila kambwelela Yuda na kalonga, “Simuwonile bule. Wanhu wa hanhu baho walonga kuwa hano hahakalile na muke malaya.”

23 Yuda kalonga, “Leka yavisole vinhu ivo. Sekeyachitendeze wanhu wachizehe. Weye mwenyewo kuwona ningalila mwana luti mbali weye humfikile bule.”

24 Viifosile miyezi mitatu, Yuda kalongiligwa kuwa, “Mkoyi wako Tamali muke wa mwanago kapata wimo kwa ugoni wake.”

Yuda kalagiliza, “Msoleni yalavigwe kunze yasomigwe moto mbaka yadanganike.”

25 Viwakalile womulava kunze, Tamali katuma usenga kwa mkoyi wake wa chilume: “Niye nina wimo kwa munhu mwene vinhu vino. Umulole na ummanyeye munhu mwene chinhu chili na luzabi chili na chilaguso chako na mhome ino.”

26 Yuda kavimanya vinhu ivo na kalonga, “Tamali kanoga kufosa niye, kwaviya simsolele mwanangu Shela.” Kusongela siku ijo Yuda hambandame kaidi Tamali.

27 Viifikile chipindi cha Tamali kwiibasula, kukala na mambasa mwiinda yake. 28 Usungu vuumfikile wa kwiibasula, mbasa imwe kalava mkono kunze, nayo imulala kamfunga kwa lusingija ludung'u kuno kolonga, "Ino niiyo yanduse kwelekigwa." 29 Mbali imwana viyaubweleze mkono mgati, ndugu yake kandusa kwelekigwa. Imulala kalonga, "Hee weye kufosa kwa nguvu kulawa kunze!" Ivo katangigwa zina jake Pelesi, fambulo jake "Kulawa kwa nguvu." 30 Maabaho sekulu wake nayo kelekigwa kuno kana lusingija ludung'hu muna umkono wake, nayo katangigwa Zela.

39

Yosefu na Muke wa Potifa

1 Waishumaili viwamsolile Yosefu wamgala mbaka Misili na wamchuuza kwa Potifa, imwe wa wakulu wa mfalume, na niiyo mkulu wa chibumbila chake cha wakalizi. 2 Mndewa Mulungu kakala hamwe na Yosefu, nayo katenda vinogile ng'hani kwa chila chinhu. Yosefu kakala muna ikaye ya mwenevale wake Mmisili. 3 Mwenevale wake viyawonile kuwa Mndewa Mulungu kakala hamwe na Yosefu na chila chiyatendile katenda vinogile. 4 Ivo Potifa kanogeligwa ng'hani na Yosefu, na kamtenda msang'hani wake, ivo kamwika kuwa mulolesi wa kaye yake na chila chinhu chiyakalile nacho. 5 Kwandusila lusita ulo, kwa ichimu cha Yosefu Mndewa Mulungu kaitemela mate kaye ya Mmisili iyo na chila chinhu choyakalile nacho na migunda yake. 6 Potifa keka chila chinhu

chiyakalile nacho haulolesi na ukalizi wa Yosefu, na hagesile chochose ila kuja ndiya yake muhala.

Yosefu kakala mbwanga yanogile na chihanga chinoga, ⁷ na lusita vilufosile muke wa Potifa kandusa kummelela mate Yosefu na kamulamba yahite yakaibandame nayo. ⁸ Yosefu kalema na kamulongela, “Mwenevale wangu kabule lugano jojose muna ikaye kwaviya niye nabaha, na kanitulila chila chinhu chiyeli nacho. ⁹ Hano hakaye kabule mamulaka kufosa niye, hanilemesa kwamha chochose ila weye muhala kwaviya weye kwa muke wake. Ivo nodahaze kutenda wihi fana uwo kwa kumuhasanya Mulungu?” ¹⁰ Na muke wa Potifa kamulongela Yosefu mbuli iyo chila siku, mbali Yosefu kalema kumbandama na hata kuwa hamwe nayo.

¹¹ Mbali siku dimwe Yosefu kengila mgati mwiikaye kusang'hana sang'hano yake na wasang'hani wamwenga hawakalile umo. ¹² Muke wa Potifa kamgwila debwani jake na kulonga, “Unyangale.” Mbali Yosefu kasulupuka na kakimbilila kunze, kadileka debwani jake mmakono yake. ¹³ Muke wa Potifa viyawonile kuwa Yosefu kadileka debwani jake na kukimbilila kunze ya ikaye, ¹⁴ kawatanga wasang'hani wa kaye yake na kawalongela, “Loleni ino! Ino Muebulaniya mulumangu yoyomgalile mwiikaye kochiguma chinyala. Kengila muna ichiheleto changu muladi yanyangale, mbali niye niguta nyangi. ¹⁵ Viyahulike noguta nyangi, kakimbilila kunze, kadileka debwani jake hamwangu.”

¹⁶ Mwanamke ija kadika debwani diya, mbaka mwenevale wa Yosefu viyabwelile ukaye. ¹⁷ Kamsimulila mbuli iyo, “Iyo msang’hani Muebulaniya yoyumgalile hano kengila muna ichiheleto kuniguma chinyala. ¹⁸ Mbali vinigutile nyangi, kadileka debwani jake na kukimbilila kunze.”

¹⁹ Mwenevale wa Yosefu viyazihulike mbuli izo za muke wake, kuwa ivo viyasang’hane msang’hani wake, kawa na ludoko ²⁰ na kamgwila Yosefu na kumwika muna ichifungo hanhu hawakalile wafungigwa wa mfalume. Ivo Yosefu kalekigwa mwiichifungo. ²¹ Mbali hata umo muichifungo Mndewa Mulungu kakala nayo na kagendelela kumulagusa Yosefu ulondo wake, mbaka mkulu wa chifungo kanogelwa nayo. ²² Mkulu wa chifungo kamwika Yosefu yawe mkulu wa wafungigwa wose na chila chochitendeke umo muna ichifungo chitendeka kwa ulangulizi wake. ²³ Mkulu wa chifungo hagesile chinhu chochose, Yosefu katuliligwa chila chinhu kwaviya Mndewa Mulungu kakala hamwe nayo na chila chinhu choyachitendile katenda vinogile.

40

Yosefu kofambula Nzoz

¹ Viyafosile yayo mwikagoya ving’waji na mokaji magate wa mfalume wa Misili wamuhasanya mfalume wa Misili. ² Mfalume kawawonela ludoko walangulizi wake waidi, mwikagoya ving’waji na mokaji magate ³ na

kawaguma muna ichifungo muna ikaye ya mkulu wa wakalizi, hanhu hoyafungigwe Yosefu. ⁴ Wanhu wawo wakala muna ichifungo kwa lusita, na mkulu wa wakalizi kamwing'ha ukulu Yosefu yawalolese.

⁵ Ikala chilo chimwe, mwikagoya ving'waji na mokaji magate wa mfalume wa Misili wowafungigwe muna ichifungo walota nzozi, chila imwe kalota nzozi mbasakanyo na miyage, nzozi zikala na fambulo mbasakanyo. ⁶ Yosefu viyezile imitondo, kawawona kuwa wawa luholoji. ⁷ Yosefu kawauza wakulu wawo wa mfalume wowakalile hamwe nayo mwiichifungo mwiikaye ya mwenevale wake, “Habali diyelo muna vihanga va luholoji?”

⁸ Nawo wamwidika, “Chilota nzozi na habule yodaha kuchifambulila nzozi zetu.”

Yosefu kalonga, “Vino siyo Mulungu muhala yoyodaha kufambula nzozi?” Nilongeleni nzozi zenu.

⁹ Mwikagoya ving'waji wa mfalume kamulongela Yosefu, “Muna inzozi yangu niwona kuzubuku da mzabibu haulongozi wangu, ¹⁰ nawo ukala na matambi matatu. Lusita viusukile mayani, maluwa yake yapumbuluka na vilobota vake viwa zabibu zivile. ¹¹ Mmakono yangu nikala nokwamhilila nhungo ya mfalume. Baho nisola zabibu nizikamula muna inhungo na nimwing'ha mfalume.” ¹² Yosefu kamulongela, “Dino niijo fambulo jake, matambi matatu ni siku nhatu. ¹³ Zahafika siku nhatu, mfalume kezakulava muna ichifungo na kukubweleza kaidi muna ukulu wako. Kwizamwing'ha

mfalume nhungo fana viukalile kotenda baho haumwanduso. ¹⁴ Mbali ung'humbuke baho chila chinhu vondachihite goya kumwako, na nolamba unitendele yanogile na unitambule baho haulongozi wa mfalume na unitaze nilawe muna ichifungo chino. ¹⁵ Kwaviya niye nitolosigwa kulawa isi ya Waebulaniya na hano sitendile chochose chinitendeze nigumigwe muna ichifungo.”

¹⁶ Mkulu wa mokaji magate viyawone fambulu ijo dinoga da mwikagoya ving'waji, kamulongela Yosefu, “Iviya naniye nilota nzozi, nikala niitwikile vigelo vitatu va magate mditwi jangu. ¹⁷ Muna ichigelo cha uchanyha kukala na ndiya mbasakanyo zibanikigwe kwa ichimu cha mfalume, mbali udege wazija muna ichigelo uchanyha mditwi jangu.”

¹⁸ Yosefu kamwidika, “Dino niijo fambulu jake: Vigelo vitatu ni siku nhatu. ¹⁹ Muna zisiku nhatu mfalume kezakulava mchifungo, na kukuchinja ditwi jako. Kezakitumbika muna umbiki na ndege wezakuja nyama yako.”

²⁰ Siku ya tatu, ikala siku ya kufikiza kwelekigwa mfalume. Mfalume kawekila dugila wakulu wake wose, kamulava muna ichifungo mwikagoya ving'waji na mokaji magate mkulu na kaweka haulongozi wa wakulu wake. ²¹ Mfalume kambweleza mwikagoya ving'waji muna ukulu wake wa kung'wiza, muladi yamwing'he nhungo mfalume muna yamakono. ²² Mbali mokaji magate mkulu katumbikigwa fana viyalongile Yosefu. ²³ Mbali mwikagoya

ving'waji, hamkumbuke bule Yosefu kamzimiza.

41

Yosefu Kofambula Nzozi za Mfalume

¹ Viifosile miyaka midi, mfalume wa Misili kalota nzozi, kuwa kakala yemile muna ingema ya lwanda lwa Naili, ² lusita kawona ng'ombe saba watelele na wanenehe walawa kunze ya ulwanda lwa Naili na wandusa kuja mgina. ³ Maaabaho ng'ombe saba wamwenga weza, wowakalile wasisili na wasoka. Weza na wema habehi na waja ng'ombe mumgwazo wa ulwanda luja lwa Naili, ⁴ Ng'ombe waja saba wasisili na wasokile, wawaja ng'ombe waja watelele na wanenehe. Maabaho mfalume kalamuka. ⁵ Kagona kaidi na kalota nzozi zimwenga. Mimada saba ya uhemba imema na ikangala, ikung'huna muna dibuwa dimwe. ⁶ Mimada saba ya uhemba imisisili yoinyazigwe na mbeho ili na vuke ya ulawilo wa zuwa ilawilila. ⁷ Ivo mimada misisili iyaja ija imimada saba yoinenehe. Mfalume kalamuka kavimanya kuwa kakala kolota. ⁸ Imitondo kengilwa na lugano, katuma wasawi wose na wanhu wabala wose wa Misili. Na mfalume kawalongela nzozi zake, mbali habule munhu yoyose yamfambulile.

⁹ Maabaho mkulu wa mwikagoya ving'waji kamulongela mfalume, "Diyelo nokumbuka ubananzi wangu woniutendile. ¹⁰ Lusita luja viuchiwonele ludoko cheye wakulu wako, niye na mkulu wa mokaji magate na kuchifunga muna ichifungo muna ikaye ya mkulu wa wakalizi. ¹¹ Chilo chimwe niye na yeye chilota nzozi, na

chila nzozi ikala na fambulo jake. ¹² Mbwanga iyo Muebulaniya msang'hani wa mkulu wa wakalizi kakala hamwe na cheye, Chimulongela nzozi zetu, na yeye kachifambulila. ¹³ Chila chinhu chilawilila fana viya viyalongile. Ukulu wangu nibweleziligwa mbali mokaji magate katumbikigwa.”

¹⁴ Mfalume kalagiliza Yosefu yagaligwe, na wangala kulawa muna ichifungo. Yosefu viya-malile kuwegula na kusaula nyawalo zake, kahita kwa mfalume. ¹⁵ Mfalume kamulongela Yosefu, “Nilota nzozi, mbali habule munhu yoyose yoy-adahile kunifambulila. Nilongiligwa kuwa weye kodaha kuzifambula nzozi.”

¹⁶ Yosefu kamwidika mfalume, “Sidaha bule, mbali Mulungu kezamfambulila mfalume vinogile.”

¹⁷ Mfalume kamulongela Yosefu, “Nilota nima muna ingema ya lwanda lwa Naili, ¹⁸ niwawona ng'ombe saba wolawa muna ulwanda lwa Naili watelele na wanenehe na wandusa kuja mgina. ¹⁹ Maabaho ng'ombe wamwenga saba wasisili na wasokile. Muna iisi yose ya Misili sinawawona bule wowalingile fana wawo. ²⁰ Ng'ombe wasisili na wasokile weza na wawaja iwang'ombe saba waja wanenehe, ²¹ mbali viwamalile kuwaja ng'ombe waja wanenehe, munhu yoyose sigambe yavimanye kuwa wawaja wayawo, kwaviya wakala wasoka fana viya ichanduso. Maabaho nilamka mzinongo. ²² Maabaho muna zinzozu zangu niwona mimada saba ya uhemba inogile na imema yokung'huna muna dibuwa dimwe. ²³ Maabaho mimada saba ya uhemba, imisisili

inyazigwe na mbeho ili na vuke ya ulawilo wa zuwa ilawilila, ²⁴ na mimada iyo misisili imela ija mimada saba inogile. Niwalongela waganga nzozi izo, mbali habule munhu yoyadahile kunifambulila.”

²⁵ Yosefu kamulongela mfalume, “Nzozi zako mbili zina fambulo dimwe, Mulungu kakulongela chiya chodayatende. ²⁶ Waja ng'ombe saba wanenehe ni miyaka saba, na ija mimada saba ya uhemba inogile iviya ni miyaka saba, fambulo jake ni dimwe. ²⁷ Waja ng'ombe saba iwasisili na wasokile, waja wowasondelele waja wanenehe na ija mimada saba ya uhemba, yoinyazigwe na mbeho ya ulawilo wa zuwa, fambulo jake ni miyaka saba ya nzala. ²⁸ Fana viya vinimulonge mfalume, Mulungu kamulagusa yaja yodayatende. ²⁹ Kwizakuwa na miyaka saba ya shibe muna iisi yose ya Misili. ³⁰ Yahafosa yayo, kwizalawilila miyaka saba ya nzala, na miyaka ija inogile izazimizwa muna iisi ya Misili, kwaviya nzala izalumiza isi. ³¹ Chipindi cha shibe hachizakumbukigwa, kwaviya nzala ikwiza izakuwa ng'hulu. ³² Kwaviya nzozi ya mfalume ibweleligwa miyanza midi, imulagusa kuwa Mulungu kalamula na kezaifikiza mbuli ino ivino sambu.

³³ “Lelo mfalume kolondeka yamsagule munhu yeli na umanyi na ubala, yawe mulolezi muna iisi ya Misili. ³⁴ Kaidi yeye mfalume, yawatome walolesi wamwenga hano mwiisi, yawalagilize waduganye hanhu ha tano ha ndiya ya miyaka saba ya shibe muna iisi ya Misili. ³⁵ Yawalagilize

waduganye ndiya zose chipindi cha miyaka inogile ikwiza, na kumwing'ha udahi mfalume wa kwika ndiya muna yamagulu kwa ichimu cha ndiya ya mabululu yose, ikalizwe kwa kwikigwa goya. ³⁶ Ndiya iyo izakuwa ngama ya isi chipindi cha miyaka saba ya nzala yondaiwe muna iisi ya Misili. Kwa nzila ino wanhu hawezadanganika kwa nzala bule.”

Yosefu kokwing'higwa ukulu Misili

³⁷ Mbuli iyalongile Yosefu imnogeza mfalume na wakulu wake. ³⁸ Ivo mfalume kawauza wakulu wake, “Vino chompatahi munhu fana ino Yosefu yeli na muhe wa Mulungu mgati yake?” ³⁹ Mfalume kamulongela Yosefu, “Kwaviya Mulungu kakulagusa yano yose, habule munhu yeli na ubala fana weye. ⁴⁰ Nokwika weye muna ulolesi wa isi yangu, na wanhu wangu wose weza-kutegeleza. Ukulu wako wizakuwa wekaidi kulawa niye. ⁴¹ Mfalume kamulongela Yosefu, Lelo nokwing'ha ukulu wa kutawala isi yose ya Misili.” ⁴² Mfalume kavula chinhu chili na luzabi chili na chilaguso chake muna ichidole chake, na kachiguma muna ichidole cha Yosefu. Kamuyawaliza walo da mgolole na kumvaza mkufu wa zahabu mwiiisingo yake. ⁴³ Mfalume kamweza muna umtuka wake wekaidi wa falasi, na wakalizi walongolela haulongozi wa Yosefu, kuno wolandula madizi yawo na kulonga, “Tumbaleni mavindi!” Ivo niivo mfalume viyamwing'hile ukulu Yosefu muna iisi yose ya Misili. ⁴⁴ Maabaho mfalume kamulongela Yosefu, “Niye mfalume,

na habule munhu yoyose muna iisi yose ya Misili yodayenule mkono hebu mgulu bila ya kulongiligwa na weye.” ⁴⁵ Mfalume kamwing'ha Yosefu zina da Chimisili, Zefanati Paneya, na kamwing'ha muke, Asenati mwana wa Potifela, mkulu wa nhambiko wa bululu da Oni. Yosefu kahita uko na uko muna iisi ya Misili ⁴⁶ Yosefu kakala na lika da miyaka malongo matatu viyanduse kumsang'hanila mfalume wa Misili. Yosefu kahasegela haulongozi wa mfalume na kahita kuna iisi yose ya Misili. ⁴⁷ Ivo muna imiyaka ija saba ya shibe, migunda muna iisi ilava ndiya mvunyo, ⁴⁸ Yosefu kaduganya ndiya kwa miyaka saba muna iisi ya Misili na keka kuna yamabululu. Chila bululu keka ndiya kulawa mmigunda yoizunguluka. ⁴⁹ Yosefu keka ngama ya ndiya mvunyo fana viya msanga wa mwiibahali mbaka kapotwa kuipeta kwaviya haipeteka.

⁵⁰ Ing'hali hainakwandusa miyaka saba ya nzala, Yosefu kawa kapata wana waidi kwa imuke Asenati mwana wa Potifela mkulu wa nhambiko wa Oni. ⁵¹ Yosefu kamtanga mwanage chaudele zina jake Manase, kwaviya kalonga, “Mulungu kanitenda nizimize manhesa yangu yose na kaye ya tati yangu.” ⁵² Mwana magati kamtanga zina Efulaimu, fambulu jake, “Mulungu kaning'ha wana muna iisi ya manhesa yangu.”

⁵³ Miyaka saba ya shibe iwa imala muna iisi ya Misili, ⁵⁴ na miyaka saba ya nzala yandusa, fana viya Yosefu viyalongile. Kukala nzala muna zisi zimwenga zose, mbali muna iisi ya Misili kukala na ndiya. ⁵⁵ Wamisili viwanduse kuwa na nzala, wamulilila mfalume yaweng'he ndiya. Mbali

mfalume kawalongela Wamisili wose, “Muhite kwa Yosefu na mutende chondayawalongele.”
⁵⁶ Nzala yenela muna iisi yose, Yosefu kayavugula madungu yose na kawachuluzila ndiya Wamisili, kwaviya nzala ikala ng'hulu muna iisi ya Misili.
⁵⁷ Wanhu kulawa zisi zose weza Misili kugula ndiya kwa Yosefu, kwaviya nzala ikala ng'hulu ng'hani chila hanhu.

42

Ndugu zake Yosefu wohita Misili kugula uhemba

¹ Yakobo viyamanyile kuwa uko Misili kuna ndiya, kawalongela wanage, “Habali mweye moilola mweye kwa mweye muhala?” ² Nihulika uko Misili kuna ndiya, hiteni uko mukagule ndiya muladi sekechidanganike kwa nzala.” ³ Ivo ndugu longo wa Yosefu wahita Misili kugula ndiya.
⁴ Mbali Yakobo hamulekele bule Benjamini mdodo wake Yosefu kuhita na ndugu zake, kwaviya kadumba chinhu chihile kumulumiza.

⁵ Wana wa Isilaili wafika Misili, wagula ndiya fana viya wamwenga, kwaviya uko kwiisi ya Kanaani kukala na nzala. ⁶ Chipindi icho, Yosefu niiyo yoyakalile mulolesi wa isi ya Misili, yoyawachuzile ndiya wanhu walawile zisi zose. Ivo ndugu zake Yosefu weza na wamtumbalila mavindi mbaka vihanga vidalisa hasi. ⁷ Yosefu viyawawone ndugu zake kawatambula, mbali kaitenda fana viya hawamanyile bule. Kawauza kwa ukali, “Mweye mulawa kulihi?”

Nawo wamwidika, “Chilawa isi ya Kanaani, chiza kugula ndiya.”

⁸ Yosefu kawamanya sekulu zake, mbali wawo hawammanyile bule. ⁹ Yosefu kaikumbuka nzozizi yoyailotile na kalonga, “Mweye mwiza kupelemba unyonyonde wa isi yetu.”

¹⁰ Ndugu zake wamwidika, “Siyo mwenevale. Cheye ni wasang'hani wako chiza kugula ndiya. ¹¹ Cheye chose ni ndugu, cheye siyo wapelembaji, cheye wasang'hani wako ni wanhu hachilonda uvwizi.”

¹² Mbali Yosefu kagendelela kulonga, “Siyo! Mwiza kupelemba unyondenyanze muna iisi yetu.”

¹³ Wamulongela, “Cheye wasang'hani wako, chose cha ndugu longo na waidi, wana wa munhu imwe mkaya wa Kanaani. Ndugu yetu imwe kadanganika, na mdodo wetu kasigala na tati yetu.”

¹⁴ Yosefu kawedika, “Fana viya viniwalongele, mweye mwa wapelembaji. ¹⁵ Vino niivo vondamugezigwe, noilaha kwa zina da mfalume, hano hamwizahalawa mbaka mdodo wenu vodayeze hano. ¹⁶ Mtumeni imwe wenu yamsondelele ndugu yenu imdodo na kuno wamwenga wogozela muna ichifungo baho hondaumanyike ulonzi wenu kweli yake, la sivo noilaha kwa zina da mfalume, mweye mwa wapelembaji.” ¹⁷ Maabaho kawaguma muna ichifungo kwa siku nhatu. ¹⁸ Siku yetatu Yosefu kawalongela, “Kwaviya niye nomdumba Mulungu, tendeni vino na mweye mwizakala. ¹⁹ One mweye mwa wanhu siyo wauvwizi, imwe

wenu yasigale muna ichifungo, wamwenga wawagalile ndiya ndugu zenu ukaye weli na nzala. ²⁰ Maabaho mungale mdodo wenu kumwangu. Iyo yolagusa ukweli wa ulonzi wenu, na hamwizakomigwa bule.” Waitogolela ivo. ²¹ Maabaho walonganya, “Lelo cheye cha muna yamagayo kwa ichimu cha yaja yochimtendele Yosefu ndugu yetu, chimuwona kakala na luholozi mkulu hata viya viyachilambile nhazo, mbali cheye hachimtegeleze bule. Lekamana magayo yano yose yochilawilila.”

²² Lubeni kawedika, “Siwalongele bule kuwa sekemumulumize mbwanga? Mbali mweye hamunitegeleze bule! Lelo damu yake yolondigwa kumwetu.” ²³ Yosefu kakala yovimanya yose yowakalile wolonga, mbali wawo hawavimanyile bule kuwa kavimanya, kwaviya viyalongile kalonga nawo kwa nzila ya mfambulaji. ²⁴ Yosefu kasegela hoyakalile na kandusa kulila. Kabwela na kulonga nawo, kamgwila Simeoni na kamfunga haulongozi wawo.

Ndugu wa Yosefu wobwela Kanaani

²⁵ Yosefu kalagiliza maguniya yawo ya kusumila yamemezigwe ndiya na kumbwelezela chila imwe wawo hela muna diguniya jake na ndiya ya mzila. Ivo niivo itendeke. ²⁶ Wawapapiza mbahasha zawo vihongwe, na maabaho wasegela. ²⁷ Viwafikile hanhu ha kugona nyambenyambe, imwe wawo kafungula lobota jake yadahe kumdima chihongwe wake, kazanywa kuwona hela yake muna diguniya

jake. ²⁸ Kawalongela ndugu zake, “Hela yangu ibwelezigwa.” Aino hano hanadiguniya jangu! Viwahulike yayo mizoyo yawo igwa na wakala wogudema kwa ludumbo na kwiiuzagiza wenyewo, “Chinhu chaki chino Mulungu choyachitendele?”

²⁹ Viwafikile kwa tati yawo Yakobo uko kuna iisi ya Kanaani, wamulongela mbuli zose zozilawilile. ³⁰ “Mkulu wa isi ya Misili kalonga na cheye kwa ukali na kuchilonga cheye cha wapelebaji muna iisi yake. ³¹ Mbali cheye chimwidika, ‘Cheye siyo wapelebaji, cha wanhu hachilonga uvwizi. ³² Chimulongela kuwa cheye cha ndugu longo na waidi, wana wa tata imwe. Ndugu yetu imwe ni mwene kwaga, mdodo wetu kauko kuna iisi ya Kanaani hamwe na tati yetu.’ ³³ Mbali mkulu wa isi ija kachilongela, ‘Vino niivo vondanivimanye kuwa mweye mwa wanhu hamulonga uvwizi, mulekeni kumwangu ndugu yenu imwe, na wamwenga mgale ndiya kwa jamaa zenu weli na nzala. ³⁴ Mumgale mdodo wenu kumwangu. Maabaho nizavimanya kuwa hamuli wapelebaji, mbali wanhu hawalonga uvwizi. Nizaweng’ha ndugu yenu kubwela nayo, na mwizadaha kulekelwa kutenda uchuluzi muna iisi ino.’”

³⁵ Viwakalile wokung’huna ndiya kulawa muna yamaguniya yawo, wazanywa kuwona chila imwe wawo kabwelezigwa chifuko chake na hela mgati ya guniya jake. Viwawone zihela, wawo na tati yawo Yakobo wadumba. ³⁶ Yakobo tati yawo kawalongela, “Monihoka wanangu, Yosefu kakwabule, Simeoni kakwabule, na lelo

molonda kumsola Benjamini. Manhesa yose yamhata niye!”

³⁷ Lubeni kamulongela tati yake, “Fana niye simbweleze bule Benjamini kumwako, uwakome wanangu waidi. Muleke Benjamini muna imikono yangu na niye nizamkaliza na kumbweleza kumwako.”

³⁸ Mbali Yakobo kalonga, “Mwanangu haita hamwe na mweye bule, sekulu wake kadan-ganika, na kasigala yaidumwe muhala. One jojose dahamulawilila mwiinzila, niye namulala nili na uhenga, ivo mwizanikoma kwa lugano dondani-pate.”

43

Mwanza wa kaidi kuhita Misili

¹ Maabaho nzala ikala ng'hulu muna iisi.

² Viwakomeleze kuja ndiya yose yoigaligwe kulawa Misili, tati yawo kawalongela wanage, “Bweleni na kugula ndiya chidogo kwa ichimu chetu.”

³ Mbali Yuda kamulongela, “Munhu ija kachizuma kwa ukali kalonga, ‘Sizawahokela bule fana hamwizile nayo ndugu yenu.’” ⁴ One kotogola chihite nayo mdodo wetu, chizahita kukugulila ndiya. ⁵ Mbali one wahalema yahite na cheye, hachizahita bule, kwaviya munhu ija kachilongela funhula funhula kuwa ‘Sizawahokela mweye mbaka mwize na mdodo wenu.’”

⁶ Isilaili kalonga, “Habali moniguma muna diyangwayangwa kwa kumulongela imunhu iyo kuwa munayo mdodo wenu imwenga?”

⁷ Wawo wamwidika, “Imunhu iyo kachiuzagiza ugaluga ng’hani kusonhela mbuli zetu na wesi wetu kalonga, “Tati yenu yang’hali mgima? Mumpata ndugu imwenga?” Cheye chimwidika kwa viya viyauzile. Chihavimanyile vilihi fana kochilongela mwize na mdodo wenu?”

⁸ Yuda kamulongela tati yake Isilaili, “Mulekelele mwanago hamwe na niye, na chizasegela mwanza umwe muladi cheye na weye na wanetu chidahe kuwa wagima sekechidanganike. ⁹ Niye mwenyewo nokuwa mwingilizi, na weye kwizanyamhilila niye. One simbweleze kumwako, nidaigwe niye siku zose ¹⁰ Mbali one hachikalame bule, chahahitile uko na kubwela hano miyanza midi.”

¹¹ Tati yawo Isilaili kawalongela, “Haya kwaviya yolondeka iwe ivo, basi, tendeni ivo, soleni kulawa muna imifuko yenu mazao yanogile ya isi, mavuta chidogo ya mkwazu na uki chidogo na ubani na mavuta yonung’ha goya na mbeyu za kuja. ¹² Soleni hela ya miyanza midi yoilondeka, kwaviya yolondeka mwiiibweleze hela ija yoikigwe muna yamalobota yenu. Yodahika ibwelezigwa chiubanzi. ¹³ Msoleni ndugu yenu na muhite nayo kwa munhu iyo. ¹⁴ Mulungu mwene Udaho yawanogele kupata ubazi haulongozi wa munhu iyo na yawalekelele ndugu yenu imwenga, kezaweng’ha Benjamini na ndugu yenu imwenga kubwela mose, one nahalondeka niwagize wanangu, nizawagiza.”

¹⁵ Iwandugu wasola vitumetume na hela miyanza midi kufosa ija ya ichanduso. Wahita Misili hamwe na ndugu yawo Benjamini.

Viwafikile wahita kwima haulongozi wa Yosefu. ¹⁶ Baho Yosefu viyamuwonile Benjamini hamwe nawo, kamulongela mulolesi wa kaye yake, “Wasole wanhu wano mbaka ukaye yangu. Wezakuja ndiya ya imisi hamwe na niye. Chinja mnyama na usasale ndiya.” ¹⁷ Mulolesi kaye katenda fana viya viyalagilizigwe, kawasola mbaka kwiikaye ya Yosefu.

¹⁸ Viwawone wogaligwa kwiikaye ya Yosefu, wadumba na walonga, “Chogaligwa kuno kwa ichimu cha ija ihela yochibweleziligwe muna yamalobota yetu vichizile mwanza wanduso yadahe kupata ulongelo wa kuchidusa kwa kuchihoka vihongwe wetu na kuchitenda chiwe watumwa wake.”

¹⁹ Viwawile hana ulwivi lwa ikaye ya Yosefu, wamulongela msang'hani, ²⁰ “Chilekelele mwenevale, chiza hano kugula ndiya umwanza wa ichanduso. ²¹ Vichifikile kaye ya nyambenyambe, chifungula malobota yetu, chila imwe wetu kafika hela muna yamalobota yake. Ivo chinayo, chikubwelezela. ²² Iviya chinazo hela zimwenga za kugulila ndiya kaidi. Hachivimanyile bule yelihi yekile hela yetu muna malobota yetu.”

²³ Mulolesi kawedika, “Muwe na tindiwalo na sekemdumbe. Mulungu wenu, Mulungu wa tati yenu, niiyo yekile hela zenu muna yamaguniya. Nihokela maliho yenu.” Maabaho kawagalila Simeoni.

²⁴ Mulolesi kawasola mbaka mwiikaye ya Yosefu. Kaweng'ha mazi wanawe nhende, na kawadima vihongwe wawo. ²⁵ Nawo wasasala

vitumetume vawo va kumwing'ha Yosefu, vondayabwele imisi, kwaviya walongiligwa kuwa wezakuja ndiya hamwe nayo. ²⁶ Ivo Yosefu viyabwelile ukaye, wasola vitumetume muna ikaye na wamtumbalila mavindi mbaka chihanga chidalisa hasi. ²⁷ Kawauza kuhusu ugima wawo na maabaho kalonga, “Munisimulila kuhusu tati yenu imulala, vino kachelwa? Vino yang'hali mgima?”

²⁸ Wawo wamwidika, “Msang'hani wako tati yetu yang'hali mgima na kachelwa.” Maabaho wamtumbalila mavindi mbaka chihanga chidalisa hasi.

²⁹ Yosefu kachinula chihanga chake na kamuwona ndugu yake Benjamini, mwana wa mami yake na kalonga, “Ino niyo ndugu yenu imdodo, yomnilongele mbuli zake? Mulungu yakunogele, mwanangu.” ³⁰ Yosefu kahalawa hima hima hanhu baho, kwaviya kaihulika giyogiyo kwa ichimu cha kumemwa na ubazi wa ndugu yake, kahita kuna ichiheleto chake na kalila umo. ³¹ Viyakomeleze kunawa chihanga chake, kalawa kunze, na kaiyangambiza, kalagiliza yagaliligwe ndiya. ³² Yosefu kagaliligwa ndiya yake yaidumwe mwiimeza, na wandugu zake waidumwe. Wamisili wadile hamwe iviya waigola kwaviya ni mwiko kuja ndiya hamwe na Waebulaniya. ³³ Ndugu zake Yosefu wakala kwa kuipanga haulongozi wake kwa kusondelela lika jawo. Kwandusila wa mwanduso mbaka wa uhelelo, wakala woilola kwa mwazanyo. ³⁴ Ndiya ikala isoligwe kulawa kwa Yosefu na kugaligwa kumwawo, mbali Benjamini kagaliligwa miyanza

mitano kufosa ndugu zake. Ivo wang'wa na wadeng'helela hamwe nayo.

44

Nhungo yopatika kwa Benjamini

¹ Yosefu kamulagiliza mulolesi wa kaye yake, “Memeza malobota ya wanhu wano ndiya fana viya vowodaha kupapa, na mwikile chila munhu hela muna umulomo wa guniya jake. ² Ika nhungo malumu muna umulomo wa lobota da ija imdodo, hamwe na hela ya ndiya yake.” Nayo katenda fana viya viyalongiligwe na Yosefu. ³ Imitondo ng'hani ndugu wawo watogoleligwa kusegela na vihongwe wawo. ⁴ Nawo viwawile hawanahita hatali kulawa muna dibululu, Yosefu kamulongela mulolesi wa kaye yake, “Himahima wasondelele na wahawapata uwagwile na uwauze, ‘Habali muliha yehile kwa yanogile? ⁵ Vino habali mubawa nhungo malumu ya mwenevale wangu? Vino nhungo ino siyo ija iyong'wila nayo koisang'hanila kulagula? Ivo mutenda vihile kwa dino!’”

⁶ Ivo mulolesi viyawafikile kawalongela mbuli izo izo. ⁷ Wamulongela, “Habali mwenevale kolangi mbuli fanile zino? Cheye wasang'hani wako hachidaha kusang'hana mbuli fanile ino bule. ⁸ Lola mwenevale hela ichifikile muna imilomo ya maguniya yetu chiibweleza kulawa muna iisi ya Kanaani. Lelo habali chibawe hela hebu zahabu kulawa muna ikaye ya mwenevale wako? ⁹ Mwenevale, one imwe wetu yahawoneka kanayo, yakomigwe, na chondachisigale chizakuwa watumwa wako.”

¹⁰ Kalonga, “Nitogola, mbali ija yasolile nhungo yangu muhala niiyo yondayawe mtumwa wangu, na wondamusigale mwizailegeha.” ¹¹ Ivo wahu-lumusa hasi maguniya yawo himahima, na chila munhu kafungula lobota jake. ¹² Mulolesi wa Yosefu kapekula maguniya yose kwandusila da mkulu kabisa mbaka da mdodo kabisa na nhungo ipatika kwa idodo kabisa muna diguniya da Benjamini ¹³ Baho wadega viwalo vawo kwa lugano, wawapapiza mizigo vihongwe wawo, na wabwela kuna dibululu.

¹⁴ Yuda na ndugu zake viwezile kuna ikaye ya Yosefu, Yosefu kakala yang'hali umo. Ivo wantumbalila mavindi kwa hishima. ¹⁵ Yosefu kawauza, “Mutenda choni? Hamuvimanyile kuwa munhu fana niye nodaha kulagula?”

¹⁶ Yuda kamwidika, “Mwenevale, chodaha kulonga choni?” Chodahaze kulema? “Chodahaze kuigombela? Mulungu kalagusa ubananzi wetu. Lelo cheye chose na ija yatoligwe na nhungo yako, chawatumwa wako.”

¹⁷ Yosefu kalonga, “Bule! Niye sidaha kutenda ivo! Ija muhala yasolile nhungo yangu niiyo yondayawe mtumwa wangu. Mweye musigalile bweleni kwa tindiwalo kwa tati yenu.”

Yuda komulamba Benjamini

¹⁸ Yuda kamkwenhukila Yosefu na kamulongela, “Mwenevale, nokulamba, unilekelele nigombe. Sekeuniwonele ludoko weye kulinga fana mfalume mwenyewo. ¹⁹ Mwenevale, weye kuchiuza cheye, ‘Mweye muna tata hebu ndugu?’ ²⁰ Chidika, ‘Chinayo tata mulala na ndugu mdodo, kamweleka muna ulala wake. Sekulu wake

kadanghanika, na yeye muhala niiyo mwana yasi-gale kwa mami yake na tati yake komulonda ng'hani.' ²¹ Mwenevale, kuchilagiliza cheye wasang'hani wako chingale hano, muladi umuwone, ²² na chikulongele kuwa mbwanga iyo hadaha kumuleka tati yake, one yahamuleka tati yake, tati yake kekadanghanika. ²³ Maabaho kuchilongela wasang'hani wako, 'One hamwizile na ndugu yenu imdodo sizamuhokelani bule.'

²⁴ "Vichibwelile ukaye kwa msang'hani wako tati yangu, chimulongela mbuli zako mwenevale. ²⁵ Maabaho tati yetu kachilongela chibwele kugula ndiya chidogo. ²⁶ Chimwidika, 'Hachidaha kuhita, mbali hachihokeligwa mbaka chihite na mdodo wetu. One hezahita na cheye bule hachidaha kuhokiligwa na munhu ija.' ²⁷ Tati yetu kachilongela, 'Movimanya kuwa muke wangu Laheli kanyekekela wana waidi muhala wa chilume. ²⁸ Imwe kaga kamala. Na nilonga kuwa yodahika kalumizigwa na wang'onyo wa muna imbago. Kwaviya sinamuwona kaidi kwandusila viyasegele. ²⁹ One muhamsola ino iviya kulawa kumwangu yahapatigwa na yehile mwizanihumulusa kuzimu na kuno na mulala nili na mnamilo.'

³⁰ "Ivo mwenevale," Nihambwelela tati yangu msang'hani wako bila ya mbwanga ino na kuno ugima wa tata ohuwila ugima wa mbwanga ino. ³¹ "Yahawona kahabule hamwe na cheye kekadanghanika. Ivo cheye wasang'hani wako chizamtenda tati yetu yadanganike kwa mnamilo. ³² Yose ya yayo niye nilava niwe mwingilizi wa mbwanga ino

kwa tati yangu, nilonga one simbweleze bule Benjamini kumwako ubananzi uwe kumwangu siku zose. ³³ Lelo weye mwenevale nokulamba, niye msang'hani wako, nisigale niwe mtumwa wako kwa chimu cha mbwanga ino. Muleke yeye yabwele ukaye hamwe na ndugu zake. ³⁴ Nodahaze kubwela kwa tati yangu one mbwanga heli na niye? Sidaha kufunya umoyo kuwona yehile yondayampate tati yangu.”

45

Yosefu koilagusa kwa ndugu zake

¹ Baho Yosefu kapotwa kufunya umoyo haulongozi ha wasang'hani wake, ivo kawalongela wose walawe kunze ya chiheleto. Ivo Yosefu kakala yaidumwe viyailaguse kwa ndugu zake. ² Kalila kwa dizi kulu mbaka Wamisili wamuhulika, mbaka wanhu wa kaye ya mfalume nawo wahulika. ³ Maabaho Yosefu kawalongela ndugu zake, “Niye ni Yosefu. Vino tati yangu yang'hali mgima?” Mbali ndugu zake viwahulike ivo, wadumba mbaka hawadahile kwidika bule. ⁴ Maabaho Yosefu kawalongela, “Nolamba, kwenhukeni habehi yangu.” Wakwenhuka, nayo kalonga, “Niye ni ndugu yenu Yosefu, yomunichuuzile kuhita Misili. ⁵ Mbali lelo sekemwingilwe na luholoji na sekemuilaumu wenyewe kwaviya munichuuzi. Mulungu kanituma kuulongozi wenu muladi nikombole ugima wa wanhu. ⁶ Uno ni mwaka wekaidi wa nzala muna iisi, na ing'hali miyaka imwenga mitano iyo wanhu hawezadaha kulima

hebu kugobola. ⁷ Mulungu kanigala kuulongozi wenu muladi niwatende mweye musigale muna iisi na kuwakombola kwa ukombola mkulu. ⁸ Ivo siyo mweye yomunigalile hano, mbali Mulungu. Kanitenda niwe tata kwa mfalume. Niye ni mwimilizi wa kaye yose, niye ni mtawala wa isi yose ya Misili.

⁹ “Ivo himahima mubwele kwa tata na mumulongele kuwa vino ivo viyolonga Yosefu mwanago; ‘Mulungu kanitenda niwe mtawala wa isi yose ya Misili, izo kumwangu bila kukalama. ¹⁰ Kwizakala muna iisi ya Gosheni, kwizakuwa habehi na niye, weye na wanago na wazukulu zako na ng’hondolo wako na luti wako na ng’ombe wako na chila chinhu chiulinacho. ¹¹ Vondauwe Gosheni, nizakulola goya weye, ndugu zako hamwe na fugo yako muladi sekemupuwe chochose chomulonda, kwaviya ing’hali miyaka imwenga mitano ya nzala.’ ”

¹² Yosefu kagendelela kulonga, “Mweye wenyewo muwona kwa meso yenu na hata ndugu yangu Benjamini kaniwona kwa meso yake kuwa niye iyo mwenyewo Yosefu yonilonga na mweye. ¹³ Na mweye mwizamulongela tati yangu hishima inili nayo hano Misili na yose yomuyawone, maabaho himahima mukamsole tati yangu na mumgale hano.”

¹⁴ Maabaho Yosefu kamuhagatila Benjamini ndugu yake na kalila, Benjamini nayo kalila na kuno waihagatila. ¹⁵ Maabaho wogendelela kulila, Yosefu kawanonela ndugu zake na kalila. Viyakomelezeke yayo ndugu zake wandusa kulonga nayo.

16 Mbuli izo vizifikile kwiimhongono ya mfalume, kuwa ndugu wa Yosefu weza, zimmogela mfalume na wakulu wake. 17 Ivo mfalume kamulongela Yosefu, “Walongele ndugu zako wawapapize mizigo yawo vihongwe na wabwele kuna iisi ya Kanaani. 18 Wamgale hano tati yawo na wanhu wawo. Niye nizaweng’ha hanhu hanogile ha isi ya Misili, nawo wezadeng’helela matunda yose ya isi ino. 19 Iviya walongele kulawa Misili, wasole mituka ibululigwa kuwagalila wana wawo wadodo na wake zawo na iviya sekewaswele kungala tati yawo. 20 Walongele sekewagese vinhu vawo kwaviya vinhu vinogile muna iisi ya Misili vizakuwa vawo.”

21 Ivo wana wa Isilaili watenda fana viya vi-walongiligwe. Yosefu kaweng’ha mituka fana viyalagilize mfalume na ndiya ya kuja mwiinzila. 22 Kamwing’ha chila munhu viwalo va kusaula. Mbali kamwing’ha Benjamini vihande magana matatu va hela na viwalo vitano va kusaula. 23 Hamala baho vitumetume vino kamwing’ha tati yake kwa ichimu cha mwanza, vihongwe longo wowapapile vinhu vinogile kulawa Misili, vihongwe wake longo wowapapile ndiya, magate na ndiya zimwenga. 24 Ivo Yosefu kailaga na ndugu zake. Viwakalile wosegela Yosefu kawazuma kulonga, “Sekemugombe mwiinzila.”

25 Baho wasegela Misili na kubwela ukaye kwa tati yawo Yakobo mwiisi ya Kanaani. 26 Wamulongela tati yawo, “Yosefu mgima!” Niiyo mtawala wa isi yose ya Misili! Baho tati yawo kengilwa na mkangagile, kwaviya hadahile bule

kuzitogola mbuli zawo.

²⁷ Mbali viwamulongele Yakobo mbuli izo zose ziwagalilizigwe na Yosefu na viyawone mituka yoyagaliligwe na Yosefu kumsola, moyo wake umema deng'ho ng'hani. ²⁸ Isilaili kalonga, “Lelo moyo wangu woibwanha, mwanangu Yosefu mgima. Nohita nikamuwone ning'hali sinadanganika bule.”

46

Yakobo na kaye yake wohita Misili

¹ Isilaili kandusa mwanza wake hamwe na vinhu vake vose kahita Belisheba, uko kalava nhambiko kwa Mulungu wa tati yake Isaka.

² Mulungu kalonga na Isilaili muna yamalaguso ichilo na kamtanga, “Yakobo, Yakobo!” Nayoy kamwidika, “Yemwe, aino hano.”

³ Mulungu kalonga, “Niye niiyo Mulungu, Mulungu wa tati yako.” “Sekeudumbe kuhita Misili, vondauwe uko, nizakutenda uwe makabila mengi. ⁴ Niye mwenyewo nohita na weye uko Misili, na nizakubweleza muna iisi ino. Yosefu kezakuwa na weye baho vondaudanganike na mkono wake wizamfumba meso yako.”

⁵ Yakobo kahasegela Belisheba. Wanage Isilaili wamguma Yakobo tati yawo muna imituka yoyailavile mfalume wa Misili hamwe na iwana iwadododo na wake zawo. ⁶ Iviya wasola mifugo na vinhu vawo vose, viwakalile wapata muna iisi ya Kanaani, maabaho wahita Misili. Yakobo kasola welesi wake wose, ⁷ wanage wa chilume na wachike na wazukulu zake na welesi wake kaugala Misili.

⁸Yano yayo mazina ya wana wa Isilaili wowahitile muna iisi ya Misili, wakala Yakobo na wanage na Lubeni chaudele wa Yakobo, ⁹na wanage Lubeni wakala Henoki na Palu na Heziloni na Kalimi, ¹⁰na wanage Simeoni wakala Yemueli na Yamini na Ohadi na Yakini na Sohali na Shauli yoyelekigwe na mwanamke Mkanaani. ¹¹Wanage Lawi wakala Gelishoni na Kohasi na Melali. ¹²Wanage Yuda wakala Eli na Onani na Shela na Pelesi na Zela. Mbali Eli na Onani wadanganika muna iisi ya Kanaani. Wana wa Pelesi wakala Hesiloni na Hamuli. ¹³Wanage Isakali wakala Tola na Puva na Yobu na Shimuloni. ¹⁴Wanage Zabuloni wakala Seledi na Eloni na Yaleeli. ¹⁵Wano ni wana wa chilume waja Leya woyamwelekele Yakobo kuja Padani Alamu, hamwe na Dina mndele wake. Pete ya wanage, wandele zake na wabwanga zake wakala malongo matatu na watatu.

¹⁶Wanage Gadi wakala Zefoni na Hagi na Shuni na Esboni na Eli na Alodi na Aleli. ¹⁷Wanage Asheli wakala Imina na Ishiva na Ishivi na Belia na Sela yeli lumbu jawo. Na wanage Beliya wakala Hebeli na Melikieli. ¹⁸Wano longo na sita ni wana wa Yakobo na Zilipa, mtumwa niiyo Labani yamwing'hile Leya mndele wake.

¹⁹Laheli, muke wa Yakobo kamwelekela wana waidi wa chilume, Yosefu na Benjamini. ²⁰Muna iisi ya Misili Yosefu keleka wana waidi, Manase na Efulaimu, kwa Asenati mndele wa Potifela, mkulu wa nhambiko wa Oni. ²¹Wanage Benjamini wakala Bela na Bekeli na Ashibeli na Gela na Naamani na Ehi na Loshi na Mupimu na Hupimu na Alidi. ²²Wanhu wana longo na wane ni wana

na wazukulu wa Yakobo na Laheli muke wake.

²³ Mwanage Dani kakala Hushimu. ²⁴ Wanage Nafutali wakala Yaseeli na Guni na Yaseli na Shilemu. ²⁵ Wawo saba ni wana na wazukulu wa Yakobo na Biliha msang'hani wa chike iyo Labani kamwing'ha mndele wake Laheli.

²⁶ Wanhu wose wa welesi wa Yakobo wowahitile nayo kuna iisi ya Misili, bila kuwapeta wake wa wanage, wakala wanhu malongo sita na sita.

²⁷ Uko kwiisi ya Misili Yosefu keleka wana waidi. Ivo peta yose ya welesi wa Yakobo wengile Misili wakala malongo saba.

Yakobo na kaye yake muna iisi ya Misili

²⁸ Yakobo kamulongoza Yuda kwa Yosefu muladi yamulaguse nzila mbaka Gosheni. Ivo weza mbaka hanhu ha Gosheni. ²⁹ Yosefu kakwela mtuka wake na kahita kumkimilila Isilaili tati yake uko Gosheni. Viwaiting'hane na tati yake, waigeleka zisingo na kalila kwa lusita lutali. ³⁰ Isilaili kamulongela Yosefu, "One nahadanganika sambu si chinhu bule, kwaviya nichiwona chihanga chako na kuvimanya kuwa weye kwa mgima."

³¹ Hamala baho Yosefu kawalongela ndugu zake na wanhu wose wa tati yake, "Nolondeka kuhita na kumulongela mfalume kuwa ndugu zangu na wanhu wose wa tati yangu wokala mwiisi ya Kanaani, wanizila. ³² Nizamulongela kuwa mweye mwawadimaji wanyama kwaviya mukala wafugaji, na kwaviya mufika hamwe na luti na ng'hondolo na ng'ombe na vinhu venu vimulimavi. ³³ Ivo mfalume yahawatanga na kuwauza sang'hano yenu choni, ³⁴ longeni, 'Mwenevale,

cheye wasang'hani wako chawafugaji wanyama kwandusila udodo wetu mbaka diyelo, kwaviya niivo viwakalile wasaho zetu.' Longeni ivo muladi mudahe kutogoligwa kukala mkowa wa Gosheni." Yosefu kalonga ivo kwaviya kwa Wamisili wadimaji wa ng'hondolo si chinhu bule.

47

¹ Yosefu kamulongela mfalume, "Tati yangu na ndugu zangu weza kulawa Kanaani na ng'hondolo wawo na luti wawo na ng'ombe wawo na vinhu wawo vose viweli navo. Sambu wokala muna umkowa wa Gosheni." ² Kawasagula ndugu watano na kawalagusa kwa mfalume. ³ Mfalume kawauza, "Sang'hano yenu ilihi?"

Nawo wamwidika mfalume, "Cheye wasang'hani wako ni wadimaji fana viya viwakalile wasaho zetu." ⁴ Maabaho wamulongela mfalume, "Cheye wasang'hani wako chiza kukala fana nyambenyambe muno mwiisi kwaviya uko Kanaani kuna nzala ng'hulu na kaidi chabule mgina wa wanyama wetu wa kufugigwa. Ivo mwenevale, chokupula cheye, wasang'hani wako, uchilekele kukala muna umkowa wa Gosheni." ⁵ Mfalume kamulongela Yosefu, "Tati yako na ndugu zako wakwizila weye, ⁶ isi ya Misili ni yako. Weng'he tati yako na ndugu zako hanhu hanogile muna umkowa wa Gosheni. Waleke wakale muna iisi, na one kuwamanya wanhu wene ujuzi wawo viweli wasagule wawe walolesi wa mifugo yangu."

⁷ Maabaho Yosefu kamsola tati yake Yakobo na kumulagusa kwa mfalume. Maabaho Yakobo

kamtemela mate mfalume, ⁸ na mfalume kamuuza Yakobo, “Lika jako ni miyaka mingahi?”

⁹ Yakobo kamwidika, “Miyaka yangu fana mfosanzila ni gana na malongo matatu. Miyaka iyo iwa midodo na imema magayo, kaidi hainafika miyaka yowakalile mawasaho fana wafosa nzila.”

¹⁰ Maabaho Yakobo kamtemela mate mfalume na kusegela. ¹¹ Maabaho Yosefu kaweng'ha hanhu hakukala tati yake na ndugu zake muna iisi ya Misili, kaweng'ha hanhu hanogile habehi na bululu da Lamasesi, fana viya mfalume viyalagilize.

¹² Yosefu kaweng'ha ndiya tati yake na ndugu zake na wanhu wa mwiikaye yake kusondelela idadi ya wanawo wadododo.

¹³ Ivo hakukalile na ndiya bule muna iisi yose, kwaviya nzala ikala ng'hulu ng'hani muna iisi yose ya Misili na muna iisi ya Kanaani, na isi zigaya kwa nzala. ¹⁴ Yosefu kaduganya hela zose zoziguliligwe ndiya na kuzigala kuna iisi ya Misili na isi ya Kanaani. Kazigala hela zose muna ikaye ya mfalume wa Misili. ¹⁵ Hela zose vizimalile muna iisi ya Misili na muna iisi ya Kanaani. Wamisili wose wamwizila Yosefu na wamulongela, “Uching'he ndiya! Habali chidanganike hana yameso yako. Hela zetu zose zimala.”

¹⁶ Yosefu kawedika, “Galeni mifugo yenu. Niye nizaweng'ha ndiya kwasakanya na wanyama wenu, one mowona hela zenu zimala.”

¹⁷ Wawagala wanyama wawo kwa Yosefu, nayo kaweng'ha ndiya kwa kwasakanya na vihongwe na ng'hondolo na ng'ombe na mhunda. Nayo kaweng'ha ndiya kwasakanya na wanyama wawo wose mwaka uwo.

18 Mwaka usondelele wamwizila kaidi na wamulongela, “Mwenevale, ukweli ni kuwa hela zetu zose zimala na iviya mifugo yetu iwa yako. Lelo mwenevale, cheye wasang’hani wako chabule chochose chochidaha kukwing’ha mbali ng’huli zetu na migunda yetu. ¹⁹ Ivo habali chidanganike hana yameso yako cheye na migunda yetu? Uchigule cheye hamwe na isi yetu chiwe watumwa wa mfalume kwa kwasakanya na ndiya. Cheye wenyewe hamwe na isi yetu chizamsang’hanila mfalume. Na uching’he mbeyu muladi chidahe kuwa wagima, ivo isi yetu isigale.”

²⁰ Maabaho Yosefu kamgulila mfalume isi yose ya Misili, kwaviya Wamisili wose wagula migunda yawo kwaviya nzala ikala iwayohela. Ivo isi yose ikala mali yake mfalume. ²¹ Yosefu kawatenda wanhu kuwa watumwa kulawa ubanzi uno wa Misili mbaka ubanzi umwenga. ²² Ila isi ya wakulu wa nhambiko muhala haigulile bule. Kwaviya wakulu wa nhambiko wakala wokwing’higwa yombe jawo kulawa kwa mfalume, ivo isi yawo haiguligwe bule. ²³ Yosefu kawalongela wanhu, “Lelo loleni diyelo niwagula mweye na isi yenu kuwa mali ya mfalume. Zino hano mbeyu muzihande muna iisi yenu. ²⁴ Izakuwa chipindi cha kugobola, mwizamwing’ha mfalume chinhu chimwe muna ivinhu vitano na vinhu vine muna ivinhu vitano vizakuwa venu mweye wenyewe. Iwe mbeyu ya isi na ndiya yenu na wanhu wa mwiikaye yenu na wanenu iwadododo.”

²⁵ Nawo wamwidika, “Kuukombola ugima

wetu, na kulagusa unovu wako na cheye chizakuwa watumwa wa mfalume.”²⁶ Yosefu kaditenda dino lagilizo kwa isi ya Misili kuwa hanhu ha tano ni mali ya mfalume. Lagilizo dino disigala mbaka diyelo. Mbali zisi za wakulu wa nhambiko muhala haziwile mali ya mfalume bule.

Mbuli za uhelelo za Yakobo

²⁷ Waisilaili wakala wokala mkowa wa Gosheni muna iisi ya Misili, wapata utajili na wana wengi na wongezeka. ²⁸ Yakobo kakala Misili miyaka longo na saba, mbaka viyawile na miyaka gana na malongo mane na saba. ²⁹ Isilaili viyakalile habehi kudanganika, kamtanga Yosefu mwanage na kamulongela, “Lelo fana weye konogelwa na niye, ika mkono wako hasi ya diwambo jangu na unilaganile kuwa kwizanitendela kwa unovu na voilondeka, hwizaniwanda muna iisi ya Misili bule. ³⁰ Nolonda niwandigwe howawandigwe tati zangu, unipape kulawa muna iisi ya Misili na uniwande kuna yamaleme yowawandigwe wawo.”

Yosefu kamwidika, “Nizatenda fana voulonga.”

³¹ Yakobo kamulongela, “Ilahe kwa yayo youlongile.” Yosefu kamulahila, maabaho Isilaili kainamila ubanzi wa ditwi da komwa jake.

48

Yakobo kowatemela mate Efulaimu na Manase

¹ Viyafosile yayo Yosefu kalongeligwa kuwa tati yake kolumwa. Ivo kawasola wanage waidi wa chilume, Manase na Efulaimu, na kahita kumulola Yakobo. ² Yakobo viyamulonge kuwa mwanage Yosefu keza kumulola, Isilaili

kaigangamiza na kadundumala muna dikomwa. ³ Yakobo kamulongela Yosefu, “Mulungu mwene Udaho kanilawilila uko Luzu kuna isi ya Kanaani na kanitemela mate. ⁴ Kanilongela, ‘Nizakongezela wana wengi, na welesi wake wizakuwa kabila kulu, nizaweng’ha welesi wako isi ino kuwa yawo siku zose.’ ”

⁵ Yakobo kagendelela kulonga, “Wanago waidi wouwapatile hano Misili ning’hali sinafika, ni wanangu. Efulaimu na Manase wezakuwa wangu fana viya viweli Lubeni na Simeoni. ⁶ One uhawa na wana wamwenga wengi, hawezakuwa wangu bule, uhazi wondawapate wizalawa kwa Efulaimu na Manase. ⁷ Vinikalile nobwela kulawa Padani, Laheli kadanganika muna iisi ya Kanaani, siyo ugenzi mtali kufika Efulata. Nimuwanda baho hamgwazo wa dikulugumbi dihita Efulata, sambu yotangwa Betelehemu.”

⁸ Isilaili viyawawonile wana wa Yosefu, kauza, “Wabwanga wano ni welihi?”

⁹ Yosefu kamwidika, “Wano ni wanangu, woyaning’hile Mulungu hano Misili.”

Yakobo kalonga, “Nikwenhusile habehe muladi nidahe kuwatemela mate.” ¹⁰ Meso ya Yakobo yakala hayalola kwa ichimu cha ulala. Ivo Yosefu kawakwenhusa wanage habehe na tati yake, na Yakobo kawahagatila na kawanonela. ¹¹ Isilaili kamulongela Yosefu, “Sigesile bule kuwona chihanga chako kaidi, mbali humbe Mulungu kanogela mbaka kuwawona wanago.” ¹² Maabaho Yosefu kawasegeza wanage hana yamavindi ya tati yake na katumbala mavindi mbaka chihanga chake chidalisa hasi.

13 Yosefu kaweka wanage wose waidi, Efulaimu kuna umkono wake wa kulume kusionhela mkono wa kumoso wa Isilaili, na Manase kuna umkono wake wa kumoso kusionhela mkono wa kulume wa Isilaili. Kawakwenhusa habehi nayo. 14 Mbali Isilaili kayafosesaza yamakono yake, mkono wa kulume kawika mditwi da Efulaimu, ingawa kakala mdodo na mkono wake wa kumoso kawika mditwi da Manase yoyakale chaudele. 15 Maabaho Isilaili kamtemela mate Yosefu kalonga, “Mulungu ija tati zetu Bulahimu na Isaka wakala fana viyolonda muna ugima wawo,

Mulungu yoyanidimile muna uugima wangu mbaka diyelo,

16 Msenga wa kuulanga ija yoyanikombole niye muna yehile yose, yawatemele mate wabwanga wano!

Wezatangigwa wanangu kwa ludongo lwa welesi wa Bulahimu na Isaka na wongezeke kwa wingi muna iisi.”

17 Yosefu viyawone kuwa tati yake kawika mkono wake wa kulume kuna iditwi da Efulaimu, hanogelwe bule. Ivo kawamha mkono wa tati yake kalonda kuusegeza uchanyha ya ditwi da Efulaimu, yawike kuna iditwi da Manase.

18 Yosefu kamulongela tati yake, “Siyo ivo tata. Ino niyo chaudele, mwikile mkono wako wa kulume muna iditwi jake.”

19 Mbali tati yake kalema, kalonga, “Novimanya mwanangu, novimanya. Welesi wa Manase iviya wezakuwa wanhu wakulu. Mbali mdodo wake kezakuwa mkulu kufosa yeye, na welesi wake wezakuwa makabila makulu.”

²⁰ Ivo kawatemela mate siku ijo na kalonga, “Waisilaili wezasang’hanila mazina yenu kutemela mate, wezalonga, ‘Mulungu yakutende weye fana Efulaimu na Manase.’ ” Niivo Yakobo viyamwikile Efulaimu haulongozi wa Manase.

²¹ Baho Isilaili kamulongela Yosefu, “Fana viya viuwona kuwa niye nahabehi kudanganika, mbali Mulungu kezakuwa na mweye na kuwasola kuwabweleza muna iisi ya wasaho zenu. ²² Niye nikwing’ha weye siyo ndugu zako hanhu hotangigwa Shekemu na vinhu vonisolile muna yamakono ya Waamoli kwa upanga wangu na uta wangu.”

49

Mbuli za uhelelo za Yakobo

¹ Yakobo kawatanga wanage na kalonga, “Iduganyeni hamwe, na nizamulongelani yaja yondayumulawilileni siku zikwiza.”

² “Izoni hamwe na mutegeleze, wana wa Yakobo. Munitegeleze tati yenu Isilaili.”

³ “Lubeni, chaudele wangu, nguvu yangu Na mwana wa mwanduso wa ubwanga wangu, Mwene udahi na nguvu.”

⁴ Weye fana viya mazi yamemile, Mbali hwizakuwa wa mwanduso kaidi bule, Kwaviya kugona muna dikomwa jangu na kumbandama mtumwa wangu, yalingile fana muke wengu hudihishimu komwa da tati yako.

⁵ “Simeoni na Lawi ni ndugu.

Wosang'hanila silaha zawo kutenda usede.

⁶ Mbali niye sizaihanganya muna uwihhi wawo,
Sizaihanganya na mting'hano wawo,
Kwaviya muna uludoko lwawo wamkoma
munhu,

Chiutundu wawo wakanha umuge wa ng'ombe.

⁷ Noduwila ludoko lwawo kwaviya lukali ng'hani,
Na muna ing'hasiliki yawo, kwaviya ni usede.
Nizawagola muna iisi ya Yakobo.
Nizawapwililisa muna iisi ya Isilaili.”

⁸ “Yuda, wana wa tati yako wezakutogola.

Wehi wako kwizawanyoda singo.

Wana wa tati yako wezatumbala mavindi haulon-
gozi hako.

⁹ Yuda mwanangu, kulinga fana simba, yoyapatile
maingo yake na kabwela ukaye,

Fana simba koigolola na kugona hasi,
simba yeli na ludabwa yelihi yoyodaha kumula-
musa?

¹⁰ Yuda kezakwamha mhome ya chifalume,

Welesi wake wizatawala siku zose.

Mbaka vondayeze yeli na udahi wa ufalume

Mbaka makabila wezamtegeleza.

¹¹ Komfunga chihongwe wake kwa nzabi muna
umbiki wa zabibu

na komfunga mwanachihongwe kwa nzabi muna
umbiki wa zabibu unogile,

muladi yaje mayani ya mzabibu.

Kofuwa viwalo vake muna idivai,

Viwalo vake muna idivai ndung'hu.

¹² Meso yake yawe na madung'hu fana divai
na meno yake yawe mazelu fana matombo.”

13 “Zabuloni kezakala habehi na bahali.
Kezasigamiza meli yake muna ingema
Mbaka yake izahakana na Sidoni.”

14 Isakali kalinga fana chihongwe mwene nguvu,
Yoyoigoneza hagati ya zimbahasha zake.

15 Mbali kowona kuwa hanhu ha kuumula
hanoga,
Na kuwa isi iviya ni ya kunogeza.
Konamiza mgongo wake kupapa mbahasha,
Na kowangilizigwa kusang'hana usang'hano fana
mtunwa.

16 Dani kezakuwa msemi kwa wanhu wake
fana imwe ng'holo za makabila ya Isilaili.

17 Dani kezakuwa nyoka muna inzila,
Nyoka yeli na sumu mumgwazo wa nzila,
Yoyoluma visigino va vihongwe,
Yokwela chihongwe kogwa chingalingali.

18 “Mndewa Mulungu niugozela ukombola wako.”

19 “Gadi kezatowigwa na mabeduwi,
Mbali yeye kezawasondelela kuchisogo na kuwa-
towa.”

20 “Isi ya Asheli izalava ndiya ya inogile.
Nayo kezalava ndiya yoimfaya mfalume.”

21 Nafutali fana viya mbuguma ya mhala,
yoyokweleka wana wanogile.

22 “Yosefu ni fana mbiki ukwima, mbiki ukwima
mwiingema ya nzasa,
matambi yake yatanda muna inhumba.

23 Watowa misale wamtowa ng'hani
Na wampigisila misale na wamgaza ng'hani.

24 Mbali upinde wake ung'hali ugangamala
Makono yake yana udahi,
Kwa udahi wa Mndewa Mulungu wa Yakobo,
Mdimi na luwe lwa Isilaili.

25 Kwa Mulungu wa tati yako yondayakutaze
Kwa Mulungu mwene Udaho yondayakutemele
mate

Yakutemele mate kwa mvula kulawa kuchanyha
Kutemiligwa mate mazi yoyolawa hasi mwiisi,
Kutemiligwa mate kweleka wana na fugo,

26 Kutemeligwa mate kwa tati yako kuhume
kutemiligwa mate kwa migongo ya
umwaka,

Kutemiligwa mate uko kuwe uchanyha ya ditwi
da Yosefu, uchanyha ya ditwi jake yeli
mkulu kufosa ndugu zake.”

27 “Benjamini ni mbwizi mkali.
Imitondo koja maingo yake na ichigulogulo ko-
gola viyahokile.”

28 Izo niizo ng'holo longo na maida ya Isilaili, na
izo niizo zimbuli ziyawalongele tati yawo iyawa-
temele mate, fana viya chila munhu viyalondeke.

Kudanganika na kuwandigwa kwa Yakobo

29 Maabaho Yakobo kawalagiliza wanage wa
chilume vino, “Lelo niye nohita kwiilumba na
wanhu wangu muna ifa, muniwande hamwe
na tati zangu muna dituka muna umgunda
wa Efiloni Muhiti ³⁰ kuja Makipela ulawilo wa
zuwa wa Mamule mwiisi ya Kanaani. Bulahimu

kagula tuka ijo na mgunda kwa Efiloni Muhiti diwe hanhu hake ha kuwandila. ³¹ Uko niuko kuwawandigwe Bulahimu na muke wake Sala, iviya uko niuko kuwawandigwe Isaka na muke wake Lebeke, iviya uko niuko nimuwandile Leya. ³² Mgunda na tuka dili umo viguligwa kulawa kwa Wahiti.” ³³ Yakobo viyakomeleze kuwalagiliza wanage, kayabweleza magulu yake mdikomwa, na kadanganika kaihanganya na walala wake wowamulongolele.

50

¹ Maabaho Yosefu kalila na kamuhagatila tati yake na kamnonela. ² Maabaho Yosefu kawalagiliza waganga wake wamuhake dawa Isilaili muladi sekeyawole, nawo watenda ivo. ³ Isola siku malongo mane, lusita luzoweke kwa kwika dawa. Wamisili wamulilila kwa siku malongo saba.

⁴ Nhangha viikomelezeke, Yosefu kawalongela iwakulu wa mfalume, “One nihamnogezani, nolamba soleni usenga uno muugale kwa mfalume, ⁵ “Tati yangu viyakalile habehi na kudanganika, kanikila lagano kumuwanda muna dituka doyasasale muna iisi ya Kanaani. Ivo lekeni nihite nikamuwande tati yangu na maabaho nizabwela.’ ”

⁶ Mfalume kamwidika, “Hita ukamuwande tati yako, fana viuilagane nayo.”

⁷ Ivo Yosefu kahita kumuwanda tati yake. Wakulu wose wa kaye ya mfalume na walala wa kaye ya mfalume na walala wose wa isi ya Misili wahita hamwe na Yosefu. ⁸ Iviya Yosefu

kaisondelela na wanhu wa muna ikaye yake na ndugu zake na wanhu wose weli muna ikaye ya tati yake Yakobo. Muna umkowa wa Gosheni wasigala wana wawo muhala hamwe na ng'hondolo na luti na ng'ombe wawo. ⁹ Wanhu wokwendesha mituka na wanhu wokwela vihongwe iviya wahita hamwe nayo, dikala bumbila kulu. ¹⁰ Viwafikile hanhu ha kuhululila nafaka wa Atadi, ulawilo wa zuwa wa ulwanda lwa Yoludani, walila kwa luholoji kwa lusita lukulu, na Yosefu kamtendela mwenekwaga tati yake matanga ya siku saba. ¹¹ Wakaya wa mabululu ya Kanaani viwawonile wanhu wotenda matanga halubuga lwa Atadi, walonga, “Matanga yano ya Wamisili ni makulu.” Kwa ivo hanhu baho hatangigwa Abeli Misili ili umwambu wa lwanda lwa Yoludani.

¹² Wana wa Yakobo wantendela tati yawo fana viyawalagilize, ¹³ wausola ulukuli lwake mbaka isi ya Kanaani na wamuwanda muna dituka dodikalile muna umgunda uko Makipela, ulawilo wa zuwa wa Mamule, muna umgunda Bulahimu woaugulile kulawa kwa Efiloni Muhiti have hanhu ha kuwandila. ¹⁴ Yosefu viyakomeleze kumuwanda tati yake, kabwela Misili hamwe na ndugu zake na wanhu wose wowakalile waisondelela nayo kuhita kumuwanda tati yake.

Yosefu kowasegezela mnamilo ndugu zake

¹⁵ Viwawone tati yawo kadanganika, ndugu zake Yosefu walonga, “Yodahika Yosefu kezachihila na kezachiliha yehile yose yochimtendele?”

¹⁶ Ivo wantumila usenga Yosefu na kumulongela

“Tati yako kachasila usenga yang'hali hanadanganika, ¹⁷ mulongeleni Yosefu vino, ‘Nolamba uwalekelele ndugu zako wihi wawo na uhasanyi wawo, kwaviya wakutendela yehile.’ Lelo chokulamba uchilekelele wihi, wasang'hani wa Mulungu wa tati yako.” Yosefu viyauhokele usenga uwo kalila.

¹⁸ Maabaho ndugu zake Yosefu wamwizila na wantumbalila mavindi na walonga, “Cheye hano cha watumwa wako.”

¹⁹ Mbali Yosefu kawalongela, “Sekemudumbe, vino niye ni Mulungu? ²⁰ Mweye mwiilunga kunitendela yehile, mbali Mulungu kailungila yanogile, muladi wanhu wengi wadahe kuwa wagima fana viya vimuwona diyelo chochilawilile. ²¹ Sekemudumbe. Nizaweka goya mweye na wanenu.” Ivo kawaguma moyo kwa kulonga nawo mbuli zinogile.

Ifa ya Yosefu

²² Yosefu kagendelela kukala muna iisi ya Misili hamwe na kaye ya tati yake. Yosefu viyadanganike kakala na miyaka gana na kumi. ²³ Yosefu kanogelwa kuwawona wana na wazukulu wa Efulaimu na kuwahokela fana viya wanage wana wa Makili mwana wa Manase. ²⁴ Yosefu kawalongela ndugu zake, “Niye nahabehi kudanganika, mbali Mulungu kezawezila na kwika goya na kezawalava muna iisi ino na kuwagala muna iisi yoyawalahile Bulahimu na Isaka na Yakobo.” ²⁵ Hamala baho Yosefu katenda chilaho kwa wana wa Isilaili kulonga, “Nilaganileni kuwa Mulungu vondagawasegezeni muna iisi ino, mwizaipapa mivuha yangu kulawa hanhu hano.” ²⁶ Ivo Yosefu

kadanganika uko Misili yahawa na miyaka gana na longo. Waluboboda dawa lukuli lwake na walwika muna disanduku muladi sekeluwole.

Biblia Ching'hwele The New Testament in Kwere

copyright © 2014, 2019 The Word for the World and Pioneer Bible Translators

Language: Kwere

Translation by: Pioneer Bible Translators and The Word for the World

Contributor: Pioneer Bible Translators

For more information, visit pioneerbible.org or twftw.org

NT © 2014 Pioneer Bible Translators and The Word of the World; OT © 2019 Pioneer Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-06-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

45889645-bcee-5a46-b79c-9beb4b49c6a0